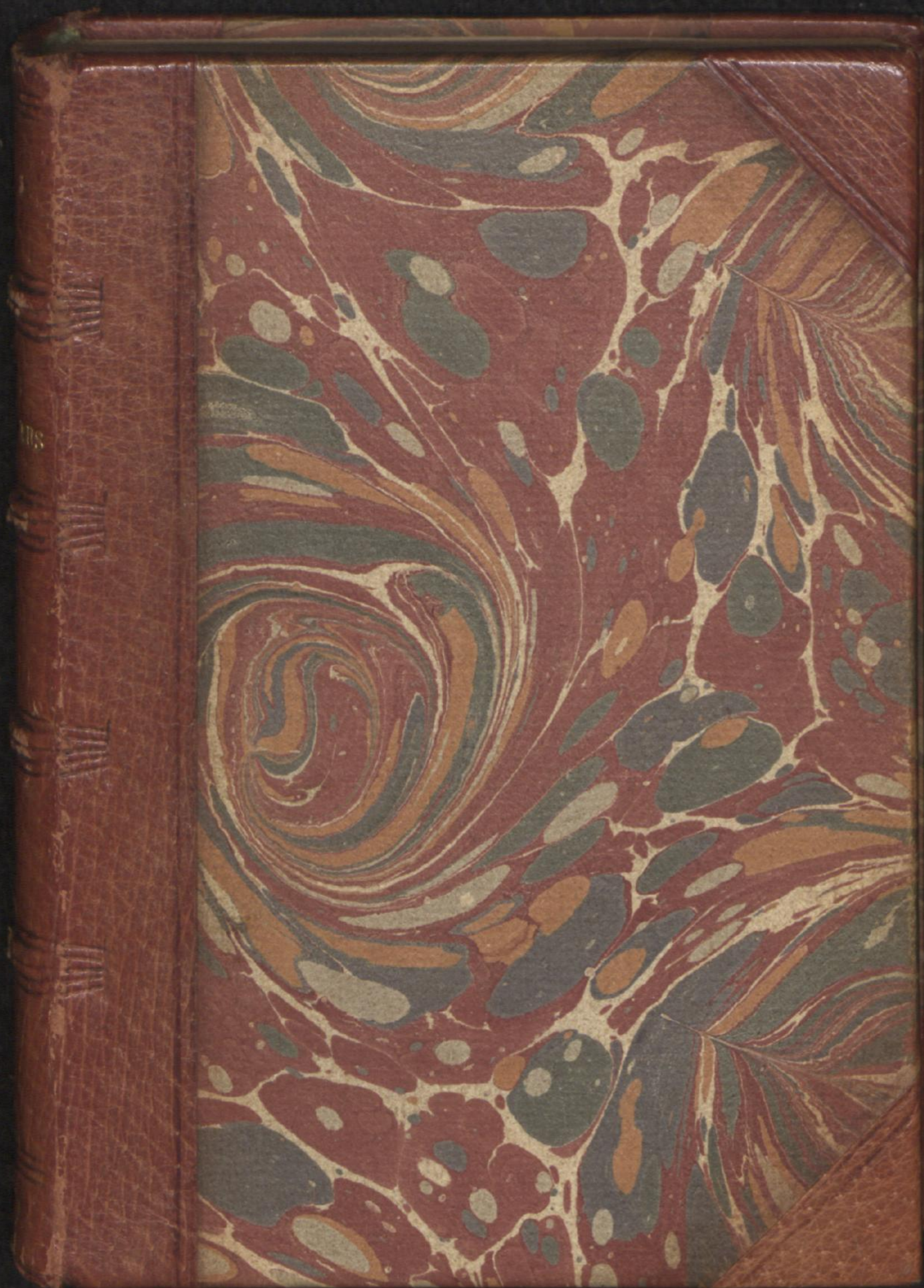
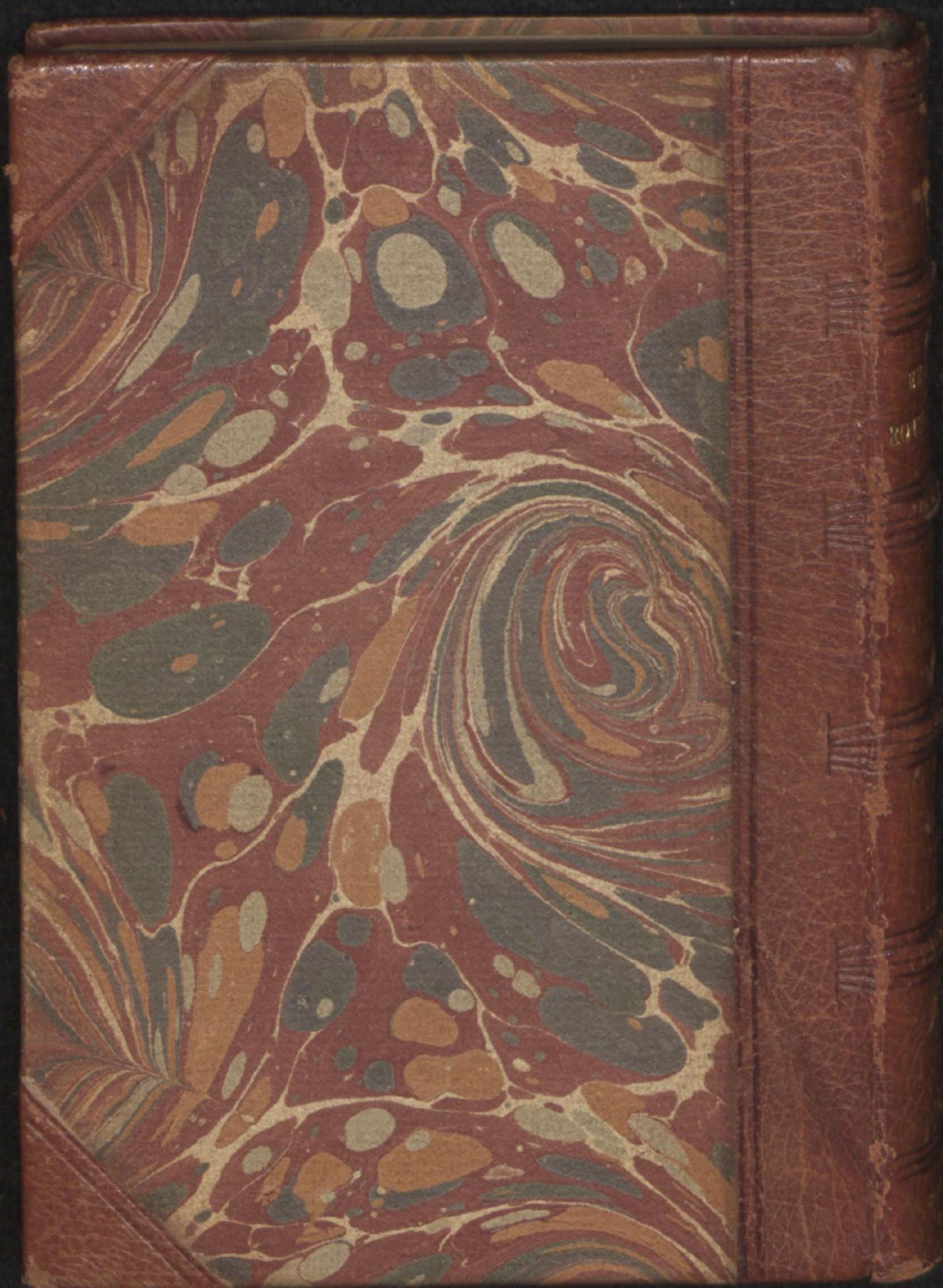

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

~~Pat 60 f~~

8°

LN 63
ex. 5

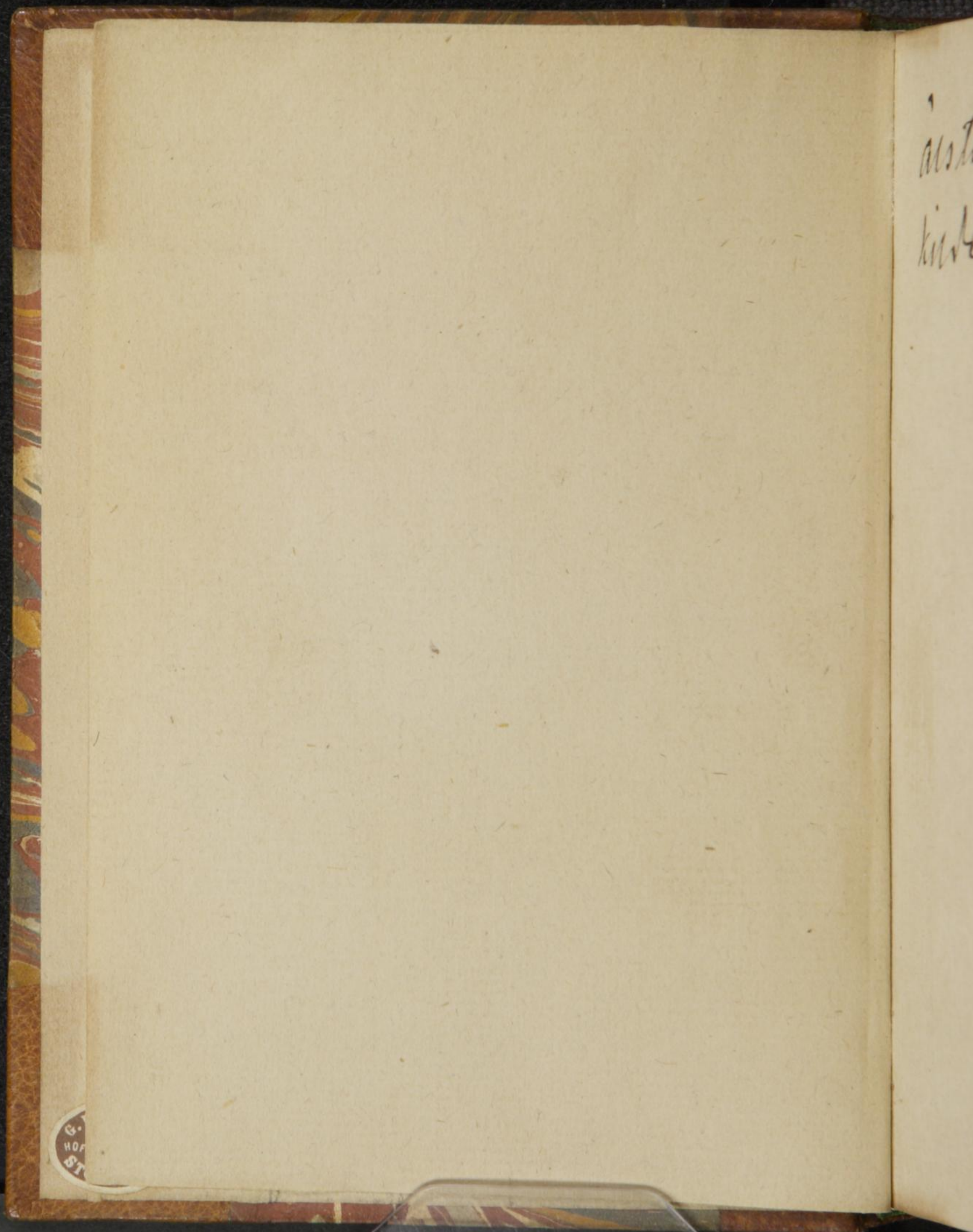

Kay Holgs eks.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

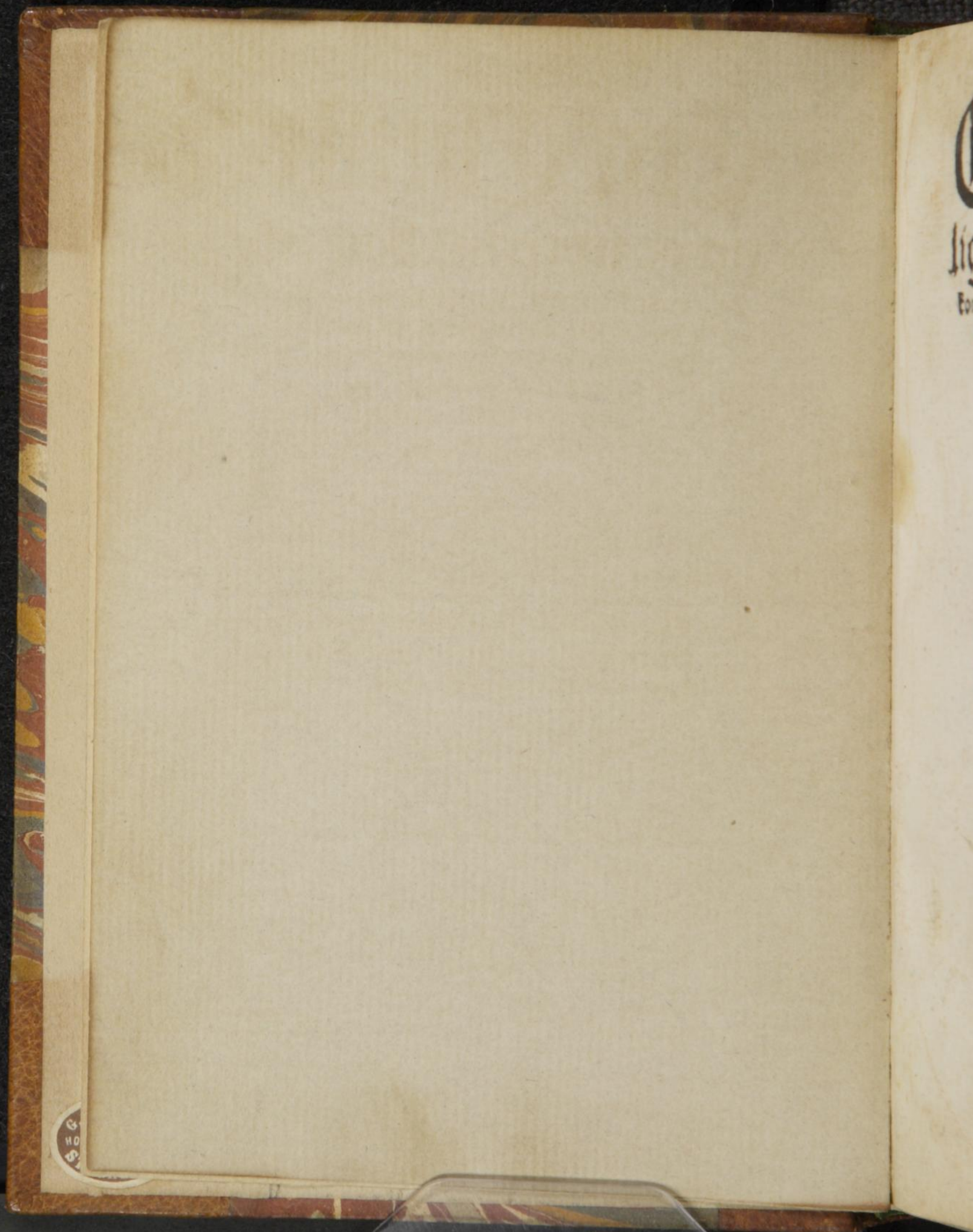
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

ældste tryk fra Roskilde, longe rariss –

P. Hansen [signature]

1912.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Een Christe-
lig oc nyttelig bog om

kongers/ Fursters/ riigis landtz oc stæ-
ders regemente digthet aff then
høglerde Mand Erasmo Ro-
therodamo/ och kaldett een
Christen Furstis wnder-
wiisning oc lære.

Psalmo ij.

Saa schulle i Konger nw wære
kloge/ oc lader eder wnderwiise
som ere iørderigis dommere.

Roschildie

M D XXXiiij.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Kay Høegs Samling
1970.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Verdiighe fædre met

gud/ strenge Riddere oc ædele gode mend geeslige oc werslige Danmarcks rii- gis raad/ Oc menige Danmarcks Riigis indbyggere/ broder Pau lus Helie ønscher Fred och naade lycke oc salighed aff gud wor fader oc wor herre Jesu Christo.

John Boyle

Then høglerde oc wide be røcktede mād Erasmus Rotherodamus haffuer forsnymen digtet screff- uet oc ladt wdgange till høgbaarin oc stormeck- tiigsthe Furste Keyser Karll/ een gantsche merc kelig bog/ ther hand kal der/ Een Christen Furstis wnderwiisning oc lære/ oc hwn er i sandhed thett hwn kaldis/ Fordi hwn icke alsomeniste wnderwiiser och lærer een Furste wdi syn eghen personn men desligest wdi alle syne Furstelige lemmer som ere hans Raad/ hans tucktemestere/ hans stat holdere/ høffuitzmend/ fogeder/ embitzmend daglige tienere oc wndersotte/ Hwn wnder-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

wiiſer icke alſomeniſke/huore een Furſke ſcall
biwde/men oc ſaa huore een Chriſten Furſtis
retſindige wnderſotte ſchule høre oc lyde/ Saa
wnderwiiſer hwn oc icke alſomeniſte huore
een Furſte ſcall regere heele land oc riige/men
hwn oc ſaa wnderwiiſer huer i ſær ſom magt
oc befaling haffuer/liiden eller ſtor/ huad the-
nom bør att gøre/ Een lænſmand oc een fo-
gett att regeere ſyn befaling/een borgemeſtere
att regeere een ſtad/ oc een borgere att regeere
eett hwſſ/ Oc kortelige atth ſiige/ ſom ſamme
bog beſcriffuer alle the gode wilkaar een Chriſ
ten Furſte bør att haffue/ oc alle the onde ha-
nwm bør icke att haffue/ ſaa beſcriffuer hwn
och ſaa alle the gode wilkaar hans brugelige
embizmend oc ſtatholdere ſchulle haffue/och
alle the onde wilkaar/ the icke ſchulle haffue/
Oc fordi wnderwiiſer ſamme bog icke alſom-
eniſte/hueſſ wilkaar then ſcal haffue ſom kaa-
ris een Furſte/men oc ſaa the wilkaar thenom
bør att haffue/ſom ſchulle kaaris till een Furſ
tis Raad/Tucktemeſtere Statholdere Foge-
der/och andre befalings mend/ Oc wære ſeg
huad regemente handell thett wære kand/tha
haffuer hand i ſamme bog/ beſcriffuilſe/ wn-
derwiiſning/exempill/ raad oc daad/ Thenne
drabelige och Chriſtne bog haffuer ieg nogre
aar ſiiden aff myn faakwndighed paa wortt
Dantſche maal vdſet/vdi ſliig mening/at ſom

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

hwn leſtis mett fruckt och forbædring i alle
land paa Latine/ Frantzoff oc Tydſche/ ſaa
motte hwn oc læſis paa wort Dantſche maal
icke alſomeniſte oſſ Dantſche mend/ till ler-
dom oc wnderwiiſning/ men oc ſaa till fruckt
oc forbædring/ Oc fordi ſamme bog paa then
tiid er aff prenteriid icke wdganghen/ tha haff
uer hwn paa noghen ſtwnd wærett wnyttig
och wfructſommelig / men dog wnder thett
haab/ at nar wij finge waall paa prentere/ tha
kwnne hwn (offuerſeet oc forbædret) wdgaa
i ſamme gode mening/ ſom hwn er førſt ſcreff
uen wdi/ Fordi haffuer ieg nw i neſt forledne
dage paa thet ny ſamme bog offuerſeett noget
forbædrett oc reenere fordantſchett end hwn
tilforn war/ ſaa att meg haabis att hwn maa
nw komme wdi liwſett wſtraffelige/ Oc ther
ieg war i beraad/ huem ieg ſchulde henne nw
tilſcriffue/ bød oc bad meg werdig herre mett
gud her Joachim Rønnow electus till Ro-
ſchilde domkircke/ myn naadige och gwnſtige
herre / att ieg ſamme bog ſchulde tilſcriffue
Danmarcks riigis raad / oc menige Danmar-
kis riigis indbyggere/ oc helſt fordi/ att ſamme
riige haffuer aff Arilde tiid wærett oc nw er
eet friit kaare riige Oc thenne bog wnderwii-
ſer merckelige huore een kaaret konge ſeg haff
ue ſcall emod ſyne wnderſotte ther hanwm
kaarett haffue/ Wdi ſamme mening ſom een

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

koning bør att regeere land oc riige/ scall hand oc saa kaaris till landtz oc riigis regemente/ Huilcken mening icke scall agtis aff kiød och blod/ men effter gudtz raad/ ther inthett saa megett anseer wdi landz oc riigis regemente/ som gode wndersottis lycke oc salighed/ Icke agter hand heller huore riige/ mectige oc weldige wndersotte/ nogre landschaff haffue/ men huore fromme/ gode/ retsindige/ gudfrøctige/ kerlige/ spagferdige oc trofaste/ Huar som regemente er/ er icke altid riige/ men huar som eett gott oc Christeligtt regemente findis ther findis oc saa riige/ Och thett findis i the land som haffue een retferdig oc een wschyldig konge/ ther saa haffuer lydige wndersotte/ tro oc retsindige/ att som hand biwder thenom inthet ther gud er emod/ saa lyde the icke heller wdi noger gudtz fortørnilse/ Huad er een konge andet end mangen mandtz fader? Oc fordi bør hanwm icke anderledis atth ansee syne Christne wndersotte/ end een god fader syne kiere børn/ Thett haffuer fordi een Christen Furste att besinde/ som regemente haffuer offuer land oc riige/ thet er offuer gudz frij folck/ Huore hand er gud oc syne Christne wndersotte plictig att holde hueß tro och loffue/ hand thenom soorett och tilsagt haffuer/ saa well som wndersotte plictige ere/ att holde hanwm hueß wnderdanighed/ willig och trofast tie-

niſte/huldſchaff oc mandſchaff/ the hanwm
ſoorett oc tilſagt haffue/ Oc ere fordi huer an-
dre aff eens wilkaar liige plictige/ huar till om
the welc icke lade ſeg røre aff ære oc redelig-
hed/ aff eed och retſindighed/ eller aff breff
handfeſtning oc receſſ/ tha ſchulle the iw lade
een ſcreffuen keyſere low røre ſeg ſom i then
bog ther kaldis Conſuetudines Feudorum
in capitulo de forma fidelitatis in fine klarlige
ſcriffuis/ Att ſom een wnderſotte kand ſeg for
bryde emod ſyn herre/ ſaa kand oc herren for-
bryde ſeg emod ſyn wnderſotte/ nar hand icke
holder ſyne breff forſeglinger tilſaffn oc ſoor-
ne eder/ Saa haffuer naturlig och gudtz low
forpligtett een herre oc Furſte till ſyne wnder-
ſotte/ oc thenom till hanwm/ att the ſaa ſchule
handle mett huer andre/ ſom theris wilkaar
wore ſkiffte/ Fordi hueſſ thet icke ſkeer/ tha er
huerckin Furſtin eller wnderſottin retſindig
blantt hedninge end ſtge blant Chriſten/ Saa
haffuer ieg fordi wdi then allerbeſte mening/
ſchaffett Danmarcks riigis herre och konge
ſom nw her effter komme ſcal/ ſaa lenge Dan-
marcks riige bliffuer effter gudtz forſyn wn-
der kongelige regemēte/ eders werdiige ſtreng
hed oc herredømme/ myne kiere herſchaff/ och
menige Danmarcks riigis inbyggere/ alle mÿ-
ne Chriſtne brødre/ thenom ſom ſagt er haff-
uer ieg ſchaffett thenne nærwærindis bog for

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

een raadgiffuere/ till atth ydelige haffue wdi
hender/som Alexander Magnus haffde Ho-
merum/ Cyrus konge Xenophontem oc Au-
gustinus Keysere officia Ciceronis/ och helst
fordi atth samme raadgiffuere kand huerckin
bedraghis aff smyger eller fordeell / ey heller
rædis schade och forderffue/ Alle haffue wij
raad lerdom och wnderwiisning i thenne bog
konghen haffuer then lerdom hanwm søm-
mer/hans neste leemmer raad oc ridderschaff
then thenom tilhøer/ och siiden then menige
almwge thett thenom bekommer/ Mercke-
lige raader Demetrius Phalereus herrer och
Furster for alle/till atth læse i bøger/fordi the
thett offte finde ӱ bøger/ som theris wenner
och raadgiffuere taare thenom icke rwnde-
lighe tilsige/ och mett større tolmodighed læ-
se wij wor brøst aff scrifftt och bøger/end wӱ
henne høre aff leffuendis røst/ Meghett la-
dis och forsømmis aff wiise och kloge mend/
lånd och riige till wbodelig schade/ fordi atth
såndhed hoss mange er ӱlde hørd/och synder-
lige hoss Furster och weldige herschaff/ Thi
beder ieg ydmygelighe alle edre werdighedtz
och strenghedtz herredømme / och menigh
Danmarcks riigis indbyggere/att i alle anam
me thenne bog metth eett blytt och gwnst-
tigt ansigtt / och i samme gode meningh som
ieg henne fordanschett haffuer/ Thett sind

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

ønscher ieg alle som magt oc befaling haffue
stor eller liiden/at the gierne læse oc høre then
ne bog oc haffue henne for een daglig raadgiff
uere oc tha schulde theris regemente først bliff
ue gud tacknēmeligt/ther nest thenom selffue
bestandigt/oc paa thet siiste menighedē gaffn
ligt oc profiteligt/ Oc swmmelige att sige tha
lærer boghen oss først at wdkaare een Furste
oc een forstandere/oc huad wilkaar wij schule
ansee i samme kaaring Ther nest bescriffuer
hwn Fursters oc Furstebørns/ tucktemestere
oc raadgiffuere/oc huoredane the wære schul-
le oc mett huad wilkaar oc mening the schulle
læris oc wnderwiisis/Ther nest gør hwn for
schiell paa konger oc tyranner/met beggis the-
ris rette controfeyt bode aff scrifft oc skiell/
Fræmdelis bescriffuer hwn om smyger oc the
nom ther smygre kwnne/oc bewiiser huar fore
smygrere schulle icke wære i konghe raad och
handell / Ther nest om then konst ther fred
giør/Om skatt oc exiiss/ Om Fursters rwnd-
hed oc welgerninger/Om low att skicke oc for
bædre/ Om forstandere oc theris befaling/
Om contrackt oc forligilse till fred/ Om Furs-
ters oc theris børns giffter maall/ Om huad
een konge giøre scall then stwnd fred er/ Om
orlog oc feyde att fore/ huar mett boghen en-
dis/ Att alle thee som samme bog till hende
kommer maa faange begæring løst och sind

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

till att læse henne mett grantsche/ fliitt oc rett besindelse/ oc ther effter rette seg/ saa ther aff maa til megen Christelig handell kõme fruct/ gaffn/ salig regemente oc fred/ thet wnde och giffue then hymmelske Første oc Konge Gud fader som mett syn søn/ Jesu Christo wdi then Helligandz enighed leffuer och regnæer een sand gud/ Welsignet æret oc loffuett ewin deligen Amen. Roschildie in professto beati Laurentij martyris Anno domini M. D. XXXiiij.

Register paa xvii ar-ticle som swmmelige bescriff-uis i thenne bog.

Huore een Koning scall kaaris	Fo.	i
Een god Furstis controfeyt	Fo.	xxij
Een tyrannis controfeyt	Fo.	xxiij
Forskell emellõ konger oc tyrãner	Fo.	xxiij
Julius Pollux bescriffuer een god konge	Fo.	xxx
Samme Pollux bescriffuer een ond konge	Fo.	xxxi
Om skatt att giffue Keyserin	Fo.	xxxvij
Oc thet folck ther smygre kand	Fo.	l

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Om then konst ther fred giør	Fo.	lx
Om skatt oc exiiff	Fo.	lxix
Om een kongis Rwndhed	Fo.	lxxij
Om low att skicke oc forbædre	Fo.	lxxiiij
Om forstandere oc theris befaling	Fo.	lxxxvj
Om contrackt oc forligilse till fred	Fo.	lxxxviij
Om kongers oc theris børns giff-termaall	Fo.	xcj
Huad konghen giøre scall nar fred er	Fo.	xciij
Om een retsindig kõgis embede	Fo.	xcv
Om orlog oc krig att føre	Fo.	xcviij

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Een Christen Furstis

wnderwiisning oc lære/ Først dictett paa latine aff Doctore Erasmo Roterodamo/ oc siden wdsett paa Dantsche aff broder Paulo Helie som her efterfølger.

Vaar som er wedtagett/ att een Furste scall mett røst wdkaaris/ ther scall icke saa agtis forfædris høgbarne stæmme/ legoms skønhed eller høghed (huilcket wij læse wære agthet aff mange wlerde oc wforstandige falck) som een teckelig oc sagtmodig natur/ spagt sind oc icke framfwst/ eller saa megett hastigt/ att hand mett lyckins formeering bliffuer een tyran oc will tha icke lyde gode raad/ Icke scall hand heller wære saa blødsindig att hand aff huer mand lader seg locke oc leede.

Huad scall agtis wdi konge kaaring.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Scall oc hans alder agtis/ att hand scall icke wære geckelig/om hand er megett gammild eller dragis aff løse begæring om hand er for megett wng.

Saa giøres oc behoff att then wdkaaris som er karsk oc swnd/att hand lenge kand leffue thi att maange herreskiffte kwnne icke skee woden menighedtz store schade.

Wdi seglatz befalis icke styrett / then som ÿ slegt/riigdom/ eller skønhed offuergaar andre/ men then som ÿ konst att styre andre offuerwinder/ Saa scall land oc riige then offuer alt befalis som i kongelige gaffuer andre offuergaar / som er wiisdom / retwiished / sagtmodighed/ forsyn oc fliitt till menighedtz gaffn.

Huem riige befalis scall.

Deylighed/ skønhed/ guld/ oc ædele steene giøre inthe meer till een stadtz gode regemente/end the ther till giøre/ att een styre mand scall well styre eet skib.

Wdi kaaring scall synderligh fordeell bortkastes.

Thet eniste een furste bør att agte wdi sitt regemente/ thet bør oc falckett att agte som hanwm wdkaare/ som er sandelige menighedtz gaffn oc profiitt / ther langt bortkaster syn eghen besynderlige fordeel oc baade.

Deſſ wærre/thet kand omwendis ſom thu wdkaarer/deſſ grannere ſcalthu ſee till huem thu wdkaarer/paa thet att een thymis wrædelighed ſcall icke wære oſſ een lang pyne.

Men huaar ſom een furſte fødis oc icke wdkaaris/ſom i fordom tiid Ariſtoteles ſiger att mange giørdis oc nw er almyndelige wedtagett/ ther paa henger een god furſtis haab/ att hand well opfødis/ att thet kand ſkarffuis mett tuckt oc god lerdom ſom menigheden er fratagett/ i thet hand ſcall icke wdkaaris/ Oc ther fore ſcall hans bryſt ſom ſaa er fød een Furſte/oc er tompt oc wforſøgt/opfyldis mett gode meninger ſtrax hand kommer aff woggen / oc wdi then ny barndom ſcall indplandis høffuiſkhed/ ther kand mett tiid/ mett alder oc brug ſagtelige opwore oc moeſſ/ oc nar hwn bliffuer een tiid well rodfeſt/ tha wedhenger hwn alle dage.

Huoor mett een Furſtis bryſt førſt opfyldis ſcall.

Ther er aldelis inghen ting ſaa hartt ſiider eller ſaa faſt wedhenger/ ſom thet ÿ wngdommen poodis oc indplantis/ wdi huilcken alder/ ſtor magt paa ligger huad wij lære oc inddricke/ men alſomſtørſt/huad een pryntz oc een Furſte tha lær oc tillwænies.

Huaar ſom icke er friihed till att wdkaare een

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Furste/ther scall met liige stor flydt then wd-
kaaris/ som een Furste scall tuckte oc oplære
Att ther scall fødis een god Furste/ scall aff
gud ønschis/ Men nar som hand er fød oc
scall aff god lerdom oc tuckt forbædris/ thet
staar een stor partt till oss.

Een tuckthemestere scall oc wdkaaris.

I fordwm tiid war sliig seed/att thenom som haffde gott forschyldett aff noghen menighed/schulde opsettis till heder belede/stytter/bwer/oc ther paa hederlige titel/men inghen er sliig heder saa megett wærd som then ther trolige optuckter een Furste/agtindis meer menighedtz profiitt end syn fordeel.

Land oc riige er een god konge alting plictig oc ther nest then som hanwm giorde god/mett tuckt oc god lerdom.

Inghen tiid er saa beqwem till att straffe oc lære een konge/ som nar hand er saa wng hand wed seg icke att wære konge/ tha scall hand holdis fra fwle oc wqwemme ting/oc mett noger strenghed twingis till dygd oc thet som gott er.

Effter thi att the foreldre som icke ere platt wilde eller daarsche/ mett saa stor flytt opføde theris børn/ som ere dog icke fødde wden

till een agher eller eett hwss/ huore megett større flytt scall ther fordi giøris paa een kongis opfødilse/ som fødis icke alsomeniste till eet land eller een stad/men till mange land oc stæder / oc saa gott som till een werden att raade oc regerre/ ænthen een god mand mange till lycke oc gaffn/ eller een ond mand mange till schade oc forderffue.

Att well bestyre land oc riige/ thet er megett erligt oc Furstéligt/men thet er dog icke myndre ære att forskicke seg een god efftherkommere.

Saa well scalthu regeere ligerwiiss som thyn liige schulde icke komme effter teg/ dog dess emellom scalthu saa opføde thyne børn/ att the regerindis effter teg/kwnne bliffue bædre end thu æst.

Om een god effterkômere.

Inghen priiss er een koning meer erlig/ end nar hand skicker seg saadan een effterkommere som regnis bædre end hand thi att sliig straff er hanwm een stor ære.

Then priiss er aldsomslemmist/ nar som een ond effterkommere / giør then hellig oc god som tillforn war wtaalig oc wfordraffuelig then stwnd hand leffde oc begæris nw igien.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Huore konge børn schule opfødis.

Een wiiſſ oc god Furſte ſcall ſaa opføde ſyne børn/ att ligerwiiſſ ſom the ere fødde till land oc riige/ ſaa ſchule the oc opfødis till landz oc riigis beſte/ oc icke effter theris werdſlige oc løſe begæring/ Menighedtz gaffn ſcall altid offuerwinne forældris kødelige oc werdſlige begæringer.

Huore maange belede een koning opreyſer/ oc huore maange ſlott oc ſtæder hand opbygger tha kand hand icke wdi noger maade ſaa deylige lade effter ſeg ſyn hwgkommilſe ſom wdi een god ſøn/ ther icke wanægter ſeg huilcken ſom mett gode ſeeder betegner een god fader/ Then dør icke ſom lader ſitt leffuendis belede effter ſeg.

Tucktemeſterins willkaar

Wdwellie ſeg fordi till thette embede/ wdaff all ſyn hob/eller oc hente till ſeg (ihuar the findis) the mend ſom ere faſte/agte oc wkrencte/ oc wiiſe aff lang tiidtz forſøgilſe/oc icke alſo meniſte aff bøger/ huilcke ſom ere reuerentz werde for theris alder ſkyld/ oc haffue magt aff eet erligt leffnett/ oc ælſchis for theris leffſalige oc qweme omgengilſe/paa thet att wngdõmen forfærett aff meſterins haardhed/begynder icke før att hade dygd end wiide huad dygd er/eller aff formegett ſelſſwold wanarther ſeg ÿ the maade hanwm icke burde.

nota bile

NB

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Wdi all tuckt oc lerdom/ oc beſynderlige een
konings / ſcall ſlig maade altiid holdis / att
tucktemeſterins ſtrenghed/twinger wngdom-
mens løſagtighed / men ſamme ſtrenghed
ſcall hand dog wnderſtwndwm formilde
mett leffſalig omgengilſe.

Sliig ſcall een kongis tucktemeſtere wære
(ſom Seneca merckelige ſcriffuer) att hand
kand ſtraffe for wden haarhed/ oc priiſe for
wden ſinyger/ huilcken ſom kand rædis for
ſyn ſtrenghed/ oc ælſchis for ſin qwemme oc
løſtige omgengilſe.

Offte ſee herrer oc Furſter nøye till/ huem the
faa een ſkøn heſt/ een hwnd eller een fwgell
att giøre tam oc lock/ inthet agtindis huem
the faa theris ſøn i hender/ men tiitt befale
hanwm then læremeſtere/ther een bonde eller
een borgere wille icke betro till ſyn ſøn/ Men
agte huad thet kand gaffne att føde een ſøn
till land oc riige/ nar ſom hand icke læris till
att regeere land oc riige.

Icke ſcall heller then ſom fødis till land oc rii-
ge haffue huer qwīne till foſtermoder men the
nom ſom ere gode oc erlige/ oc ther till ſerdelis
oplerde/ Icke ſcal hand heller omgaaſſ mett
løſagtige ſelſcaff/men wære ibland bluge oc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Furſters opfødelſe / ſcall wære met gode børn.

om gode børn / the ſom haffue wærett erlige opfødde / Løſagtige børn oc drenge / dranckere / oc the ſom whøffuiſche ere i ſnack oc tale / oc ſerdelis thet falck ſom ſmygre kand / ſchule altiid affwiiſis langt fra theris øgen oc øren / thi att the ere icke end nw ſaa faſte y ſinde / att the kwnne ey ſnarlige forkrenckis.

Slige Furſter findis nw mange.

Effter thi att mendiſchins ſtørſte qwemhed oc natur er redebon till ontt / oc inghen er ſaa wel fød / att hand kand ey forderffuis aff forgifftig lerdom / Huad kand ther andet wentis / aff then Furſte end megett ontt (fordi the bewiiſe icke alle konge ſind oc willkaar ſom ere konge børn) ſom ſtrax fra ſyn barndom opfyldis met ond lerdom opfødis bland daarlige qwinner / ældres bland løſagtige piger / bland draffuels ſpelemend / oc forderffuelige ſmygrere / bland gecke oc piibere / bland dranckere oc daablere / oc løſagtighedtz meſtere / bland daaer oc ſchalcke / bland huilcke hand icke andett høer lærer oc inddricker / end legoms løſt oc løſacktighed / bram oc hoffmodighed / wrede gyrighed / oc wrædelighed / oc ſtrax tagis fra thenne ſchole / oc ſettis till att regeere land oc riige.

Effter thi att then beſte konſt bland andre er altiid ſwaarſt / oc inghen konſt er ænthen

saa drabelig eller saa twng som att well regæ-re / hwij begære wij tha inghen lerdom till then konst/men meene wære aldelis nock/att wære ther till fød.

Huad scall gammild andett bruge end synd oc wrædelighed/nar som barn icke andet leeg te end synd oc wrædelighed.

Att alle schulle wære gode thet kand mand neppelige ønsche/ men thet er tha icke wmwe-ligt wdaff maange twsinde att wdsøge een eller een anden/ som ÿ fromhed oc wiisdom er ypperlig / aff huilcken maange kwnne snar-lige bliffue gode.

Een wng Furste scall lenge haffue till syn al-der mistancke/boode for wanwittighedtz sag oc naturins hastighed/Oc wogte seg well/ att hand seg inghen merckelig ting fore tager wden kloge mendtz raad/ oc serdelis gamble mendtz/ bland huilcke hand scall altid wære/ att wngdommens wanwittighed kand tem-pereris mett the gamblis reuerentze.

Then som haffuer anãmett een Furste att læ- Att wndher-
re/ tencke seg att hand haffuer icke anammett wiise een furs
een almyndig befaling/ men ligerwiiß som te er een stor
hwn er stor/ saa er hwn oc farlig/ oc først scall befaling.

B

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

hand ther till haffue thet sind ther sliigt eett embede sømmer/ oc icke agte huore maange læn hand kand faa/ men meer att hand kand antuorde land oc riige een god Furste/ som haffuer betrott hanwm till alt sitt haab.

Tenck thu tucktemestere huor megett thu æst thiit fæderne land plictig/som haffuer teg betrott till all syn salighed/Thet er ÿ thyne hender/ huad eller thu wilt beskicke landett een god frelsermand/eller oc een forgifftig pestilentze.

Een tucktemestere haffner meget at besinde.

Then som menigheden haffuer antuordet sitt barn i skiød / scall først agte huortt samme barns natur er wendt/ fordi thet kand aff nogre teghen i then alder wel formerckis om thet er meer beqwemt till wrede oc hastighed end till hoffmod/ meer till stortt welde oc herlighed/eller stortt naffn oc rygte/Meer til wkyskhed oc daabill end till gerighett/ meer till fred end till orlog/ meer till wanmectighed end till wredelighed / Ther nest huaar hand finder hanwm meer redebon til synd/ther scall hand mest bescherme hanwm mett gode bud / oc ther paa arbeyde att hand kand tha drage then wnge natur wdi andre seeder/ oc twertt emod/ huar hand fornommer hans natur att wære beqwem till dygder/ eller till the synder

som synis att wære dygder/ som er stormo⸗
dighed oc formeghen rwndhed / ther scall
hand giøre naturins beste meth flijtig wyn⸗
skiffuelighed.

Dog er thet icke nock att bescriffue een regill
ther thenom kand drage fra ontt oc locke till
gott/ Men scall ther oc settis i theris bryst oc
for theris øghen andre høffuische ting/ wdaff
huilcke theris hw oc hierter kwnne opweckis/
som ere gode fabill/ oc efftterlignilse/ exempill
oc wiise mendtz tale/ ord oc gerninger / som
schulle graffuis ÿ ringe oc formalys paa weg
ge/ oc taffler / oc andre ting som then alder
haffuer lyst till att thet kand altid møde the⸗
nom oc wære for theris øghen/oc saa nar the
haffue nogett andett att giøre.

ædele oc erlige sind optendis megett aff merc⸗
kelige mendtz exempill/ Men dog ligger ther
magt oppaa/ huad meninger the fra første
tilwænies/ Hender thet seg saa fordi/ att wij
anamme eett wlærdt barn at wnderwiise tha
schulle wij strax ther till giøre wor flydt att
thett først indricker retsindige meninger / oc
mett nogre lerdomme / ligerwijff som mett
krafftig lægedom beschermis mod falsche oc
almyndige folckis meninger/ Men hender thet
seg saa/ att wij anamme thet barn som nw er

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

bedragett wdi falsche meninger / tha schulle the mett røder oprydkis / oc gode meninger indplantis ÿ theris sted / fordi som Ariston siger wdi Senece bog / Thet er forgeffuis att lære oc siige een galynd mand huore hand scal tale / gaa / eller haffue seg obenbare eller hemelige bland folck / wden mand først fortager hanwm galenschaff / Saa er thett oc forgeffuis att lære noger / landtz oc riigis regemente / før end falsche oc almyndige meninger / som nw ere megett wedtagne / ere aff hans bryst wdelte.

Icke scall heller tucktemesterin offuergiffue seg om hand fanger then att lære som er haard att tracktere / effter thi att inghen natur er saa haard / ther kand ey tæmmis oc forbædris met gode lerdome.

Scall hand oc altid lære samme barn hand anammett haffuer / dog hand formercker thet att wære qwempt oc tucktigt / fordi dess bædre iorden er dess snaere forderffuis hwn / oc opfyldis mett onde yrter oc wnyttig grøde / om bonden seer icke dess nøyere till / Saa er thet oc saa mett mennischins gode natur / ther dess snaere besmittis att hwn er god / wden hwn mett god lerdom bewaaris oc dyrckis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

vß

The flodemaall oc ſtrådbrædde pleyer mand
altid att beſt beſcherme/ ſom meſt brydis aff
flod oc ſtorm. Ther findis wtalige ting/ ſom
konge ſind kwnne bedrage fra thet ſom rett er
ſom er ſtor lycke/megen rigdom/ offuerflødig
hed oc eet kræſeligt leffnett/Item ſtor friihed/
aff huilcken the meene/ alt thett att wære ſeg
ſømmeligt ſom thenom er løſteligt/Ther neſt
fremfarne kongers onde oc daarlige exempill/
oc offuer alt ſmyger/ ſom er een forkled fiſte-
laffns tro/ Oc fordi ſcall hand emod alle deſ-
ſe ting beſchermis mett gode oc Chriſtne kon-
gers bud oc exempill/ Ligerwiiſſ ſom then
mand er icke een pyne wærd/men mange/ſom
then kelde forgiffuer met edyr/ther huer mand
ſcall dricke wdaff/ Deſligeſt er oc then alſom-
ſchadeligſt ther forgiffuer eet konge bryſt met
onde oc wrange meninger/ fordi the komme
icke een mand/ men ſaa maange wtalige till
ſchade oc forderffue.

wtalige ting kwnne Furſter bedrage.

Er thet ſaa att then pynis till døde/ ſom kon-
gens myntt forfalſcher/ megett meer haffuer
then pyne forſchylt ſom kongens ſind oc na-
tur forderffuer.

Thi ſcall tucktemeſterin/ mett ſtor mandom
oc alffuære/ oplære konge børn mett thet før-
ſte/ then ſtwnd the ere aff ontt wbeſmittede/

En tucktemeſtere ſcal wære mandelig oc alffuerlig.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

oc beqwemme till att giøre thet thenom sigis oc peegis fore/ Wiished haffuer oc barndom och wngdom mett seg/ ligerwiiss som andre ting/ Oc altid scall hand lære thenom thett samme/dog mett atskillige fwnd oc wdi atskillige tiider/oc thet begynde mett løst oc lempe/som siiden scall mett stortt alffuære tracteris oc handlis/ Oc nar hand formercker att barnett haffuer løst till thet fabill oc æwyntyr/ther Esopus scriffuer om then mwss som frelste een løwe aff sitt fengsill/ oc nar barnett giør seg ther aff latter oc gammen/ tha scall mesterin sige/ att samme æwintyr hær een herre oc een konge till/ och mercker att hand scall aldelis inghen forsmaa/ men forschylde seg mett welgerninger alle folckis yndiste fordi inghen er saa swaag oc wanmecktig att hand ey mett tiiden och løckis omløb / kand bode gaffne oc schade/ther thenom er offte hæentt/ som wore mecktige nock.

Om en mws som frelsthe een løwe.

B

Eet fabil om een ørn.

Oc nar hand formercker att barnett ler oc bespotter ørnyn/ som lod seg forderffue i grwnd aff een taarbiist / tha scall hand giffue hanwm thet for eett exempill/ att i huore wansterck hans fiende er/ tha scall hand huerckin biwde hanwm till slags/ eller oc forsmaa hanwm/ Thet hender gierne/ att then som icke

kand mett magt/hand schader dog offte mett liist oc snedige fwnd.

Phaetontis fabill.

Oc nar som hand haffuer mett løst hørtt och lærtt Phaetontis fabill/som waar solens wogensuend/tha scal tuckemesterin lære hanwm at thet fabill er then kongis exempill/som wdi wngdō for woen wiisdom anāmer land oc rii ge at regeere bode seg oc andre till stor schade.

Vlysses. Polyphemus

Oc nar hand siger hanwm thet fabil om then eenøgede kempe huorlwnde Wlysses wdhwlede hans øge/ tha scall hand sige barnet/ att then Furste er samme Polyphemo liig som haffuer stor magt oc inghen wiisdom.

Om bier oc myer.

Huem er then som icke gierne høer oc mercker huorlunde att bier oc myer haffue eet synderlige wiist regemēte? Nar tucktemesterin mercker fordi/ att theris regemente falder barnett well till sinde/tha scall hand ther aff wddrage then lerdom/ som een konge well bekommer/ Oc er først at wiisyn (som er biernis kōge) flyger inghen tiid langt bortt/oc hans winger ere fordi sm̄ærre end kroppin tilsiger/ther til met haffuer hand inghen gad/Saa scal oc een konge oc een herre wære mitt wdi sitt riige/oc icke altid bruge syn strenghed / men offte wære mild oc barmheiertig/ oc i sliig samme maade

tha scall oc mesterin giøre mett andre ting.

Thet er icke well mwveligt at sette her alle exempil/men alsomeniste at bescriffue her eet fwnd huore thet kand best gaa till att tage orsage til wnderwiisning wdaff andre fabill oc exempill

Huaar och nar een furste scal loffuis oc straffis

Oc er thet saa att hanwm scall nogett haarde lige sigis/ eller thet som skarpt er scall hanwm fore settis/tha scall tucktemesterin aff eett gott forstand føge syn tale ther effter/ Hand scall loffue oc priise hanwm for andre/ men dog i the støcker som ere sande oc høffuische / oc straffe hanwm hemelige/ mett leeffsalig tale oc gode ord/oc besynderlige/ nar som hand er kommen till alder.

Om Christo Jesu oc hans lerdom.

Offuer alt tha scall thet først settis hanwm i bryst oc hierte/ att hand haffuer drabelige oc merckelige meninger om Christo Jesu/Oc Jesu Christi lerdom well tilhobe føget scal hand strax indricke/oc thet aff then hellige euangeliū kelde/huaar wdaff lerdōmen bode reenligere/ oc met større krafft wddragis/oc thet scal hanwm sigis att Jesu Christi lerdom hører inghen meer til end een Christen Herre oc konge

Een stor partt aff folck bland then menige mand er forgiffuett mett falsche meninger/ oc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

meer forwndrer the werdsins skugger oc spø- gilse/ end the ting som sandelige ere/ Men een god furste bør icke att wndre paa the ting/ som menige falck megett affholde/ men holde seg thet i sandhed for ont som ont er/ oc agte thet for gott som i sandhed gott er/ Inghen ting er sandelige ond/ wden then som haffuer fæle oc handel mett slemhed oc wretferdighed oc inghen ting er sandelige god/ wden then som haffuer fæle oc handell mett høffuiskhed oc retferdighed.

Thi scall tucktemesterin thet fly oc forarbeyde mett thet føste att hand elscher dygd / som then alderskøniste ting ther till er/ oc ther nest att hand hader wdygd ligerwiiss som then alderslemmiste ting ther till er.

travailler.
eyt. un coeur.

Icke scall heller thet barn som er fød till land oc riige/ haffue wnder paa riigdom/ liger- wiiss som paa then ting ther er merckelig oc fordi scall thet icke heller tilhobesancke rigdom y huess maade thet kand mett rett eller wrett/ Men thet scall wnderwiiisis att thet er icke sand heder oc ære som nw almyndelige hol- dis for heder oc ære/ Men thet er een sand he- der/ ther aff seg selff efterfølger dyg dige gier ninger/ oc dess erligere kommer/ att hand lii- dett begæris.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Thet som almyndelige holdis for løst/ staar een Christen Furste saa ylde/ att thet neppelige sømmer nogett menische/ thi scall hanwm foregiffuis een anden løst som er ewig oc fræmtwrinde / bode i thette timelige/ oc saa i thet tilkommende ewige liff.

Om sand oc forfengelig ære.

Hand scal høre/ att ædelhed/ foreldris belede/ wabn oc gammill tiidtz teghen/ oc ald anden forgengelig bram oc hoffmod/ ere icke andett end forgengelige naffn/ wden nogett aff thenom haffue begyndelse aff ære oc dygd.

Een Furstis werdighed/ storhed/ herlighed oc Furstelighed scall icke begyndis eller beschyttis mett løckins bulder oc metholdt/ som er mett riigdom oc megett falck Men aff wiißdom/ wbesinittet leffnett / oc retferdige gerninger.

Mendesklig leffnet dømmesicke saligt aff maange aar/ men aff maange dydelige gerninger.

Icke scall heller døden wære hanwm rædelig oc icke heller begrædelig i andre wden hand er sleem oc werlig/ Then er icke meer hellig som lenger haffuer leffuitt/ men then som dygdelige haffuer leffuett/ lang alder scall icke dømmis aff maange aar/ men aff retferdige gerninger/ Oc fordi ligger ther icke magt oppaa till mennischins salighed huore lenge/ men huore well thet leffuer.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Dygd er seg selff een stor løn/ oc fordi er thet een Furstis store ære/ att hand ramer menig- hedtz gaffn/ oc saa mett syn eghen død/ om lyc kin kwnne icke anderledis føge seg/ dog then Furste dør icke som slas i hiell for menighedtz beste/ Ther nest/ huadsomhelst menigheden elscher oc haffuer kærtt for løst skyld/ eller oc wndrer paa nogett som kosteligt er/ eller oc efftersølger thet som nytteligt er/ tha scall thet alsomeniste dømmis effter dygd oc høffuisk- hedtz regill/ Oc twertt emod/ huadsomhelst menige falck fly ligerwiss som thet ther er hart oc wløstigt/ eller oc forsmaa thet som inthet er agthet/ eller oc sky thet som er schadeligt/ tha schule slijge ting icke i sandhed flys/ wden the haffue fæle oc hadell mett wanheder oc wan- ære.

Huad then menige mād rynder til sin oc er gerne ondt.

Desse ting schule indplantis wdi een wng furs tis siell/ oc indscriffuis i thet kleyne bryst/ liger wiiss som een hellig low/ Aff sliige titele scall hand høre maange priisis oc aff theris mod- standere maange straffuis/ att hand aff the alderbeste ting kand faa mod till een sand ære oc priiss/ oc aff the ting som ere i sandhed stenk me oc fwle/ bliffue stormodig till att hade oc forsmaa alt thet som er werligt oc forsmæde- legt.

Men maa komme her emod scall robe them

C ij

konge tienere ther meer kand squaldre end noger koone saa sigindis/ Thu bescriffuer oss icke her een konge/men meer een naturlig mestere/ eller een wiisdoms elschere/ Wdi sandhed/ieg bescriffuer een god konge/nar som thu for een Furste/ begær een gæck oc een awe/som kand wære thyn liige/ Wden thu elscher wiisdom tha kanthu well wære een tyran/men een konge eller een prynts kanthu icke wære.

Gode konger elscher gerne wiisdom.

Inghen ting er bædre end een god Furste/ oc een tyran er slig een beest/att inthe spøgilse er wnder solen saa schadeligt/ icke heller meer vanteckeligt oc vbehaweligt aff alle.

Plato.

Thu scalt icke tro wære wredelige sagt aff Platone/ oc priisett aff merckelige mend tha menigheden att wære salig oc hellig/nar konghen elscher wiisdom/ eller nar then er regerindis som wiisdom elscher Then kaldis wiisdoms elschere/ icke ther kand logicam eller Phisicã som ere om naturlige ting/Men then som forsmaar the ting ther synis gode oc icke ere/Oc aff eett fast oc stadigt hierte/ efterfølger the ting som ere sandelige gode/Att elsche dygd oc wiisdom/ oc att wære een Christen mand/thet er eett/ dog att ord oc naffn ere atskillige.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Hvad er meer daarligt end att dømme een konge aff slige konster / som ere / om hand kand well Dantze oc pringe/merckelige daable oc megett dricke/ wære hoffmodig oc staalt/ Item om hand kand kongelige bescatte syne wndersotte/ oc om hand giør megett andett som off blugis att scriffue end dog somme blu gis icke att giørett/

Slige konger findis nw maange.

Saa meget som herrer oc Furster legge wind oppaa att the schule wære besynderlige fra then menige mand /wdi kleder seeder oc spiis-ning/ saa scall oc een Furste wære langt fra then menige mandtz falsche oc fwle meninger oc holde seg wwerdig till att nogett meene eff-ter theris wedtagne waaner/fordi then meni-ge mand tecktis aldrig the ting som ere rette-lige gode.

Tenck huore slempt thet er/ att wydt offuer gaa andre falck mett guld /ædele steene/ dyre-bare kleder/megeet falck/ oc andett werdsins praal oc smycke/ som ere dog wduortis ting oc icke thitt eget gode/ oc wære dog ÿ dygdelig handell sielsins rette smycke/myndre end then ringeste som i noger menighed kand findis.

Dygd er siel-le smycke.

Then Furste som lader syne borgere till syne ædele steene/ guld / purpur kleder oc andett

ßligt werdsligt bram/ther lyckin pleyer att giffue/huad giør hand andett i sandged/ end lader thenom see oc wndre paa the ting/ som alt thet onde kommer wdaff/ ther mett konge low oc rett pynis oc straffis.

ædrughed oc affhold wdi andre falck tilleggis ænthen fatigdom eller karighed/ om noghen will thet ylde dømme/ Men samme ting wdi een konge ere ædrughedtz exempill/ nar som then bruger syn ting sparlige/ ther haffuer sa megett som hanwm løster.

Thet staar icke well att then opwecker synd/ som bør att pyne synder/ oc fordi er thet saare slempt/ att tillstæde then gerning wdi seg selff/ ther hand forbiwder andre.

Wilthu forkynde teg att wære een mecktig herre/tha see till att inghen gaar teg offuer wdi syn eghen godhed/som er ÿ wiisdom/mandelig sind/ affhold fra legoms løst/ reentt oc wbesmittet leffnett oc tycker teg att thu wilt holde feyde mett nogre andre Furster/ scalthu ickt meene att thu æst tha theris offuermand/ nar som thu haffuer wundet thenwm fra/ectt støcke land/ eller slaget theris falck aff marckin/ men om thu æst myndre besmittet mett synd end the ere/myndre gerig oc myndre høg

Fordi thr er een sand seyer

ferdig/ ther nest myndre wred oc framfwff end thee ære.

Then største oc ypperste ædehed sømmer een konge/ oc effter thi ther findis scriffuett om trenne ædelhed/ oc then første oc ypperste er aff dygd oc retferdige gierninger/ then anden aff god oc qwem wiisdom/then tredie oc mynste aff ypperlig merckelige oc riig slegt/ tha tenck huor thet er een konge wbeqwempt att forheffue seg aff then ædelhed som mynst er/ oc saa er mynst att hwn er plat inthet/ wden hwn er kommen aff dygd/ oc forsømme then ypperste/ther saa er ypperst/att hwn kand al somenïste rettelige haffuis.

Wilthu synis att wære ypperlig/ tha scalthu icke lade till syne/ konstelige wdskaarne eller formalde belede/ fordi hueff i thenom er priiseligt thet er malerynſ ære/hueff konst the bewiise Thii scalthu heller dygdsins belede wdtrycke wdi thiit leffnett.

Oc er thet saa teg fattis then som teg scall lære tha lad tyne kongelige smycke lære teg/huad mercker then aalye oc Chrisme thu smwrdis mett then tiid thu kryntis till konge/ andett end att een Furste scall haffue alsomstørst mildhed oc barmhiertighed/fordi att wmild-

Konglige teghens bemerckilse.

hed pleyer altiid att følge ſtor magt/ Huad mercker guld wden beſynderlig wiiſdō/ huad mercker ædele ſteenis klare ſkyn wden merckelige dygder ſom ære icke almindelige Huad mercker ſkynendis purpur klede wden een alſomſtørſt kierlighed ther thu ſcalt haffue till thyne wnderſotte Huad mercker kongelig ſpyr andett end faſthed i the ting ſom ere retferdige/ oc lader ſeg ther icke fradrage/ Oc er een konge langt fra deſſe willkaar/ tha ere kongelige ſmycke hanwm meer till forſmædilſe end till ære:

Er thet ſaa att guldkæde/ſpyr/purpur klede/ oc maange ſwene giøre konger/ Hwy haffue wij icke faſtelaffns gecke till konger/ ſom thiitt oc offte komme fræm ẏ leeg wdſtafferede mett ſliige ſmycke.

Wilthu wiide huad een konge oc een geck thenom attſkill/ ſendelige icke andett end konge hw oc ſind/ Mett ſliig willkaar haffuer falcket ſoorett teg huldſchaff oc mandſchaff.

Kongelige krone/ſpyr/guldekæder/kleder belter oc andett ſmyckerij ere dygſins mercke oc tegn paa een god konge / men paa een ond konge tha ere the ſchalcke noder.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Oc effter thi thet staar ylde att een konge ee ond/ tha scall ther dess grannere wogtis / att hand icke er som maange wæret haffue ther wij aff læse/ oc gud giffuett att ther wore icke end nw till aff samme slag/aff huilcke om thu borttager kongelige kleder/ oc huess thenom wduortis smycker/ oc lader thenom nagne/ tha finder thu icke andett igen/end een mectig daablere/een woffuerwindelig drenckere/een skarp blughedtz oc iomfrudoms krenckere/ een snedig beswigere/ een wmettelig beschattere/som er klæd oc skiwld alsomeniste i meneder/ kircke wold/ oc rooff/ oc ander falskhed oc wgerning.

Nogre konger(des wær) haffue slige wæret.

Nar thet kommer teg y sind oc tancke att thu æst een konge/ tha tenck att thu æst bland Christett falck een Christen konge/ oc att teg bør saa megett att offuergaa hedinsche konger (som dog ere loffuede oc priiste)som een Christen mand bør att offuergaa een hedning.

Icke scalthu heller meene att Christendommen er eett læckertt leffnett/ wden thu meen thet sacramentt wære lætt/ som thu haffuer mett alle Christne mennischer soored gud y titt dob/ oc forsorett alle the ting som dieffuelin teckis oc gud mysteckis Alle the ting som

ere then hellige læst emod / the mistecktis gud.

Christi sacramente ere teg almyndelige mett andre Christne falck / oc thu wilt dog icke / att lerdommen scall wære teg almyndig / Christi ord haffuer thu loffuett att holde / oc thu gaar dog wdi Alexandri magni oc Julij Keysers fodspor / Thu begæer att een Christen løn scall wære teg mett andre almyndelig / oc thu wilt dog meene att Christi low høer teg inthe till.

Christus er eett exempill till Christelige regemente.

Thu scalt icke heller tro att Christus er wdi sedwaaner / eller oc y eneste gudtz bud ther holdis saa hæn / eller oc y kirckins bud / Een er icke fordi Christen / att hand aldeneste er døpt eller smwrdt / eller ther aldeneste høer messe / Men thend som haffuer Christum kær aff alt sitt hierte / oc beteer thet wduortis mett Christelige oc gode gerninger.

Oc wogte teg well att thu icke noghen tiid saa tencker / Hwy sigis meg desse ting / Jeg er icke prest eller mwnck / men thet scalthu tencke att thu æst bode een Christen mand oc een konge oc thet høer een Christen mand till / att haffue wederstyggilse till ald fwlhed / oc thet høer een konge till att offuergaa andre wdi reenhed oc wiisdom.

Er thet saa/thu begær aff thine wndersotte/ att the schule wiide thyn low/ oc henne fuldkomme mett gerning/megett meer scalthu thet æsche aff teg selff/att thu scalt lære Jesu Christi thyn Keysers low/ oc henne mett gerning fulkomme.

Er thet saa/ thu agter thet att wære een stor synd/ oc icke kwnne nock pynis/ nar som noghen falder fra syn keyser oc konge/ther hand haffner sooreet oc tillsagt troschaff oc huldschaff/Hwy agter thu thet saa rynge/ oc holder thet for leeg oc gammen att thu gaar aff Jesu Christi bud/ poo hueff ord ther er dog soorett/ ÿ thet hellige sacrament dob/ huilcken thu haffuer giffuet titt naffn wdi scrifft/ oc hueff sacrament thu æst tilbwnden oc tegnett mett.

Er thet saa att thette skeer alffuerlige/ hwy holde wij tha thet for leeg/ er thet oc leeg oc skempt/ Hwy berømme wij off tha aff Jesu Christi naffn oc titel/ Døden scall wære alle mennescher eens bode konger oc wndersotte/ men effter døden tha hender thenom icke eens dom/fordi tha scall ther mett inghen saa megett strengis som mett thenom ther mectige wærett haffue.

Fordi the mectighe schulle haffue mectigh pyne.

Thu scalt icke tro att thu haffuer strax forschyldett teg Jesu Christi wenschaff/ om thu sender een flaade skib mod Turckin eller opbygger een Capell eller eett closter/ Mett ingen ting kanthu meer forschylde teg gudtz wenschaff/end nar thu bewiiser teg mod thine wndersotte een god oc salig Furste.

Wogte teg well att theris røst som pleye atth smygre gecke teg icke saa sigindis Desse bud høre icke konger oc herrer till/men kirckins personer/ Een konge er icke prest/ thet giffuer ieg magt/oc fordi siger hand icke messe Hand er icke biscop/ oc fordi predicker hand icke/icke wyer hand heller prester/Hand er icke stadfest ÿ sancti Benedicti orden/oc fordi bær hand icke mwncke kwll/men hand er thet som er megett meer/hand haffuer icke loffuett/att holde Francisci regill/men Jesu Christi/fordi tog hand eett hwytt klede wdi sitt dob/ thi bør hanwm att striide mett andre Christne mennischer/ om hand will mett thenom løn haffue/ænthen scalthu som æst een konge tage thiit korss eller oc Christus kender teg icke/ Huilckett er mitt korss motthu sige/ Thette er thiit korss/ nar som thu efterfølger thet som rett er/oc giør inghen mand offuerwold/Thu scalt inghen beschatte/Thu scalt inthe embede oc inghen befaling haffue fall/ Thu scalt icke

Een konghe haffuer loffuett att holde Jesu Christi regill.

See huoredant ett korss konghen haffuer att bære.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

lade teg forkrencke mett gaffuer oc ſmwgenſæt/ Oc enddog titt fadebwr y ſaa maade formynſchis/ then ſcade ſcalthu dog inthet agte/ att thu kantt giøre retferdighed baade oc profiitt/ Ther neſt nar ſom thu wdi alle maade forarbeyder thyne wnderſottis gaffn oc salighed/ oc thu haffuer eett ſkelligt leffnett/ oc wogter teg for offuerflødighed/ oc legoms løſactighed/ oc twinger teg mett wegt oc wmage/ Wær ſtwndwm glemmind/ oc deſſ imellom huſuale teg aff een god oc retferdig conſcientze fræmdelis nar ſom thu wilt heller fordrage thyn wrede/ end thu wilt henne heffne/ thyn menighed ſtorlige till ſchade/ Maa komme att noghen partt aff titt riige gaar teg fra/ bær then ſorg mett tolmodighed/ oc holt thet for ſtor baade/ att thu giør faa menniſcher ſchade.

Dygd oc menighedtz beſte ſcall altid offuerwinne thyn eghen løſe begering/ Ther neſt kandthu oc icke beſcherme titt riige/ retferdighed wforkrenckett/ menniſchins blod wſpylt/ eller gudtz loff wfornædrett/ tha nederlæg feyde mett tiiden Men kanthu oc icke beſchytte thyne wnderſotte mett mynde end thu ſetter titt eghen liff till forwæd/ tha ſcall menighedtz gaffn wære teg kæere/ end titt eghet liff.

Een Furſte bør att døø ſin menighed till gode.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Men maa komme att nar ſom thu thette giør
ther till høer een Chriſten konge/tha ſcall well
nogen daare ſige att thu giør eett konge embe
de icke fyldiſt/oc ſcall fordi ſige teg att wære
icke nock mandelig/Tha ſcalthu huſuale thyn
conſcientze oc tencke/att thu wilt megett heller
wære een retferdig mand/end een wretferdig
konge.

Nw ſeer thu huore een konge haffuer oc ſitt
korſſ att bære mett Chriſto Jeſu/ nar ſom
hand altiid holder thet faſtelig ſom er rett oc
ſkell/ aff tillbørlighed / oc icke aff daarlige
menniſchers tycke.

Thz er hand
maa huerckin
wære wan-
wittig eller le
dig.

Mett andre menniſcher offuerſees i maange
maade/bode for wngdoms oc alderdoms ſag/
mett wngdom wdi wanwittighed oc mett al-
derdom wdi ledighed oc aarckeløſhed/ Men
then ſom haffuer eett konge embede (thi ha-
nwm bør att forarbeyde huermandtz gaffn)
hand maa huerckin wære wng eller gammill
fordi hand kand icke wære wanwittig eller
aarckeløſſ wden maanghen mand till ſchade/
Wiiſe mend ſagde ẏ fordwm tiid/thz at wære
een arm fornwmſtighed /ther noger mād fan
ger aff meghen forſøgilſe/ Fordi then fanger
mand ſeg till ſchade/ Thi ſcall ſliig fornwm-
ſtighed wære langt fra een konge/ fordi liige

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

som hwn hender træle/ oc wanwittige falck/ saa kand hwn icke hende een konge/wden menighedtz store schade.

Er thet saa som Aphricanus rettelige siger/ att thenne røst (ieg haffde icke meentt att saa schulde gangett) staar een mand ylde/megett meer tha staar hwn een konge ylde/ fordi sliig fornwmstighed/ dog hwn kaaster konghen megett/hwn kaaster tha menigheden alsommest Een tiid maa komme er aff een wng oc wforfarind konge aarloff wrædelige begynt/ som tiitt stander paa v xx aar/ Nar ther aff er kommett megett ontt/ paa thet siiste bliffuer hand wiiss oc siger/ Jeg haffde icke trott eller meentt att saa schulde ganget. Aphricanus

Een tiid effter sitt eget sind/eller for een anden mãdtz bøn skyld/tha skickede oc tilsette hand forgifftige høffuitzmend som forderffue hanwm syn gantsche menighedtz gode regemente/oc nar hand thet formercker/ tha siger hand/ Jeg haffde icke meent att saa schulde gangett/ Men thenne fornwmstighed købis hanwm oc riigett alt for dyrtt om alle ting schule købis mett samme fare/ Oc fordi scall een god konge oplæris wdi god oc merckelig lerdom/att hand kand wære wiiss aff eett rett oc klogt skell/ oc icke aff slomp eller een scha-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

delig seedwaane/ Oc huess andhen forsøgilse som wngdommen negter hanwm then scall gamble mendtz raad oprette.

Een kongis lyst/ er icke al tid sømmelig

Icke scalthu heller tro att ald thet sømmer teg som teg løster/ huilckett daarlige qwinner oc the ther smygre kwnne pleye att raade herrer oc konger/ men saa scalthu selff lære teg/ att thu scall inthe lade teg løste/ wden thet som sømmeligt er/ Icke scalthu heller tro att alt thet sømmer teg som andre er sømmeligt fordi thet som er andre falck een liiden wildfarilse/er teg een stor oc groff synd.

Dess mindre scalthu noger ting tillstæde teg selff/ att maange sige henne wære teg sømmelig/oc fordi scalthu selff were teg dess haardere oc strengere dommere / att andre falck skone teg oc offuersee mett thine gerninger:

Titt leffnett er wdi huermandtz aasyn/ thi kand thet icke dyllies/ oc fordi æsthu ænthen god/ maange till gaffn/eller oc ond maangen mand till schade oc forderffue.

Dess støere heder teg giøres aff huermand dess støere flytt giør ther till/ att thu æst sam me heder icke wwerdig/ Fordi ligerwiiss som inghen heder eller ære kand wære een god

konge formeghen/saa kand heller inghen pyne wære een ond konge nock / Oc ligerwiiss som inghen ting er meer salig end een wiiss oc god konge/ saa er heller inghen pestilentze meer forgifftig/ end een daarlig oc ond konge.

Inghen pestilentze findis heller till/ ther saa snartt befenger oc wiidere wdsprees end een ond konge/ twertt emod/ tha er ther inghen geenere wey till att forbædre folckins seeder mett/end een god kongis reene oc erlige leffnet

Menige folck efftersølge snarist kongins gerninger/ Vnder een daablere daablis gerne/ oc wnder een stridtz mand stridis gerne/wnder een dranckere drickis gerne/ oc wnder een wkysk driffuis wkyskhed/ oc wnder een haard oc grwm herre er altid klagemaall oc trette/ Ransage oc besøg gamble Historier oc Crønicker/oc tha scaltu finde att sliige seeder haffde folckett/ som herrenis leffnett war.

Oc fordi bør een konge altid att wære god.

Inghen planete oc inthe himmel teghen kand saa forwandle noger forgengelig ting/som een kongis leffnett kand drage till seg syne wndersottis sind oc natur.

Dog att bispers oc presters leffnett giøre ther megett till/ tha giør een kongis alsommæst/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Fordi maange ere ringere till att forsmaa Klerckeriid om the ere onde/ end att efftersølge thenom om the ere gode.

Ligerwiiss som clostermend drage icke maange til att efftersølge seg endog att the ere gode/ fordi the holde thet som the haffue loffuett/ men ere the onde tha fortørne the huermand/ men ther er inghen som ey røris till att efftersølge een konge.

Thi scall een konge flittelige wogte seg atth hand er icke ond/ thi att hans onde exempill giør saa maange onde mett seg/ oc fordi scall hand giøre sin fliitt att wære god / att saa maange kwnde forbædris aff hans gode exempill.

Plutarchus. Een god oc salig Furste/ er gudtz leffuendis belede (som Plutarchus siger) huilcken gud som er aff godhed oc magt then alsomstørste/ Aff godhed will hand alle gott/ oc aff magtt kand hand thet gode affsted komme / ther hand will noghen wnde/ Twertt emod Een ond oc forgiifftig konge er dieffuelins sande belede/ Huilcken som aff magt oc ondschaff er megett stor.

All then magt hand haffuer / bruger hand

gerne till menniſchins forderffue/ Waar icke Nero ſlijg een ond werdſins gud? waar icke oc ſaa Caligula? Waar icke oc ſaa Heliogabalus? Hueſſ leffnett waar icke alſomeniſte een werdſins peſtilentze/ men theris hukommilſe er end nw huer mand wederſtyggelig.

Nero.
Caligula.
Heliogabalus.

Thu ſom æſt een Chriſten Furſte/ nar thu høer eller læſſ att thu æſt gudtz belede/ tha ſcalthu icke forheffue teg ther wdaff men wære deſſ meer flittig/ att thu kandt lignis thyn figur/ ſom thu æſt digtett effter/ oc dog thet er gantſche ſwaartt att kwnne naa/ tha er thet alſomſlemmiſt att kwnne thet icke naa.

Then hellige ſcrifft ſetter trenne gudtz eyedôme/ ſom ere Aldſomſtørſt magt/ wiiſdom oc godhed/ Deſſe trænne ting bør teg att haffue/ fordi att haffue magt for wden godhed thet høer een tyran till/ oc magt for wden wiiſdom/ er icke rijge/ men wold oc forderue/ thi ſcalthu forarbeyde teg ſtor wiiſdom att thu kant well ſtaa rijge oc regemente fore/ ſom løckin haffuer teg giffuett/ paa thet thu kant ſelff alſombeſt ſee till/ huad ſom ſcall effter følgis oc flys/ thet er/ huad ſom ſcall giøris oc ladis/ Ther neſt att thu kantt wære maange god oc profitelig fordi thet høer godhed till/ Fræmdelis mett thyn magt/ ſcalthu giøre ſaa

Een merckelig wnderwiiſning.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

maange gott som teg bør att wnde gott/ oc megett større schall thyn willie wære till gott end thyn magt kand tillrecke/ oc dess større magt thu haffuer/ dess myndre ont scalthu wele giøre noghen mett samme magt.

Gud hand elschis aff alle thenom som gode ere/ oc hand rædis aff inghen wden aff thenom som onde ere/ serdelis mett then redsle som noghen rædis syn schade/ Saa scall een god Furste inghen wære rædelig/ wden onde mennischer oc schalcke/ dog saa att the haffue salighedtz haab/ om the kwnne lægis oc forbedris.

Twertt emod/ tha elschis diæuelin aff inghen oc rædis aff alle/ oc mæst aff thenom som gode ere/ fordi the onde haffue noghen wenlig handell mett hanwm/ men the gode platt inghen/ Saa er desligest een tyran vbehawelig oc hadelig aff the beste/ Oc inghen handler saa megett mett hanwm som the alderwerste.

Dionysius. Sanctus Dionysius bescriffuer oss trenne skick oc orden saa sigindis/ Thet som gud er bland himmerigis herschaff/ oc een bisp blād kirckins personer/ thet er een konge wdi sitt rige/ Saa att huess gode the haffue scal ryn-

de till theris wnderſotkis gaffn/ligerwiiſſ ſom aff een ſalig kelde/ Thet er megett wſkicke-ligt nar menigheden aff then forderffuis/ aff huilckin henne burde att wente ſyn ſalig-hed.

Menig almwe er wlydig/oc altid rede till bul-der oc oprør aff ſyn eghen natur/The ſom re-gemente oc befaling haffue ſnarlige bedragis aff gerighed oc hoffmod/ thi haffuer mand icke wden eett ſalighedtz ackere till att fly/ ſom er een wkrenckelig konge/Men er thet ſaa/ att hand er forkrenckt mett daarlige oc forgifftige meninger/huad ſalighedtz haab kand tha me-nigheden haffue?

Gud ſom inghen haffuer behoff for ſyn ſkyld oc aff inghen æſcher gott ſeg till gode/ hand giør dog alle gott/Saa ſcall oc een god konge giøre (ther betegner gudtz belede) forſchylde gott aff alle/ oc ther fore icke agte ſyn eghen ære/ſeg aldene till gode.

Een god konge betegner gudtz belede.

Som gud haffuer ſkickett ſolen paa himme-lin till ſyn effterlignilſe/ ſaa haffuer hand bland menniſchin ſkicket een konge till ſitt leffuendis belede/Men inthe er ſaa almynde-ligt ſom ſolen er/ oc hwn giffuer alle ſtierner liwſſ oc ſkyn/ Saa ſcall oc een konge wære

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

almyndelig wdi menighedtz gaffn / oc haffue saa wiisdoms liwff hoss seg / att hende thet seg saa att alle andre bleffue blinde oc forwildte / tha scall een konge aldrig fare wild.

Gud er aldrig wred / icke haffuer hand heller noger løss begæring / dog regæer hand werden wdi alderbeste maade / Saa scall oc een konge mett rædeligt wiid oc gott skæll for wden wrede oc løse begæring / regære land oc riige.

Oc som inthet er yppermere end gud / saa scal oc een konge wære laangt fra menige folckis fwle oc løse begæring.

Som gud regærer alting well / oc thet seer inghen / dog att huermand fornømmer gudtz welgerning / saa scall icke heller land oc riige fornømme een herris magt wden nar thet ophøyes oc forbædris aff hans wiisdom oc godhed / Men anderledis giøre tyranner / nar the fornømmis inghen stæd wden huer mand till schade.

Som solen synis sagtist att gaa nar hwn er høgst paa himmelin / saa scalthu dess meer wære sagtmodig oc mild / att løckin teg megett ophøyer.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Thu beteer icke eett Furſteligt ſind nar ſom thu wilt inghen fortørnilſe lide/ eller icke tillſtæde att een anden ſcall haffue ſtøere regemente end thu / men nar ſom thu forſmaar nogett att giøre ther een konge ſtaar ÿlde/tha beteer thu eett konge ſind.

Dog att all treldom er arm oc ſlem/ tha er then aldſomarmiſt oc ſlemmiſt / aff huilcken wij tiæne ſynd oc løſe begering.

At tiene ſynd er een arm treldom.

Huad ting kand wære ſlemmere end att then ſcall tiæne wkyſkhed / haſtighed / gerighed/ hoffmodighed / oc andre ſlijge herrer / ſom haffuer dog anammett regemente offuer frij menniſcher.

Efter thi att Hedinſche herrer oc konger wilde gaa i døden/paa thet the wilde ſpare theris wnderſottis blodſtyrting/ oc ther mett meer agtede menighedtz beſte/end theris egett liff/Huore wrædeligt mwnde thet tha wære/ att een Chriſten Furſte ſcall raade mett ſyn løſe oc ſyndige begæring/wdi ſitt regemente/ menigheden till ſtor ſchade.

Nar ſom thu anammer herredømme oc regemente/ tha ſcalthu icke agte/ huore ſtor heder oc ære/ men huore ſtor tynge thu anammer/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

oc icke ſcalthu offuerlegge huore ſtor ſkat oc rente thu haffuer ind attkomme/ men huad flijtt/thu ſcalt ſtyre oc regære mett/ Icke ſcalthu heller meene/ att thu æſt kommen till menighedtz regemente ligerwiiſſ ſom til eett rooff men ſom een god tillſyns mand wdi eett boſchaff.

Plato.

Inghen er god till forſtandere (ſom Plato ſiger) wden then ſom ther till trengis oc nødis/ Then ſom begæer oc ſtwnder effter herredømme/ ænthen er hand een geck eller een daare/ thÿ hand icke forſtaar huore farligt thet er att haffue herredømme/ eller oc hand er een ond mand oc begær regementett ſeg ſelff till gaffn oc icke menigheden till nytte oc forbædring/ eller oc hand er een wanwittig mand/ oc fordi icke offuerweyer huad tynge hand anammer Then ſom ſcall wære beqwem till riige oc regemente/hanwm bør baade att wære flittig oc god/ oc ther till oc ſaa wiiſſ.

Saare ſieldē beſinde forſtādere thenne leytze.

Nar ſom thu anammer ſtor regemente/ tha ſcalthu icke tencke teg att wære deſſ meer løckſalig/men agte meer att thu tager teg een ſtor tynge paa thyn axell/ſaa att thu ſcalt nw wære myndre aarckeløſſ oc leedig/oc meer affholdig fra legoms løſt oc løſe begæring.

Thenom ſømmer rettelige konge naffn/ ſom icke welde ſeg menigheden till/ men heller offre ſeg ſelffue till menighedtz beſte / fordi then ſom haffuer regementett ſeg till gode oc agter thet effter ſitt egett gaffn/ i huad naffn eller titell hanwm giffuis/ tha er hand ſændelige een tyran.

Een rett forſtanderis wilkaar.

Som inthe naffn er ſkønere end eett konge naffn /ſaa er inthe meer wederſtyggeligt for huer mand/end eett tyranne naffn.

Een tyran er een wederſtyggelig ting.

Thet ſkell er emellom een konge oc een tyran/ ſom er emellom een barmhiertig fader /oc een wmild herre/ Een god fader lader ſitt liff for ſyne ſøner om behoff giøres Men een wbarmhiertig konge begæer icke andett end fordeell/ oc meer ramer hand ſitt beſte/end ſine wnderſottis.

Icke ſcall heller thet wære teg nock at thu kaldis een Furſte / Maange haffuer hafft then titel ſom wore dog een forgifftig peſtilentze ſom Phalaris oc Dioniſyus/ thi ſcalthu offuerlegge wdi titt eget hierte oc tencke huad thu æſt/ i ſandhed (ſiger Seneca) gerninger oc icke naffn ſkelne een konge oc een tiran.

Phalaris
Dionyſius.
Seneca

Oc mett korte exempill Ariſtoteles i ſyn bog

Ariſtoteles

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

(hand scriffuer om menighedtz regemente) giør sligt forskel emellom een konge oc een tyr-an. Først agter een tyran sitt gaffn / men een konge menighedtz beste Nar een konge scal no gett anheffue / tha offuerweyer hand om thett kand komme hans wndersootte till gode eller ey / men een tyran hand offuerweyer sitt egett gaffn / Een konge forarbeyder hand end stwn dwm sit egett gaffn / tha skøder hand dog off-uer altt menighedtz beste / Men een tyran / er hand end noger tiid menigheden profitelig / tha gør hand thet meer seg till gode / end for menighedtz beste.

forschel emel lum een kon-ge oc een ty-ran.

Then som bruger sine wndersotte seg till gode oc gaffn / hand haffuer thenom / som bønder haffue asen oc heste / bønder bruge icke then-nom wden till sitt egett gaffn / Men the som mett wbarmhiertig bescatning øde theris folk eller oc grwmmelige slaa thenom i hiell / eller aff hoffmod sette thenom i liffs fare / the bru-ge frii borgere megett slemmere end menige folck bruge theris træle / eller oc kødmangere thett ffæ the slagte / Fordi scall een kongis tue-temestere indskiwde hannwm the tyranne naffn som ald werden forhaaner oc fortaler / som ere Phalaridis naffn / Mezentii / Dionysij Siracusani / Neronis / Caligule / Domitij som wilde kaldis een gud / Ther nest scall hand

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

hanwm foregiffue gode exempill om gode konger/som haffue wærett langt fra tyranne wilkaar/oc thenom scall mesterin fortellie / mett stor ære priss oc loff.

Ther nest scal hand lade formale oc controfeye for hans øgen oc tancke/boode een tyrannis oc een konges belede/ att hand ther wdaff kand meer optendis til att behaffue een god Furste/ oc meer forfæris for een tyran

Een god Furstis controfeyt

Først scall hand saa bescriffue een god Furste/ att hand er eett dywr som er aff himmelin kommett/lige re gud end menniskin/ oc fuldkommett i alle dygder/ som er født alle mand till gode/oc er sandelige giffuett aff gud till att hielpe oc styrcke werdsins forgengelige ting/Thet som alting offuerseer till sitt gaffn/ oc inghen ting kand wære bædre eller sødere i noger menighed/ Huilckett som haffuer een

Een god furste er gud lig.

færderlig hw till alle/ Huilckett huer mandtz liff er meer kærtt end sitt eghet/ Huilckett som icke andett giør end forarbeyder dag oc natt/ att huer mand kand liide well/ Huilckett som aldtiid haffuer rede løn till thenom som ere gode/ oc naade till thenom som ere onde om the kwnne bædris/ Thet som will saa forgeffuis forschylde gott aff syne wndersotte/ att thet mett syn liffs fare forarbeyder theris salighed/ Thet som holder righins gaffn att wære syn fordeell oc baade/ Thet som altid wogher oc fordi maa huer mand rolige soffue/ Huilckett som stæder seg inghen aarkeløshed/ Huar fore landhet maa tryggelige leffue Huilckett som tiltager seg stor wmage/ att the som ere wndersotte maa wære ẏ rolighed/ Paa hueſſ ene dygd/ all menighedtz salighed henger/ Thette att wære een Christen Furstis belede/ scall tucktemesterin giffue hanwm fore som er fød till konge riige.

Een tyrannis controfeyt

TWertt emod scall hand sette for
hans øgen eett stortt spøgilse oc
spoortt/som er tilhobe kommett aff
een draghe/ een wlff/een løwe/een
ødle/een biørn/oc aff andre maan
ge sliige forfærlige beester/ Saa att samme
spøgilse haffuer paa alle siider sex hwndrede
øgen/oc er fuldt mett tender paa alle siider/oc
wdi alle maade forferligt/ Huilckett som haff-
uer krogede kløer/ oc een wmettelig bug/ som
altid er fwldt oc druckett aff mande blod/ som
er woghet oc henger paa huer mandtz løcke
oc liff/ oc will huer mand ont/ oc synderlige
thenom som gode ere/ Huilckett som er ald
werden een forgifftig ondhed/ Huilckett huer
mand (som menigheden well will) weder-
stygger oc hader/ Huilckett som icke kand for-
dragis for syn storhed/ oc icke heller tagis aff
dage wden menighedtz store fare/ fordi een
tyran er saa beschermett mett riigdom oc stor
magt/ Thette er een tyrannis belede/ oc huess
i samme maade kand optenckis hadeligt att Caligula
wære/ Sligt eett spøgilse waar Caligula/ Claudius.
Sligt waar Claudius Sligt waar oc Busy- Busyrides
rides (som poeter the scriffue) Pentheus oc Pentheus
Midas/ huess naffn som nw ere all werden till Midas.
spott oc had.

Forskell emellom konger oc tyranner

EEn tyran altid giør thet hanwm løster / men een konge gør thet som er gott/rett oc skæll/ Een tyrannis løn er rigdom / men een kongis er heder oc ære/ Een tyran driffuer sitt regemente/ mett trwzell/ falskhed oc andre snedige fwnd/ men een konge (som er wforkrenckt) regerer mett wiished oc wellgerninger Een tyran regæer seg till gode/men een konge menigheden till gaffn. Een tyran beschermmer syn welfartt mett wdlendinge fræmmede røffuere oc schalcke/ men een konge meen seg att wære tryg nock/ aff then wellgerning hand giør syne wndersotte/ oc aff theris gode willie/ther hand seg forschyldett haffuer/ Een tyran haffuer altid had oc mystancke till thenom som i hans menighed ere dygdige/wiise/kloge oc megtige/ men een konge elscher thenom som syne wenner oc hielpere/ Een tyran haffuer ænthen løst till wwiise folck/att hand kand trenge oc beswaare thenom effter syn løst/ eller oc till schalcke ther hand kand bruge till syn haardhedtz beschermilse/eller oc till thet folck ther smygre kand/ aff huilcke hand kand høre thet som hand

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

gerne giør / Twertt emod then som er megett wiiss hand er een konge megett kær / nar hand kand aff hans wiise raad megett hielpis / oc gode mend agter hand mæst / fordi hand maa tryggelige forlade seg till thenom / Oc frij wenner som rwndelige staa paa sandhed thenom elscher hand / fordi hand forbædris aff theris omgengilse.

Boode konger oc tyrāner haffue maange hender oc øgen / men megett attskillige leemmyr Een tyran arbeyder well ther paa / att rigdom scall komme wdi hans land / dog saa hand recker till faa mend oc helst till the onde / att hand kand styrcke syn magt / mett syne gode wndersottis armod / Men een god konge haffuer slig mening Att huess rigdom oc welfart hanss wndersotte haffue er hanwm saa kerdt oc seer oc lier thet soo gerne som thet wore alt sammē i hans eget fadebur Een tyran æscher oc begæer at alle schule wære hanwm wndergiffne / mett dom / trette oc klagemaall / men een konge haffuer løst till syne wndersottis friihed Een tyran will rædis / men een konge will elschis / Een tyran haffuer inghen ting meer mystanckt end gode borgeres oc stæders samdrectighed / oc ther wdaff glædis een konge / Een tyran haffuer løst til atføre wsamdrectighed ibland syne wndersotte / oc till att styrcke

Kongers oc tyranners at skillige willkaar.

hueſſ wſamdrectighed ſom er aff wlycke tillkommen/ oc ſlüge fwnd bruger hand till ſyn grwmhedtz beſchermilſe/ Men een kongis iid er att oppeholde eendrectighed/ Och huor ſaa hender att noget vprør aff wløcke begyndes/ tha lader hand thet ſtrax affſtylle/ fordi hand wed att ſlüge ting er een menighedtz peſtilentze oc forderffue.

Slige fwnd ere maange

Nar ſom een tyran formercker att noger menighed forbædris/ tha finder hand ſtrax eett fwnd mett orlog oc krüg/ eller andhen tynge/ till att trenge/ twinge oc forarme ſyn almwge/ Men een konge giør oc lüder megett ther offuer/ att hand kand haffue een ewig fred/ wdi ſyn menighed/ agtindis att all menighedtz ſchade kommer aff wfred/ Een tyran drager till ſitt gaffn/ fordeell oc beſchytting/ ald low ſætt oc ſkick/ wilkaar/ bud/ oc dage/ ther till wiidt oc wwiidt/ men een konge ſkicker alle deſſe ting til menighedtz beſte Slüge oc andre fwnd theris lige høre een tyran till/ ſom Ariſtoteles ſcriffuer i then bog hand ſcriffuett haffuer om menighedtz regemente/ dog hand drager alle deſſe wilkaar till trenne.

Ariſtoteles

Thet førſte een tyran legger wind oppaa er/ att hans wnderſotte ſchulle huercken wele eller taare ſette ſeg op emod hans tyranne ſtyc-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

kerē oc krig/ oc thet skeer nar hand saa schaf-
fer alting/att hans wndersootte ere icke man-
delige till sinde / ey heller wise oc kloge/ fordi
hand kand tha haffue thenom ligerwis som
træle till trælæri /oc besynderlige nar som the
haffue qwindske oc bløde sind aff leckerhedt
oc wrent leffnett/ Hand well wed /att ædele oc
mandelige sind kwnne hans tyranne gernin-
ger icke fordrage.

Thet andett een tyran legger wind oppaa/er/
att hans wndersootte skulle icke sette loffue
till huer andre indbyrdis / oc thett skeer nar
hand ypper wsamdrectighedt / had oc aff-
wind bland syne wndersootte / huaar fore the
beklage oc beklaffe huer andre / seg selffuer till
schade oc forderffue / men tyrannen till styrke
oc beschermilse.

Thet tredie legger hand wind oppaa /at thē
schulle icke taare anheffue nogett nytt stycke /
oc thet skeer nar som hand i alle maade for-
minsker syne wndersoottis magt oc rigdom/
fordi een tyran well wed att inghen wiissmād
tager seg thett offuer ther hand kand icke frem
bringe.

Een konge scall fordi wære langt fraa desse
wilkaar/oc platt inthet wide aff thennom / oc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Aristoteles. serdelis een Christen konge / thi att haffuer Aristoteles (som dog waar een hedning) wærit saa god oc saa lærd / oc saa well bewist seg att hand kwnne sligt besinde / megett bædre bør then att bewise seg / som haffuer regementett aff Christo Jesu.

Konge lignilse findis blant bier wdi theris wiise. Bland stwmme oc wskellige creatur / haffue wij oc een beschreffuen konge / Then øffuerste som er offuer byer oc kaldes wysin / hand haffuer een stor bolig mitt i haaben ligerwiss som hand schulde wære i thet alder tryggiste stæd / ther till er hand ledig oc gør inthet / dog skicker hand alle gerninger / oc nar som hand er boorte eller tabis tha forwildis een heell by swerm / fremdelis haffuer hand icke thett fantzwn the andre byer haffue / men hand er boode støere oc skønere / oc (som Seneca siger) wdi een ting andre byer meget wliig / huilke ther ere saa megett wrede / att nar the nogett stynge / tha møste the theris gadt wdi thett saar the wredelige stinge / men naturen gaff wisin inghen gadt / paa thett att hans wrede schulde wære wbewæbnett / oc fordi schall thette naturlig exempill / wære store herrer merckeligtt.

Seneca

Wilt thu wide een tyrānis belede bland wskellige creatur / tha offuertenck the dyur som leff-

ne wdaff roff / som ere løffuer / biørne /wlff-
ue oc ørne / ther skiule seg langt fra andre Løwer
diwr / ligerwiiss som the wiste att the waare Biørne
ÿ huer mandtz had / men dog offuergaar een Wlffue
tyran thenom i grwmhed/fordi the spare the- ørne.
ris egett køn oc feyde paa andre / Men een ty-
ran hand feyder mest paa sitt eget køn / thi att
hand forderffuer andre mennischer/ dog att
hand er selff eett mennische.

Gud hand bescreff i then hellige scrifft / een ty- j Regū viij.
rannis belede saa sigendis / Thette scall wæ-
re eder kongis rett / som scall regnere offuer
eder /Edre søner scall hand tage oc sette i syne
wogne/oc hand scall gøre thenom till syne rey-
sener/oc lackeyr hooss syne wogne/oc aff then-
nom scall hand skicke seg fogeder oc embetz-
mend/ oc the schulle pløye hans agre/oc høste
hans korn y hwss/oc the schulle wære smeder
till hans waabn oc wogne / Aff edre døtter
scall hand tage oc gøre seg twettirscher/bagir-
scher oc stwekoner/ edre arge wyngaarde oc
oliuegaarde scall hand tage fra eder oc giffue
syne tienere/scall hand oc saa tage tiende par-
then aff edertt korn oc wÿn/ oc giffue syne
swene/ Edre drenge oc piger / oc the aller-
beste/ oc eder assn scall hand tage och sette
ÿ syn gerning/ Aff edertt qweg oc fææ scall
hand oc tage tiende/ oc ÿ schulle alle bliffue

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

hans trælle/oc paa then dag schulle y robe fra samme kongis ansigt/ som y haffue eder wd⸗kaarett / oc herren scall dog icke høre eders røst.

Oc enddog hand kalder hanwm her een kon⸗ge oc icke tyran/ tha scall thet icke wære noger mand wnderligt/ thi att y fordwm tiid tha waar konge naffn saa hadeligt som nw er ty⸗ranne naffn.

Men effter thi inthet er bædre end een god konge / hwij wilde wor herre giffue sitt folck sligt eett belede fore? Thet giorde hand fordi att the schulde icke wærett konge begærindis forfærede aff desse forscreffne ting/ ther hand kallede een konge rett/ then tiid hand bescreff thenom tyranne seeder oc wilkaar/ Thi att Samuel prest oc prophett haffde dog wæ⸗rett thenom konge god nock/ oc well regerett folckett y maange aar/ Men the kwnne theris salighed oc welfartt icke forstaa/ oc fordi be⸗gærede the konger mett andre hedninge/ som thenom schulde mett hoffmod magt oc wold regære/Oc y huore megett ontt her er i thette tyranne belede/ dog see wij end nw i wor tiid att Christne konger gaa nogett nær then sam me wey/ all werden till stor oc forderffuelig schade.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Merck nw een god kongis belede/ som wor herre oc scriffuer wdi thet gammill testament paa sigindis/ Nar ther bliffuer een konge skic- kett bland eder/ tha scall hand icke skicke seg eett stortt tall heste/ hand scall icke leede folc- kett igen till Egypti land mett maange reyse- nær/ hand scall icke haffue maange hwstruer/ paa thet the schulle icke wende hans sind oc hw Icke scal hand heller haffue maange pund guld eller sølff/ Oc nar som hand siider paa siit kongelige lofft oc sæde/ tha scall hand lade bescriffue seg myn lowbog/ tagindis bog att scriffue effter/ hoss presterne som ere aff Leui slegt/ oc samme bog scall hand haffue hooss seg alle syne dage/ paa thet hand kand lære att rædis syn herre oc syn gud/ oc att holde hans ord oc ceremonier/ som ere bwdne oc be- falede y loghen/ Icke scall heller hans hierte forheffue seg wdi høgferdighed / offuer syne brødre/ oc huerckin scall hand gaa till then hø- gre eller til then wenstre siide/ men rett fræm/ att hand maa lang tiid regnære oc hans børn effter hanwm offuer Israel.

Deuterono- mij xvij.

Biwdis thet een Hebraisk konge at lære gudts low/ som icke waar andett end een figur oc skugge till then sande Jesu Christi low/ huore megett meer tha bør een konge som Christen

er/ att wiide then hellige læst oc henne mett gerning fuldkomme.

Will icke gud att een Jøde konge scall hoffmode seg offuer sitt folck/ men kalder thenom hans brøder icke træle huore megett myndre bør een Christen konge thet att gøre offuer syne Christne wndersootte/ther Christus kalder syne brødre/ dog hand er een konge offuer alle konger Hør nw huore Ezechiel propheta han bescreff een tyran saa sigindis/konger oc herrer mitt ibland theris folck/ligerwiiss som wlffue ther tage roff oc wdstyrte blod.

Ezechielis xxij

Plato

Plato kalder konger oc Furster menighedtz gæmmere/saa att the schule thet gøre syn menighed / ther hwnde gøre som wogte fææ/ men skeer thet saa att hwnde bliffue till wlffue/ huad hoob oc trøst kand tha then arme hioord haffue.

Ezechielis xix.

Samme Ezechiel prophett paa eett andett stede kalder een grwm oc gyrig konge/ een løwe/oc straffer hand oc alle hyrder/ som føde seg selffue oc glemme hiorden/meenendis ther mett alle the konger oc forstandere/som regeere seg selffue till gaffn. Oc sanctus Paulus siger saa om Nerone Keysere/ Jeg er frelst aff løwens mwnd.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Desligest giorde then wiise konge Salomon/ then tiid hand bescreff een tyran saa sigindis/ Een wbarmhiertig konge offuer fattige folck/ er som een løwe ther rober/ oc strax haffuer hwnger paa thet ny/ oc eett andett sted siger hand saa/ huaar som wmilde mend anamme regementett/tha græder folckett som thet wore kommett wnder treldom/ Oc atter eett andett sted siger hand saa/ Nar grwmme mend ophøyes tha scall folckett skiwlis Som Esaias scriffuer/ nar wor herre waar wred paa sitt folck for theris synder skyld/ tha høtte hand thenom saa sigindis/ Jeg scall giffue thenom børn till konger/ oc qwindsche mend schule regære offuer thenom/ Huad er thet andett end hand giffuer till kende/ att inghen større modgang oc pyne kand hende eett riige end een daarlig oc wmild konge.

xxviij Prouer. xxviij.

Esaie iij.

Men huad giøres desse steder behoff til bewiisning/ effter thi att Christus (som er een konge offuer alle) saa klarlige skelner off een Christen herre fra een hedning/ y then hellige læst saa sigindis/ Hedinsche herschaff regære offuer theris folck met wold oc magt/men ibland eder scall thet saa icke wære:

Marci x. Luce xxij.

Findis ther fordi herredømme ibland hedninge/ tha bør thet icke saa att findis bland

Christett folck/ Thi er regemente bland Christett folck icke herredømme/ men een Christelig tilsyn/ konge riige er icke wold oc magt/ men een welgerning.

Icke scall heller een konge smygre for seg selff saa sigindes/ Desse wilkaar høre bisper oc prelater till oc icke meg/ fordi the høre teg till/ om saa er thu æst een Christen mand/ men æst thu icke Christen tha haffuer thu inthe mett thenom att schaffe/ Icke scall heller thet røre teg/ att maange bisper ere langt fra thette belede/ huad the gøre ther maa the see seg om/ men tenck thu huad teg bør att gøre/ oc huad teg well staar.

Thenne leyre schulde al drig glēmis.

Thu scalt icke ther fore agte teg att wære god att andre ere wærre end thu/ icke scalthu heller tro att alt thet sømmer teg som andre konger gøre/ rett oc høffuiskhed schulle wære thyne gerningers regill/ oc icke fræmmede oc onde exempill.

Oc er ther inghen thu kand offuerwinne/ tha gør thyn flyd ther till att thu kand teg selff offuerwinne/ fordi thet er een dygdelig kriig oc staar een konge saare well/ wdi huilcken hand bliffuer daglige bædre.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Er thet saa att tyranne naffn oc gerning ere slemme ting/icke bliffue the ther aff deß bæ-dre/at maange haffue deell i samme naffn/fordi dygd oc ære agtis icke aff eett stort tall/men aff høffuiskhed oc godhed.

Scriffuer oß merckelige Seneca/att paa then sted wij sette siøtiwffue oc schalcke/schulde oc settis konger som haffue tiwffue sind oc hierte fordi sind oc hierte skelne een konge oc een ty-ran oc icke naffn.

Seneca

Naffn for wden gaffn er een falsk titel

Scriffuer oß Aristoteles aff nogre stæder ther wore saa slemme/at nar som noger schul-de settis i raadoc anamme befaling/tha motte hand swerie att hand schulde hade menighe-den / oc gøre all syn flijd ther till / att henne kwnde lijde ylde/Men een konge pleyer ander ledis att swerie/ Dog see wij mange saa rege-re menigheden som the wore hennes beforne fiender.

Aristoteles.

Ther er altid tyranne regemente huar kongen lijder well oc folcket ylde / oc nar som een mandtz løcke worer aff een anden mandtz wlyc cke /fordi thet er ligerwijß som een herre icke andet giorde /end wilde bliffue rijg oc mecktig aff syne wndersootis schade oc forderffue.

Huo thenne leytze wille met exempll forklare/hād schulde man ge fortørne.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Then som will haffue oc beholde eett konge naffn thet scall hand icke gøre mett rædsle oc trwtzel eller hødtzell / men aff welgerninger seg thet forskylde / Er hand i sandhed een tyran tha gaffner thz føge att hand aff thenom / (ther smygre kwnde) kaldis een konge / eller landsens fader / eller beschermere / fordi saa wele end the smygre som leffue wdi een tyrannis tiid / wore effter kommere wele dog icke smygre / Thu seer nw att i fordwm tiid / wore maange forfærlige konger / ther inghen torde knyste emod then stund the leffde / men theris ondschaff begaas nw mett stort had / oc mett saa stor friihed talis ther nw om thennom / att theris naffn aff huermand spottis

wij maa wel nw tale om kong waldemar hand gior oss inthz

Een god Furste scall icke mett ander mening oc agt regeere sitt riige end een god bomand regeer sitt hwsshuad er eett riige andett end eet stort hwss? Huad eer een konge andett end maangen mantz fader? Hand er yppere end folckett / dog er hand eett menniske aff samme slegt / eet mennische regerer andre mennischer oc then som er frij / hand regeerer oc andre frij folck / oc icke wskellige creatur som Aristoteles merckelige oc rettelige siger.

Gud wnde alle forstandere / thette at rettelige befinde.

Huad naffn kand wære slemmere / eller meer bespotteligt / end som Homerus scriffuer att

Achilles kallede then konge / som seg till gode regerede land oc riige / kallede hand hannwm een røffuere som slwger siit eghett folck Huad kwnde hand kalde then meer forsmædelige som hand regnede wwerdig till riige oc re⸗gemente? Men (som then samme Homerus scriffuer) nar hand wilde kalde een konge wed sitt eget naffn / tha kallede hand hannwm folckens hiwrde / Een hiwrde / oc een røffuere / ere meget atskilde Mett huad dristighed welle de oc tiltage seg somme fordi konge naffn / ther wdkaare faa mennischer / oc helst the werste / huilke the bruge mett ny fwnd / oc paalegge till att sluge menige mandtz guld oc penninge oc wende thenom altsammen till sitt fadebur / Oc hues the haffue saa wbarmhiertige trengt fattige folck wdaff / enthen thære wbequem⸗melige wdi legoms løst / eller oc grwmmelige wdi kriig oc orlog / oc then som wdi sliig rege⸗mente kandmæst swig oc schalckhed / hanwm holde the mæst wdaff / ligerwiiss som een Furste wore syne wndersottis fiende oc icke fader / Oc then synis mæst at wære kongen tro / ther mæst schade tencker folckett till.

Her war een hedning wiisere / end man ge Christne nw ere.

Thette scrifft læse wii wdi daglig han⸗dell.

Ligerwiiss som een god boomand / meen att thet er hans gaffn / nar thennom falder lycke till som hannom ere anrørendis Saa er thett een god konge saa kertt aldt thet gode hans

wndersootte eyé oc haffue / ligerwiff som thet wore i hans egett fadebur huilcke ther ere ha⸗ nom saa tilbwndne / att the ere rede att wo⸗ we liff oc helbreyde for hanwm end sie godtz oc penninge.

Saa bescriffuer Juli⸗ us Pollux een god oc retsindig konge.

Ordt er thet icke wnyttigt att høre mett huad titell Julius Pollux skelnede een nyttig konge fra een tyran/ Strax effter gud tha sette hand een konge / fordi hanwm bør att wære gud alsomligest /oc dog att wor dantsche will neppelige følge latinen aff gret sche wdsett/saa proppert som wedburde/Jeg will tha ganget thet neste ieg kand / att thett kand forstaas huore hand paa gretsche kalle⸗ de / oc bescreff een god konge.

Mett desse effterscreffne naffn ærede hand een god konge saa kallendis hanwm / Fader mild / teckelig / mischundelig / forsynlig /ret⸗

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

wiiſſ/mandelig from i ſynd /frō/oc then ſom
penninge forſmaar/ icke ſin løſe begering wn-
dergiffuen /ſom er herre offuer ſeg ſelff oc off-
uer legoms lyſt/ Then ſom haffuer eett gott
ſkell oc er ſkarp oc rædelig i dom /ſom er att-
wocktig oc well forfarind /klog i raad oc rett-
ferdig /ædrug /oc megett agtendis gudtz loff
oc tieniſte/oc menniſchins gaffn/ſom er aſta-
dig for wden falſk oc ſwig /oc altid tenckindis
thz ſom merckeligt er/ſom er altid agthz i ſyne
gerniger/ oc er fornumſtig oc klog i megē han
del/oc windſkiffuelig wdi ſitt embetz regimen
te/een god beſchermere/ redebon till welger-
ning oc ſeen till heffn/wiiſſ/ſtadig oc wkrencke
lig/y ſyne gerninger/ megett beqwem till ret-
ferdighed/ altid agtindis thet ſom ſigis om
konger/at the ſchule altid wære ſom een wey-
ſkaal/ Som er god oc ſnar att komme i tall
mett/ oc lyſtig till omgengilſe/ thenom gaffn-
lig ſom wele tale mett hanwm barmhiertig
oc redebon till att rame theris beſte ſom ha-
nwm ere lydige Then ſom haffuer ſyne ſwene
kæer/oc ſtriider mandelige nar thet bør ſeg/
oc er dog icke orlog begærindis/ Then ſom
elſcher fred/oc lader forliige till fred/ oc holder
fred oc ther till gør ſyn flyd/ att hand forbæ-
dre kand ſyne wnderſoottis wilkaar/ Then
ſom rettelige kand bewiiſe ſeg een konge oc een
leedſagere/Then ſom kand ſette een god oc ſa-

liglow/ Then som er fød till att forschylde gott aff huer mand/ i thet hand er gudtz belede/ Maange andre hederlige ting bekomme een konge/ ther kwnne wdleggis mett een heell tale/ dog att the kwnne icke fortellies mett besynderlige ord:

Effter thi att een hedinsk mestere/ bescreff een hedning slügt eett konge belede/ huoredantt kandthu tencke een Christen mestere/ bør att bescriffue een Christen konge?

Saa bescriffues een tyrannes belastinger oc vdygder

Men nw wele wÿ see huad farffue hand malede een tyran mett saa sigindis/ Een ond Furste scall mād saa straffe / hand er een tyran / grwm/ græselig/ een afftren gere/ oc een woldsmād/ som altid er penninge begærindis/ glubindis oc then som sitt eghet folck fluger/ hoffmodig oc høgferdig/ ond att gaa till/ wgaffnlig att handle mett/ haard till om

gengilse/wløstig wdi i snack oc tale/ meget oc ylde wred/snar til att ærre/ forferlig oc stwm. Then som effterfølger legoms løst/wden aff⸗hold oc maade/wforsynlig/wmådelig/oc wret⸗ferdig/ wraadig/ schalckactig oc wbarmhier⸗tig/. Then som fattis sind oc skiell/oc er løss oc wstadig/ oc then som snarlige beswygis/oc er snar oc redebon till ont/wmild/oc effterfølger syn løse begæring/ som icke kand straffis/ oc er een forhaanere/. Then som er ophoff till krijg oc orlog/ som er swaar oc twng att for⸗drage/oc hanwm kand inghen ting formeenis

Effter thi att gud er langt fra tyranne natur tha er y sandhed inghen ting mere hadelig for gud/ end een forgifftig konge/ oc effter thi att inghen beest er meer schadelig end een tyran/ tha følger thet oc gott skell/ att inghen ting er huer mand saa hadelig som een ond konge/ Octauius Augustus. Huem wille begære att leffue nar hand bode wore hadelig for gud/ oc forsmaad aff alle mand/ Fordi then tiid een Keysere som hed Octauius Augustus fornam att ther giordis maange forbaand paa hans halss/oc nar eett forgick tha kom strax eett andett i stæden/ tha sagde hand att thet waar icke gott att leff ue/nar een waare hadelig for huer mand/ oc schulde bescherme syn salighed / mett huer mandtz blod oc fare.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Oc fordi er thet riige meer waraffrigt/ meer fræmtwrinde oc regeeris mett større løst oc rolighed/ som regeris mett dygd oc kierlighed huilckett wij finde oc formercke aff gamble Crønicker Inthe wold oc magt war nogen tid saa beschermet/ att thet kwnne lenge wære be standigt / Men saa tiit oc offte som tyranne regemente begyntis i nogre land oc riige tha forginge the snarlige.

wdi alle scref ne Crønicker findishet om om exempill.

Then som mange rædis/ hand scall oc wden twill wære ræd for maange/ oc then kand al- drig wære tryg som huer mand ønscher aff dage.

I fordom tiid/ haffde noghen well regeerett tha skickedis hanwm stor heder oc ære effter syn død/ Men om tyranner waar then secd/ som nw er om wlffue oc biørne/ att then schul de haffue løn aff menige mand/ som menige mandz fiende tog aff dage.

Thet første konger bleffue till/ tha tilsettis the aff menige folckis samtycke for theris store dygd skyld/ som wytt offuergick menige folc- kis dygder/ oc skickede seg meget effter gudtz godhed/ Thet schulde fordi konger offuertenc ke som først giorde konger/ oc tencke seg at kon ge naffn er thenō platt wwerdigt nar thenom

fattis the wilkaar/ ther først haffue konger giort.

Som alle naturlige mestere samtycke/tha findis attskillige fwnd till att regeere nogre menigheder efter/ Men dog er thet fwnd bæst huar som een er regerindis effter gudtz exempill/som er allene i sitt regemente/paa thet att alting kand wære hoss een mand/ men dog saa om hand effter gudtz exempill offuergaar alle andre i godhed oc wiisdō/oc inthet andett giør end arbeyder menighedtz gaffn/oc findis thet icke saa/ tha haffuer slig menighed een schadelig oc forderffuelig regemente/effter thi konghen er then modstandig som er then allerbeste/ ther sandelige er gud.

Met wilkaar maa regemē tet wære hos een mand:

Then menighed regeeris allerbest/ som haffuer een fuldkommelig konge y alle dygder..

Men nar thet kand neppelige skee/att sliig een konge kand findis/oc daglige begæris at then motte end faa regeementett/ som wore maadelige god/ effter then beleylighed seg nw begiffuer Tha er thet konge rige best som er met thet regemente forblendet wdi huilket ænthen faa oc merckelige mend ere regeerindis mett konghen/ eller oc mange aff all menigheden ther til wduolde/paa thet att konghen scal icke

Wdi nogre land findis end nw sliige regemente.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

falde wdi trengsil wold oc mãgt/men liigesom elementhen temperere huer andre/saa scall oc menigheden regeris/Oc skeer thet saa att konghen will menigheden gott/ scall thet saa beschedis att andre reghere mett hanwm icke till straff eller twang Men till hielp oc trøst/ Men er hand icke god tha giørs oc behoff att thet er till/ ther een mandtz trengsill wold oc offuerfald kand twinge oc tæmme

Endog att herredømme oc offuermagt findis till wdi atskillige slag/ først som mennischen er offuer wskellige creatur/ herschaff offuer theris swene/foreldre offuer theris børn/mend offuer theris hwstruer/Tha siger Aristoteles att kongelige herredømme oc offuermagt ære ypperst ibland alle the andre oc thennom kalder hand mest guddommelige/ fordi the synis att offuergaa thet som mennischeligt er/ Er thett fordi guddommeligt att wære een konge/ tha att wære een tyran er thet y sandhed att staa y hans sted/ som er altid emod gud/ oc hannwm meget wliig.

Kongelig regemente/offuergaar alle.

Ligerwiiss som wij see att een swend er bædre end een anden/ oc een herre er yppere end een anden oc een konst offuergaar een anden/ saa bør een konge i then alderstørste konst att off-

gaa andre/ oc then konst er icke andett/ end met wiisdom oc gott skeell att regeere land oc riige.

Then som er herre hand scall biwde/oc swenden scall lyde/ men een tiran biwder thet hanwm løster/ oc een konge thet som menigheden er profiteligt oc gaffnligt.

Hworelunde scal then rettelige biwde/ther icke wed huad som er best men regner ont att wære gott/ forblindett enthen aff wanwittigheed eller oc aff løse begering. Aff wiisdom oc klogt skiell lære wij att biwde.

Som øgett bør att see/ ørett att høre oc næsyn att luckte/saa bør een konge att forarbeyde syne wndersootis profitt oc gaffn/ Men hand kand dog thet icke gøre wden stor wisdom/ Haffuer hand fordi icke wisdom tha kand hand icke meer regeere/end eet blint øge kand see/ Som Zenophon scriffuer wdi syn regimentis bog/ huore thet skicker oc føger seg meer effter gudtz end effter menniscbens regemente att regere offuer thenom som ere frii oc welwillige til att lyde oc huore thet er een arm ting/ att biwde offuer dwmme creatur som dog trengis oc nødis till treldō/Men effter thi att menniscbin er eet guddommeligt dywr oc i twenne maade frij/ først aff naturen oc saa Zenophon

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

aff logen/tha er thet een stor dygd aff kongen/ att folcket befinder welgerning oc icke treldom wdi hansregemente.

Vogte teg att thu icke tencker thenom alsome-niste att høre teg till/ eller att wære thine som tiene teg y stegærs/ keldere/ iagt/eller daglige staa oc gaa met teg nar thet offte skeer att in-gen høer teg myndre till end sligt folck/ Men alle thine borgere oc wndersotte schal thu hol de for thyne egne/ oc findis nogre blant ald thin hob som merckelig er/oc wdualo hanwm scall thu altid haffue hoss teg huilcken som er god oc haffuer sitt fæderne land kertt.

Thenne ley-ze schulde scriffuis i al-le konge hws mett forgylte bogstaffue.

Oc nar thu offuerseer thine steder oc land/tha scall thu icke saa tencke Jeg er een herre offuer alle disse ting thet er y myn magt att gøre aff th enom huad meg løster Men will thu tencke thz som een god herre welstor tha scal thu saa tencke Desse ting ere meg antwordede till tror hand/ thij bør meg att woge ther offuer/ att the wnder myn befaling kwnne forbædris oc icke forargis.

Oc nar thu seer thet wtalige folck som thu haffuer wnder teg/tha scalthu icke saa tencke/ saa mange haffuer ieg swene oc tienere/ men tenck saa alle desses regemente henger meg ald

ene paa/meg haffue the betroet att beschermе thenom/ oc thet som thenom er anrørindis/ Alle see till meg som børn see till theris fader Saa mange twsinde kand ieg giøre gaffn/ om ieg bewiiss meg een god konge/oc stor schade om ieg bewiiss meg een ond konge/thi bør meg saa att skicke myn ting/att ieg er icke ond/ paa thet ieg scall icke schade saa mange Christne mennischer oc dødelige.

Thu scalt altid tencke att Herredøme/ Keyseredømme/riige/ Furstedømme oc magt/ere hedinsche naffn oc icke Christne/ Christendoms riige er icke andett end till syn/ welgierning oc gæmme/ eller oc een kierlig befaling.

Huoredantt thet er wed gud/men saa dant burdett att wære

Men er thet saa att thu haffuer løst till herredøms naffn/ tha scalthu agte thet som hedinsche mestere scriffue/ att sligt scall een kongis herredømme wære /offuer sitt folck/ som sielin haffuer offuer menniscins krop/ Sielin regerer kroppen fordi hwn er wiiss/oc fordi regherer hwn meer kroppen till gaffn end seg selff oc sielin att regneere wdi kroppin/ thet er kroppins salighed.

Thet som hiertett er wdi een leffuendis krop/ thet er een god furste wdi syn menighed/ Er thet saa att hiertett er reentt oc wforkrenckt/

Een saare merckelig lignilse.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

tha giffuer thet all kroppin liff/ thi att hierthz er blodzins oc aandens kelde Men er hiertett forkrenckt tha forderffuer thet alle leem̄yr Oc hierthet er thet som først leffuer i mennischin oc sijst døør/ Saa bør oc een konge att wære att hende thetseg saa/att alt folcket bleffue for blindett forkrenckt oc forargett/burde hanwm end tha aldene att wære wforkrenckt oc wbe-smittettaff alt daarschaff oc geckery.

Som wij see att regementett wdi mennischin staar till then ypperste som er sielin/oc wdi sie lin er regementett hoss wnderstandilse oc skell som ther er ypperst/Ther nest/thet som regæ rer all werden/ er oc bæst oc ypperst/som er gud/ saa scall oc then ther haffuer tagett een menighed (ligerwijss som een stor krop att re-geere) alle andre offuergaa wdi godhed wis-dom/ oc atwogt/ Oc saa megett som raad-mend oc høffuitzmend oc andre forstandere offuergaa menige folck/ saa megett bør een konge thenom att offuergaa.

Thette er rettelige oc wisslige sagt

Findis ther nogett ont ÿ sielin/ tha kommer thet aff kroppins fæle oc smitte/ som altid er løse begæring wndergiffuen / oc huess gode kroppin haffuer/ thet flyder aff sielin liger-wijss som aff een salig kelde/ Oc fordi liger-wijss som thet er emod all naturlig skick/ nar

ont kommer aff sielin oc ÿ kroppin/ oc kroppins godhed forderffuis aff sielins smitte/ Saa er thett oc emod all skick nar orlog/ oprør/onde seeder/ forgiifftig low oc forkrenckte høffuitzmend oc anden sliig landtz oc riigis pestilentze / haffue begyndilse aff konger oc Furster/effter thi att theris wiisdom/ burde slige ting att affstyre om the end wore begynte aff daarlige wndersotte/ Men dog see wij offte (deß wær) huore mange stæder forderffuis aff daarlige konghe r som menige folck haffde kommett ÿ gode pynte oc skicke.

Thet er wchristeligt att forheffue seg aff herredøms titell ther mange hedninge haffue dog forsmaad/ saa att thet som the aff hoffmod begærede/ wille the dog icke kaldis for affwindtz sag/ men een Christen herre scall thet holde for syn børlige rett/ att hand kaldis then som giør store oc gode gerninger.

Octauianus Augustus.

Octauianus Augustus som mett wold oc magtt haffde seg tiltagett herredømme/ lod seg dog at wære forsmædeligt/ att hand schulde kaldis herre/ oc ther hand war een tiid saa kaldett aff een piibere bland alt folckett/ tha foragtede hand then ære bode mett ord oc ansigt/ ligerwiiß som wold oc trengsill haffde wærett hanwm kast for næsin mett sliig titel/

Mange gøre icke andett end optencke ny fantzwn paa naffn oc herre titell

Oc schulde icke een Christen konge effterfølge een hedning wdi sliig sagtmodighed?

Esthu alle thyne wndersottis herre / tha schulle the wære thyne tienere oc træle / oc fordi tha scall mand see till / om eett gammilt ord bliffuer icke santt ther saa lyder / Saa mange thu haffuer tienere / saa mange haffuer thu fiender / Effter thi att natwrin lader alle menischir fødis frij / oc treldom er opkommen emod natwrin / ther hedninge oc saa bekiende / tenck huad thet er wbeqwempt / att een Christen mand scall bruge wold oc magt mod een anden / ther loghen haffuer først / oc ther nest Jesu Christi død oc pyne frelst oc forløst fra treldom / Sanctus Paulus kallede Onesimū Philemonis broder fordi hand war døpt / dog att hand war hans fødde træll.

Huad thet er wredeligt att haffue thenom for træle / som wor herre haffuer mett sitt egte blod giffuett een almyndig frihed / Huilcke hand aandelige føder mett samme sacrament hand teg føder / dog thu æst een konge / och haffuer oc kaldett oss alle till eett wdødeligt arff / oc end wilthu komme thenom wnder thyn treldom / som haffue mett teg een almyndig herre / oc een konge som er Jesus Christus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Effter thi at alle Christne folck haffue een her re/hwy wele tha the som her paa hans wegne regeere/ tage effteršyn aff huermand/ wden aff hanwm ther oss burde alsomeniste att eff terfølge/ Aff andre maa wy well tage exem pill/nat theris handell haffuer fæle mett dygd oc ære Men Jesus Christus er eet wist exem pill till all dygd oc wiisdom/ dog att samme wiisdom synis wantro mennischir att wære geckerij/hand agtis tha hoss Christne mennis chir att wære gudtz krafft oc wiisdom.

Exempill oc effter syn scal tagis aff chri sto Jesu.

Nw will ieg icke heller att thu scalt saa tencke Thette er meer at træle end regnere/fordi thet er ÿ sandhed alsomskøniste regemente/ wden thu wilt tro oc meene/att gud er een træll som regeerer thenne gantsche werden forgeffuis. hueff welgerning alle creatur fornømme/wdē alt wederlag/Eller wden thu wilt tro oc tencke att sielen(som altid forarbeyder kroppins sa lighed er oc een trell att hwn haffuer krop pin aldelis inthet behoff/ Eller wden thu wilt meene att øghen oc andre merckelige leem myt ere oc saa træle/ effther thi att the i saa man ge maade gøre kroppins gaffn.

Thett er oc sømmeligt att thu saa tencker/ om thyne wndersotte forwendis alle mett Circes troldom till asen oc swyn/tror thu icke at thitt

riige wore forarget Men dog haffue wij större rett mett wskelige creatur end met mennischin fordi wij maa iage thenom sælie oc slaa i hiell/ som oss löster/oc thet maa wij icke giöre mennischin Thi forarger then sitt riige som aff frij mennischir gör træle/ dess yppere the ere thu haffuer regemente offuer/dess meer mandelige oc erlige schalthu regnere/ oc fordi ramer then thyn maiestatz oc Furstelighedtz beste/som be schermer thyne borgeres friihed oc werdighed

Somme forstäders kwnne icke liide wiise wndersotte.

Paa thett gud schulde icke regeere noger wwillig tha gaff hand bode mennischin oc syne engle frij wilkaar/ att hans riige kwnne wære dess meer merckeligt Dog findis mange som meene seg tha att wære megtige/ nar the saa holde theris borgere wnder twang oc redsle att the kwnde biwde offuer thenom/som offuer wmellinde creatur.

Sliige pleye bonde kon ger at wære

Om skat at giffue Keyserin.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Dschalthu oc wiide att hueff som staar wdi lesten eller apostole bøger/ att wndersotte schulefordrage theris herschaff/ lyde theris fogeder hedre theris konger oc giffue thenom skatt/ thet er sagt om hedninge/ fordi att then tiid wore inghe Furster Christne

Thi bød hand att wij schulde fordrage wmilt herschaff paa thett att stæders fred oc landeskick oc wederteckt schulde icke offuertrædis oc brydis/ nar som the rettelige brugede theris embede/ oc icke befalede att gøre synd.

Een hedinsk konge æscher heder oc ære/ sanctus Paulus biwder att wij schulle oc gøre hanwm heder oc ære / æscher hand skatt / tha schulle wij oc giffue hanwm skatt/ Een Christen mand er inthe deff wærre/att hand gør een hedning heder eller een tyran ære/ effter thi the haffue dog theris rett/ oc mand scall thenom icke opwecke till ont mett noghen orsage. Roma xiij

Men huad siger sanctus Paulus om Christett folck i sandhed saa/ J schulle icke wære huer andre nogett plictige wden kierlighed oc wenschaff Icke waar fordi Christus plictig att Ibidem.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

giffue Keyserin skatt/ dog hand lod giffue hanwm een told penning.

Matth/ xxij. Christus wdi lesten (then tiid the aff skalckhed attspurde hanwm om thenom burde att giffue Keyserin skatt) bad lade seg see then penning som skatthen betaledis mett Ther hand fick samme penning att see ligerwiiss som hand haffde icke wist huess belede ther stod paa/ spurde hand huess scrifft oc belede thet war/ The swarede oc sagde/ Keyserins Ther hand fornam huore hand atsporois aff schalckhed/ tha swarede hand thenom twylactige saa sigindis/ Tha maa y giffue Keyserin thet Keyserins er/ oc gud thet hanwm hør till/ Bode suarede hand till theris schalcke mening/ oc ther till mett gaff hand thenom att kende huess the wore gud plictige Som hand wille saa sige Huess y ere Keyserin plictige ther ieg icke kender/ maa y forsørge/ men meer schulle y agte huess y ere gud pligtige/ Huess befaling ieg haffuer oc icke Keyserins.

Inghen scall heller her emod tencke saa sigindis wilthu oc tage fra Christne konger theris rett/ Giffuer thu een hedning større rett end een Christen herre? Thij att ieg siger huad een Christen herris rett er/ Een hedning haffwer slig rett mett syne wndersotte/ att hand

twinger thenom mett redsle / nøder thenom till treldom / fordriffuer oc forjager thenom aff theris rette eiedom / oc tager theris gotz fra thenom / oc fræmdelis att gøre thenom martyres paa thet siiste thet er hedninge rett Wilthu oc att thenne rett scall tilhøre een Christen konge? eller tror thu att hans rett er formynschett fordi hand icke desse ting maa giøre som ere synd?

Een Christelig wnderwiisning.

Then herre taber icke syn rett som Christelige regeerer land oc riige / men hand anderleedis besiider land oc riige / end hedninge / oc megett erligere oc tryggere / oc thet schalthu saa mercke / Først / The som thu twinger mett wold oc treldom / høre teg icke till / fordi saintycke giør teg till konge / Men the ere sandelige thyne / som lyde teg mett friij oc god willie / Ther nest nar thu haffuer thenom wnder stor redsle / tha haffuer thu thenom icke halffdeliin / fordi att thu haffuer kroppin aldeene / Theris siind hierte oc gode willie ere megett langt fra teg / Men nar som een Christen kierlighett binder folcket oc kongen tilsammen / tha bewilger folcket kongen gerne nar som behoff giøres.

Att haffue krop for wden siell oc hierte thz er at haffue een fiende

Een god Furste æscher inthet aff syne wndersotte wden nar land oc riigis gaffn oc nytte trenger hanwm ther till / Twertt emod huar

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

som wold oc magt brugis / oc icke welwillig-
hed y huore megett hand tager aff thenom /
tha haffuer hand altid myndre end inthet / In
ghen faar meer end then som inthet biwder oc
gott forskylder.

Megen handell haffuer wrãge naffn

Ther nest / then heder som giøres een tyran / er
icke sand heder / men smyger / treldom / een
skrømptelig tuckt oc tieniste / Icke er thet heller
rett kongelig ære som hand beteer for sitt folck
men hoffmod oc bram / icke heller konge magt /
men wold oc trengsill.

Men een Christen konge haffuer dog alle des-
se ting / wed theris rette naffn / Inghen faar
større heder end then som inghen heder er be-
gærnidis / Inghen tiener mennischin heller /
end then som inghen tieniste kreffuer / Paa
inghen kaaste the heller theris rigdom / end
paa then the wiide att samme bekaastning
scall komme menigheden igen till gaffn / oc
fordeell.

Een urske oc hans wnder sotte ere huer andre for plic tig. met eens wilkaar.

Emellom een konge oc hans folck er altid eett
forbaand oc een sooren handeell / Folckett ere
teg plictige skatt / tieniste / heder oc ære / thet
giffuer ieg well magt / Men thu æst oc plictig
att wære folckett een salig oc god herre / Naar

som thu æscher skatt aff thenom/ ransage teg selff/ om thu mett titt embede haffuer giort fyldist for samme skatt.

Aristoteles negter herredømme att wære wdi eyedom eller magt offuer syne wndersotte/ oc tillstaar att herredømme er meer ther wdi att hand nytter oc bruger thenom y dygd oc dygdig handel/ oc fordi findis kongelig ære meget myndre y stor titell / slegt eller beschatning end wdi dybe oc drabelige raad eller merckelig tilsyn.

Effter thi een menighed er een krop som er tilhobe kommen aff mange leemmyr/blant huilcke konghen er oc een leem/ dog hand er yppere end the andre leemmyr/ thi bør hanwm saa att regeere/ att alle leemmyr kwnne liide well/ oc icke saa att somme twingis oc wdsweltis/oc andre tryffuis oc fredis /oc er thet saa att een konge tryffuis oc liider well/ menigheden till schade oc trengsill/ tha er hand huercken leem eller konge y samme menighed / men een røffuere. Een saare Christelig lignilse

Siger Aristoteles att een træll eller een leyedreng er syn herris leffuendis leem/ om hand er hans rette herre / oc emellom een leem oc then som leemmyn tilhører/er altid naturligt Aristoteles

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

wenschaff / fordi the haffue aff huer andre hielp oc trøst/ Men er thette santt emellom een herre oc een træll som er køpt aff een steen paa torget/ meget meer tha bør thet at findis emellom Christett folck oc een Christen herre.

Een konge som inthet andett gør oc icke andet tencker / end huorlwnde hand kand twinge mange penninge aff syne wndersotte / eller mett ny stick oc snedige fwnd tilhobe sancker meghen rigdom/ oc selger embede oc meghen befaling / huad heller scall hand kaldis een købmand / eller een konge/ eller oc thet som sandist er een røffuere?

Then tid Cresus war offuerwunden aff Cyro konge/ tha saa hand att Cyri swene løbe fra hwss oc till hwss mett stortt bulder/ hand sporde huad the giorde/ hanwm war swaret/ att the løbe omkring oc toge borgernis gotz till bytte/ som the pleye att giøre ther seyer haffue wundett Tha sagde hand till Cyrum/ Huad høer ieg nw? Jeg meente desse ting hør de teg till som meg haffuer offuerwundett/ oc er thet saa som thet y sandhed er/ hwñ lader thu tha berøffue titt eghet folck? Then Cyrus hørde thenne røst/tha formeente hand thenom att røffue lenger/ Samme røst scall een konge altid komme i hug saa sigindis/

Huess ther tagis fraa myne wndersotte hører meg till/ oc same wndersotte hører oc meg till ther berøffuis oc fratagis / huess ieg synder mod thenom/synder ieg oc saa emod meg selff

Saa schalthu regeere att thu æst altid rede till regenschaff/oc endog att inghen æscher regenschaff aff teg/tha schalthu dess strengere aff teg selff æsche regenschaff/ fordi then tiid schall komme oc mett thet snariste/ att then scall æsche regenschaff aff teg for huilcken thet scall teg inthet gaffne/ att thu haffuer wærett konge / wden att dess større magt thu hafft haffuer / dess strengere dommere finder thu fore teg/ Wore thu end all werdsins herre tha kandthu thenne rettere oc dommere icke swyge/icke fly fra hanwm/icke ræde hanwm/ icke heller krencke hanwm mett sinwgensætt.

Thenne leytze burde att wære furster huerdags leytze.

Nar thu haffuer een tiid antnordett teg noger menighed/tha æsthu icke lenger thyn egen oc fordi motthu nw icke lenger leffue effter thyne egne seeder/ Then mand thu giffuer teg wdfore/bør teg aldelis att giøre fyldist fore.

Inghen mand giffuer seg wdi then striid som mand kalder Olimpiacum certamen / wden hand offuerweyer mrrckelige huess wilkaar samme striid haffuer mett seg/ Icke klager

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Een drabelig kõgis drabelige wilkaar.

hand heller solin att wære forhed / swed eller støff att wære hauwm twnge / fordi att slüg fiigt haffuer altid desse wilkaar mett seg Saa scall oc then som regemente anammer offuer land oc rüge / offuerweye the wilkaar hans embede tilhøre / som ere / att hand scall offte ramme andre folckis beste / oc forsømme sitt egett / waage att andre kwnne soffue dess tryggere / Arbeyde paa thet att andre kwnne haffue roo oc hwyle / oc wdi thitt leffnet schal thu bewiise stor wskyldighed / nar thet er andre noch att the haffue maadelig wskyldighed Thiit egett besynderlige gaffn scalthu altid offuergiffue / oc tencke paa menighedtz beste / Thu scalt alle mand giøre gott / oc saa thenom som ere wtacknemmelige oc wforstandige fordi the wiide icke bæder / oc somme scalthu nøde till att haffue gott / Nar desse ting teckis teg icke / hwij wilthu tha haffue konge embede? eller hwij lader thu icke righet op for een anden ? Oc huar thet huerckin kand eller maa skee / tha giff then mand thyn befaling / som the ting bewiise kand / ther teg burde att bewiise.

Kongedøme er een merckelig ting / mẽ dog swaar.

Een wiiss mand ibland the Grecker / sagde / att merckelige oc erlige ting / ere altid swaare oc twnge / Saa er kongedømme oc een erlig ting / men megett swaar / thi bør teg att offuer-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

tencke i hueſſ maade/ thu ſcalt teg bewiiſe een god konge/ Icke ſcalthu heller lade teg leede aff andre konger/ ſom agte regementett ſaa tynge/ att een borgere haffuer ſtørre wmage mett ſitt hwſſ att regeere/end the mett land oc riige Oc fordi er thet icke wredelige ſagt i gammill tale/ att then ſom fødis till land oc riige/ hanwm bør ænthen att fødis een konge eller een daare.

Effter thi thet høer till menniſchelige wilkaar att mand ſcall altid lære then konſt/hand agter att giffue ſeg wdfore/oc fordi bør een konge megett meer att lære landtz oc riigis regemente/ før end hand giffuer ſeg ther wdfore/ Andre konſter læris y firehande maade/ ſom er aff natwrin/aff wnderwiiſning/ aff effterſyn oc aff waane.

Plato ønſcher wdi een Furſte then natur ſom Plato.
er blød oc ſpagferdig/ oc ſiger ſaa/endog att een ſkarp oc framſwſſ natwr tien oc er beqwem till alle konſter/dog er hwn wnyttig till landtz oc riigis beſtand.

Natwrin haffuer offte then brøſt/ther mand kand forbædre mett lerdom/ Men tha findis noger natur ſaa haard/ ther kand icke forbædris aff noger god lerdom/ Neronis natur Nero.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Seneca. wor alt slemmere end hwn kwnne forbædris aff syn hellige tucktemestere Seneca/anderle-dis end hand schulde iw dog bliffue een for-giifftig konge.

Gode bud fordi (som sagt er) schule strax læ-ris aff een god konge oc herre/ oc for then sag

Plato. wille Plato att tucktemesterin schulle secntt lære een konge Logicam som er then konst ther disputerer om twenne modstandige me-ninger oc haffuer inghen alffuarlig fasthed om dygd eller wdygd.

Exempill att regeere effter/scall altid tagis aff gud/ oc Jesu Christo som war gud oc mand/ hueß regill oc lerdom ther bescriffuis i then hellige lest/oc nar thet er icke trygd att een kon ge scal wdi syne fiiste dage bruge seg først wdi landtz oc riigis regemente/thi bør hanwm al-tid att øffue seg.

Ther ligger føge magt oppaa/ att then som scall worde een god harpere/ opsliider een har pe eller too/ Men nar som een konge haffuer anammett regementett/ oc will tha først lære seg till att regeere/ thet kand icke skee wden menighedtz store schade/ Oc fordi scall hand tilwænies aff barndom (att hand kand deß bæder aff god lerdom regeere oc dømme) att

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

sidde hoss thend ther raade oc dømme i nogre sager/ oc nar høffuitzmend oc forstandere til‑settis/ oc scall hand oc saa høre andre kongers oc Furstérs sendebud/ oc theris bøn oc begæ‑ring/ Men tha scall hand inthet skicke eller be slutte wden thet stadfestis aff wiise mendtz samtycke/ før end hand kommer till then alder hanwm giffuer større wiisdom oc meer for‑faring paa alting.

Er thet saa som Homerus siger/ att een kon‑ge (ther mange twsinde folck/ oc saa stor een tynge er befalett) bør icke at soffue then gand sche natt/ Huoredan Vergilius siger/ hans Eneas war/ huore meget myndre haffuer een konge ledighed till att korte syn tiid/ eller oc spylde syn gantsche alder/ mett wartaffell/ daabill/ dantz/ iagt/ geckerij oc daarespiill/ el‑ler andett huaserij oc squalder. Homerus Vergilius Eneas

Huad dwger then Furste/ ther saa er leedig oc aarkeløss/ att mæden hand leeger oc daa‑bler/ tha forderffuis menigheden mett splid‑actighed/ paa alle steder findis roff oc tiwff‑uerij/ fattig almwge trengis till armod oc reeb aff stor beschatning/ the arme offuerfaldis aff wmilt herschaff/ oc gyrige høffuitzmend giøre huess thenom løster oc icke thet som rett er. Thet er saa ylde leegt for menigheden.

Hanwm bør icke att soffue som siider till styrett/ megett myndre een konge/ som altid er wdi fare/ Jnthe haff eller inghen strand kand noghen tiid liide saa stor storm som konge riige daglige liide / fordi scall een konge altid waage/ paa thet hand scall icke fare wild/ thi hand thet icke giøre kand wden manghen mand till schade.

Eett stortt skib/ dyre waare/ oc megett gotz giøre een god skipper icke høgferdig/men heller flittig oc waaghen till theris wareteckt/ Saa scall oc een god konge wære deß meer waaghen att hand haffuer mange att styre oc regeere/oc ther wdaff icke wære høgferdig.

Wilthu tencke huore stor befaling thu haffuer teg offuertagett/ tha fattis teg aldrig gerning oc wilthu teg tilwænie att forløste teg wdi menighedtz gaffn / tha fattis teg aldrig løst oc glede/oc nar een god konge thette giør tha giøres hanwm icke behoff till tidkortt att øffue seg wdi løse oc wsømmelige gerninger.

Rettelige er thette sagt.

gr.

Thet er sagt aff wiise mend/ att mand scall altid wdkaare thet leffnett som er best/ oc icke megett løstigt/fordi thet som er gott fran thet første/bliffuer well løstigt mett tiiden/ Saa scall oc een god koning giøre.

Er thet ſaa att een maleere haffuer løſt aff een well formalett taffle/ een bonde deſligeſt/ een wrthegaarſmand oc andre embitzmend haffue oc løſt till theris handewerck / Huad ſcall tha een konge wære meer løſtigt/ end att beſkwe oc betencke ſyn menighed/ſom er bleffuen god oc drabelig aff hans forſyn.

Dog thet er wmagſompt oc twngt att wære een god konge/ tha er thet meer wmagſompt att wære een ond konge Thet ſom ſcal gøris effter høffuiſkhedtz reegill oc natwrins eenfoldidhed haffuer altid myndre wmage / end thet ſom ſcail giøris mett konſtelige fwnd oc ſnedige omſlag.

Nar thu fordi ſaa tencker/ Thet orlog lagde ieg need klogelige/then ſpiidagtighed ſtyllede ieg well wden blodſtyrting/Ther ieg giorde then herre till høffuitzmand tha ramede ieg menighedtz beſte/oc giorde mitt naffn fyldiſt/ Om thu æſt een god konge/ tha fornømmer thu aff ſaadane tancker ſtor løſt oc glede/wdi thitt hierte/ oc ſliig løſt er een Chriſten herre werd/ oc till ſamme løſt ſchalthu mett gode gerninger giffue teg daglig orſage/ oc anden glede oc løſt ſchalthu lade fattig almwge beholde/ther thenom well bekommer.

Thi er thet ſaa wmage- ligt at wære ond ſom god

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Salomon. Salomon priisis aff huermand / fordi ther hand haffde eett friitt kaar/ att ynske huad hand wille/ oc ther till schulde faa hueff hand ynste/ tha ynske hand icke rigdom/ icke ald werdsins regemente/ icke syne fienders fornæring/ icke stortt naffn eller meghen ære/ icke heller werdsins løst / men wiisdom / effter huilcken hand kwnne erlige regeere land oc riige/som hanwm war befalett.

Midas. Tweett emod tha spottis Midas aff huermand/fordi hand wiiste inthet bædre att ynsche end guld Oc fordi bør ther att wære een dom wdi bøger oc wdi leffnett/ Wij ynsche wor konge oc herre karskhed seyer/ loff priiff lang alder/ oc ther till oc saa riigdom/ Men huar wij rettelige ælske wor konge/ tha schulde wij alsomeniste ynsche hanwm thet som Salomon ynstc seg/oc till eett teghen at hand haffde icke daarlige ynskett tha war hand loffuet aff gud/ Hwij dømme wij nw thet att gioris mynst behoff till menighedtz regemente/ther alsomeniste er nytteligst/ oc hører ther synderlige till.

Somme meene wære schadeligt till menighedtz regemente / att een konge er wiiff saa sigindis/Wiisdom giør hanwm ræd till hierte oc mod oc wmandelig till sinde/ Men the

schulle wiide / att thet er icke driftighed / mod / eller mandelighed / nar hand aff wanwittighed inthet rædis / men thet er een wredelig dierffhed / eett forswffett oc forbiistrett hierte / thi scall mand wdi andre kelder søge effter konge styrcke / fordi att ÿ sliige maade tha ere wnge oc wforsøgte folck modige oc stercke / oc galne folck megett sterckere / Thet er een salig redsle / aff huilcken mand fornømmer tilkommendis fare / oc kand hende fordi fly / Huilcken redsle oc saa fortager een mand the ting som bode ere slemme oc schadelige.

Een merckelig vnderwisning.

Then scall wære megett forsynlig som scall ene forsee alle mand / oc megett wiiss som scall rame huermandtz beste / Thet som gud er offuer himmeil oc iord / Solen i thenne synlige werden / oc eett øge wdi een leffuende krop / thet bør een konge att wære wdi syn menighed.

I fordwm tiid nar wiise miend wille bescriffue oc betegne nogett skelligt fwnd att leffue effter / tha giorde the thet mett konstelige omslag / oc lode wdgraffue paa hellige stæder oc belede / fwgle / dyr / oc andre teghen / huar mett the hemelige wnderwiiste / huorlwnde huer y syn statt schulde seg bewiise / Oc saa betegnede the konge belede / The lode formale eett

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

øge / oc ther hoff een kongelig ſpyr / att the twenne ting ſchulde wære liffſins regill / mere kindis ther mett / att een konge ſchulde haffue ſaa faſt eett ſind / att hand ſchulde aldrig træ-de fra rett oc ſkell. Oc ther till mett ſchulde hand haffue ſtor fornwmſtighed oc tilſyn / Thet førſte mercker ſpyrin / thet andett / øgett.

Somme malede een konge ſpyr meet ſligtt fantzwn / offuen paa ſpyrin malede the een ſtorck / ther ſchulde wære mildhedtz teghen / oc wnder ſpyrin eett grwmpt dyr / merckendis ther mett / att nar onde oc grwmme begæring begynte att regneere wdi kongins ſind / ſom ere wrede / heffn trengſill / wold / oc offuerfald / tha ſchulde mildhed oc miſchund offuer ſitt fæderne land / twinge oc tæmme deſſe dyr.

Plutarchus Thebani

Som Plutarchus ſcriffuer / The folck ſom kal-ledis Thebani haffde blant theris hellige be-lede nogre ſom wore ſidindis / oc hendeløſe / oc thet ypperſte blant thenom war oc ſaa øgenløſt / Att the wore ſidindis / thet mercker att the ſom regeere andre / ſchulle haffue the-ris løſe begæring ſaa wnderdanige oc ſtillede att the ſchulle inthet bulder gøre / men wære ſtylle ſom the waare ſiidendis / Att the waare hendeløſe / thet mercker att the ſchulle icke tage ſmwgenſætt for lande rett / att konghen ſom

ypperst war / war bode hendeløff oc blind/
thet mercker/att een konge scall icke alsomenist-
te træde fra thet som rett er for gwnst oc gaff-
ue skyld/ men icke heller dømme effter noger
mandtz ansigt/fordi hanwm bør att anamme
alle sager mett øern/ oc icke mett øghen eller
hender.

Scall oc een konge lære wiisdom aff syne kon
gelige teghen oc smycke/ Huad betegner konge
smørilse/ andet end stor mischundhed? Huad
mercker kongelig krone andett end een fuld-
kommelig wiisdom? Huad mercker halff-
baand oc guldkæde andett end alle dygders
samfwnd? Huad ædele steenis atskillige klar-
hed/andett/end att alle dygder som ypperlige
ere thenom bør een konge att haffue? Huad
mercker brendindis purpur klede andett end
een brendindis oc inderlig kerlighed/ som ha-
nwm bør att haffue til syne wndersotte/Huad
mercke hans Waben andett / end att hand
ænthen scall lignys syne forfædre/om the haff
ue wærett gode / eller oc offuergaa thenom
wdi dygd oc godhed / Huad mercker thet
swerd som bæris for hanwm / andett end
hans menighed scal wære tryg vdaff swerdtz
beschermilse/induortis fra forgifftige schalcke
oc wduortis fra riigens fiender.

Kongelige te
gens bemerc
kilse

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Fødzill och ſtæmme for wden wiiſdõ ere icke nock til regemente

Een god kongis embede er førſt att hand ſcal wele alt thet ſom gott er/ ther neſt ſcall hand offuerſee i hueſſ maade ontt kand formeenis oc fordriffwis/ oc gott kand optagis øgis oc ſtadfeſtis / Maa komme thet er een anden mand nock att hand haffuer eett gott hierte/ thi att laaghen paamynder hanwm/ oc forſtandere beſcriffue hanwm huad hand giøre ſcall/ men wdi een konge er thet icke nock/ att hand er god wden hand er oc ſaa wiiſſ/ om hand ſcall wele the ting ther ere alſombeſt/ thi att wiiſdom ſcall leedſage hanwm till the ting ſom ſchulle ønſchis oc begæris.

Een konge ſom inghen wiiſdom haffuer/ oc thet belede ſom Croeſi eller Cyri titell ſtaar paa thenom ſkill inthet at/ wden thet/ att ſamme belede fornømmer inghen mandtz ſchade/ men een ond konge aber ſeg menigheden till ſtor forderffue.

Thu ſcall icke agte teg aff rigdom/ legoms ſtyrcke eller deylighed/ men aff ſind oc hierte/ Icke ſcalthu heller holde teg for thet / ſom menniſchin giffuer teg mett loff oc priiſſ/ men døm teg altid ſelff aff thyne egne gierninger.

Then ſtwnd thu æſt een konge tha tilleg teg inghen priiſſ eller ære / wden then ſom een

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

konge er werd oc sømmelig / Priser noger mand thyn deylighed / tenck att i saa maade priisis qwinner / forwndrer noghen at thu æst well talinde / tenck att then ære høer sophister til oc thenom ther wij kalde oratores / Priser noger mand thyn styrcke / tha tenck att then ære høer kemper till oc icke konger / Om noger priser thyn høghed scalthu saa tencke / Thenne priser meg rett om aff høghed kand dragis nogett gott / Noghen priser thyn rigdom / tenck att slig ære høer købmend till / Oc fordi nar thu haffuer sliig priiss hørt / tha schalthu wiide oc tencke / att thu haffuer end tha inthet hørt / huar wdaff een konge bør att prisis.

Ihuess maa de konger ret telige priisis.

Huad priiss bør tha een konge att haffue? Sandelige om hand haffuer øghen bode fore oc bag / oc som Homerus siger om hand er megett wiiss / oc kand agte thet som fræmfarett er / oc well offuersee thet som komme schall / Ther nest om hand haffuer wiisdom till menighedtz gaffn / oc icke till sitt / dog hand er seg selff wiiss nock / nar hand ramer menighedtz beste.

Homerus

Om noger mand wille saa prise een lægge / hand er deylig / stærck / feed / riig / hand er een mectig daablere / springere oc sangere / oc kand well leege kasebwld / tencker thu icke strax

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

huad høer thet een læge till? Saa schalthu oc tencke nar gecke oc the ther smygre kwnne priise teg i sliige maade/ Huad kommer thet een konge wed?

Saa høre wij konger wnderstwndwm priisis.

Een læge bør att kwnne trenne ting/ Først scall hand kwnne lægedoms konst/ oc wiide siwgens oc kroppins styrcke som siwghen er wdi/ oc huad lægedom hand haffue scall till huer siwge besynderlige/ Ther nest bør hanwm att wære een tro mand/ oc icke andett agte end then siwgis karskhed/ thij att hoffmod oc gyrighed haffue bedragett manghen mand till att giffue eedyr for salig lægedom/ Fremdelis scall hand ther till gøre all syn flytt att then siwge kand worde karsk oc swnd/ Desse samme ting bør een konge megett meer att bewiise mod syn menighed.

Aristoteles
Nereus
Milo
Maximinus
Tantalus

Aristoteles wdi syne regemente bøger/wil icke att een konge scall haffue Nereri deylighed/ icke Milonis styrcke/ icke Maximini høghed/ icke Tantali rigdom/inthet aff desse ting ynste hand een konge/ Men huad tha? Sandelige een fuldkommelig dygd/ Wdi andre ting war hand till fredtz mett maadelighed/ men dygd wille hand att een konge schulde haffue fuldkommelige.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Kanthu bode wære een god konge oc een god mand/tha haffuer thu eett merckeligt embede/ men kandthu icke wære bode/tha er thet bædre att thu offuergiffuer kongedømmett end thu scalt wære een ond mand/ Offte findis een god mand/som wore tha icke een god konge/ men inghen kand wære een god konge/ mett mynde end hand er iw oc saa een god mand/ Dog (deß wær) att konge wilkaar ere nw ther till komne/ att desse twenne ting kwnne icke saffnis / saa att thet holdis for geckerij/om then som bescriffuer een konge siger/hanwm bør att wære een god mand.

Kongers dag lige betenckilse.

Thu kantt icke wære een konge wden thu regheris aff gott skell/ thet er wden thu efterfølger raad oc rett/ emod thyne sindtz løse begæring/ oc icke kandthu heller biwde offuer andre/ wden thu wilt selff lyde dygd oc høffwiskhed

Thenne tyranne røst (Saa will ieg/ oc saa biwder ieg/myn willie er skell oc sag nock) scal wære langt fra een konge/oc megett meer then ne røst/som huermand nw siger till spott oc spee / Folck hade then the rædis/ Att efterfølge syn løse begæring / høer tyranner oc qwinner till/ oc rædsle er een ond gæmmere/ till thet som scall wære langwarigt.

Sandelige er thet een tyrāne røst oc mening.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Thet scall wære een kongis ewige agt / att hand scall inghen wele ont/ men alle gott/ oc serdelis syne wndersotte/ Thet som ont er/ scall hand ænthen fordrage eller læge/ effter som hand tencke kand att menigheden behoff giøres/ Then konge som icke haffuer thette sind offuer syn menighed/hand er een tyran.

Om noger mand kalder teg een røffuere oc een tyran/ ther som hand schulde kalde teg een konge/ mwnne thu icke thet tage till mystycke/ oc pyne hanwm ther fore som forschyldett wore/fordi thet wore een stor forhaanilse/ oc then ther icke burde att fordragis/ Men nw schalthu saa tencke att then megett meer forhaaner seg selff som will thet wære/een an den kalder hanwm/Thet er meer at wære een tyff end att kaldis een tyff/ oc thet er større synd att skende een iomfrw/ end att breyde then/thet giortt haffuer/

Wilthu høre gott om teg/tha scall thet hende teg/om thu giør thyn flytt att wære thet thu wilt kaldis / thet loff eller priss er icke santt som sigis aff redsle/eller oc giffuis aff thenom som smygre kwnde/

Oc tha gaar thet ylde till / nar folckett taar icke tale om een kongis leffnett/ oc gerninger/

kwſkede aff trwſell oc redſle/ fordi ſaa megett ſom nw tieſſ/ tha ſchulle wore efftꝛkommere tale/dog ther fantz aldrig noger tyran ſaa forfærlig/att hand alle twnger kwnde ſtylle.

Ther talisoc meget vnder roosen

Thet ſcall een Chriſten heerre agte oc wogte ſom Seneca merckelige ſiger/ att iblant thenom ſom haffue konge naffn/ findis nogre aff ſaa onde wilkaar/att ther ſom thu lygner thenom mett Phalaride/ Dionyſio/ oc Polycrate/Hueſſ naffn all werden beſpotter/tha ſchulde deſſe icke ſynis tyranner mod thenom/Icke ligger ther heller magt oppaa huad wey thu gaar / men hwartt thu haffuer agthet teg/ Then ſom ſeer till menighedtz gaffn / hand er een konge/ men then ſom ſeer till ſitt eghet gaffn/ hand er een tyran/ Huad naffn ſchule wij fordi giffue thenom/ ſom oppeholde theris ſalighed mett menighedtz ſchade oc forderffue/oc ere tyranner i handell oc gierning/ dog att the ere falſchelige konger till naffn?

Seneca.

Phalaris

Dionyſius.

Polycrates

Plato forbød wdi ſyn low/att noghen ſchulde ſige gud wære ſag till thet ſom ontt er/ fordi gud er naturlige god. Men een konge er gudtz belede/om hand er ellers een rett konge/oc fordi ere the konger langt fra thette belede/ ſom ere begyndilſe oc ophoff till hueſſ onde/ ſom findis wdi mange land oc riige.

Plato.

actus: cum inf.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Icke scall heller then høris ther saa wille sige/ thette er att sette een konge till rette/ Fordi att then setter hanwm meer till rette/ ther lader hanwm sømme the ting som ere emod dygd oc høffuiskhed/ Huad er att sette een konge till rette/ andett/ end giøre hanwm sliig som menige folck pleye att wære/ som er att tiene wrede/ wkyskhed/ høgferdighed/ gyrighed eller oc att leffue wdi geckerij oc daarschaff/ Thet motte iw wære een arm ting/ att thet schulde icke maa sømme een konge/ som dog sømmer gud.

Huad er att sette een konge till rette

Gud lader seg icke andet sømme end thet som dygdeligt er/ oc gott skell giffuer seg/ oc huess hand andett giorde/ tha wore hand icke gud/ Huilcken som will fordi att thet scall wære een konge sømmeligt som er emod naturligt oc gott skell/ huad giør hand andett end fratager hanwm kongelig ære/ oc gør hanwm een aff the slemmiste som findis wdi noger menighed/

Een konge scall icke blugis att wære høffuiskhed wndergiffuen/ effter thi att gud saa er/ icke scall hand heller meene seg att wære deff ryngere konge/ nar hand aff syn yderste magt efterfølger then himmilsche konge.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Thenne oc anden sliig god sæd scall strax plantis wdi thet wnge bryst/ aff foreldre/ aff fostermoder/ oc aff tucktemestere/ Thette scall hand lære aff willighed/ wnød oc wtrengd/ fordi thet er beqweinpt att een herre scall saa læris som mett tiiden scall regeere offuer willige oc frij folck/ Hand scall lære att elske dygd oc att haffue wederstyggilse till all swlhed/ oc fra thet som ont er scall hand holdis mett blugsill oc icke mett redsle/ Oc endog att een god Furstis haab er ther wdi att hans seeder ere forbædrede/ oc hans løse begæringer ere stillede/ tha er thet største oc beste haab wdi gode oc retsindige meninger/ fordi att blugsill forbædrer offte onde seeder/ løse begæring fortagis oc saa mett alderin oc retsindig lerdom/ men huar wdygd er lerd oc indrwckin/ oc meenis at wære dygd/ oc thet holdis for een konge som er wærre end een tyran/ thet er/ nar som the kelder ere forgiffne/ aff huilcke liffacktighed Plato.
schulde komme/ tha er thet ont att læge nogen kranckhed/ Oc fordi scall læremesterin mett thet alderførste som sagt er/ wdælte onde oc wrange meninger aff een kongis bryst/ oc plante saa gode oc retsindige meninger i samme sted

At een konge schall seg wogte for thet folck ther smygre kand

Fordi smyger er een farlig gest

Thet regemente som nw bescreffuet er/kand icke holdis/wden the som smygre kwnne/trengis langt fra een herre oc een konge Stormecktige herrers salighed er altid bespænt mett slig pestilentze/ oc helst fordi att wij aff natwrins skrøbelighed / høre heller smyger oc thet oss behoffueligt er end thet som santt er/Oc fordi att stormecktige herrer wente seg icke falskhed/ tha kwnde the for henne icke wogte seg/oc helst fordi the wdi alting ere icke nock forfarne.

Fordi er smyger een farlig oc een forferlig ting.

Oc att inghen scall thette forglemme/eller meene att ther kommer føye schade aff smyger/ tha scall een konge wiide oc legge paa sinde att heele keyseredømme oc riige ere aff smyger grwndelige forderffuede / Oc altid nar wij læse noger menighed wære forderffuett/ tha finde wij att the som smygre kwnne/ haffue regeerett spyllett.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Thet wiste oc well Diogenes / then tiid hand atspordis / huilckett dyr skadeligst war / oc swarede saa / blant wilde dyr een tyran / men blant spage dyr then som smygre kand.

Diogenes

Thenne farlige pestilentze som er smyger / haff uer mett seg eett søtt edyr / men dog saa forgiff tigt / att mange konger haffue ladtt seg gecke oc daare aff thenom ther smygre kwnne.

Thi scall then fostermoder først wdkaaris / som er langt fra thēne ondschaff / eller oc gant sche lidet aff hanwm besmittet Fordi at qwin ne kiøn pleyer altid att smygre / oc ther till met gaa the oc alle gerne i theris moders feeder oc fodspor / Oc nar slig Ied snack oc blød opfø-dilse pleyer gerne att forderffue børns gode natur / tha schule qwindfolck trengis langt fra een konge / fordi the ere bespente mett twenne wting / som er geckerij oc smyger.

Qwinner schulle icke wære i konge raad

Ther nest scall hanwm' skickis till selschaff the staalbrødre / som ere tucktige oc erlige i see-der / eller om the ere icke / tha schulle the ther till læris aff hans tucktemestere / saa att the ere løstige i theris snack oc tale / men dog for wden smyger / oc ther kwnne saa qwemmelige tale / at the paa wild platt inthet ænthen digte

eller liwge Men om tucktemesterin oc huore-
dan hand scall wære/er tilforn nock omtalett.

Ligger ther oc stor magt oppaa/ huad dag-
lige tienere hand haffuer / fordi ther findis
mange/som snarlige lyde børns løse oc wfor-
standige begæring/ænthen aff daarschaff el-
ler oc fordi the wente thenom ther fore gwnst
oc gaffue/ Fordi scall mand wdsøge the tiene-
re/som ere hiertige oc heele oc retsindige/ oc
thenom scall mand forfære fra smyger/ mett
wnderwiisning oc trusill/ oc stwndwm be-
skencke thenom ther till att the som tilbørligt
er/ well staa theris befaling fore/ Oc her till
kwnne thet megett hielpe/ nar then obenbare
pyntis/ ther paafwndis att haffue mett tale
eller tieniste kommett een konge i then handell
som hanwm icke well stode/ Oc att samme
tienere oc saa pyntis till døde/om brøden fwn-
dis merckelig oc stor.

Huordane kongers dag lige tienere schule wære

Icke scall thet heller synis att wære grwmpt
oc wmilt/ att liffuett tagis aff then/ som be-
smitter oc forkrencker thet alderbeste /ther land
oc riige besiider/effter thi wij offte tage liffuett
aff then som haffuer staalett faa penninge/
oc thet gøre wij for wden all gammill oc merc
kelig low/Men kwnne thet icke wedtagis for-
di thet synis eett nytt fwnd (dog att Alexan-

der Keysere i Rom lod binde Thurinum till een pæll att røge hanwm till døde fordi hand saalde røg) tha kand ther dog tiltenckis eett konsteligt omslag / om hand wore fwnden i noghen anden halss løss gerning/ Men dog schulde hans pyne saa forkyndis/hanwm for= di wære pyntt/ att hand een tilkommendis kongis sind oc natur haffde forderffuett mett eett forgifftigt smyger/ Straffis oc pynis then som icke kommer till rett regenschaff mett ind= tægt oc wdgifft megett meer synder een for= gifftig smygrere mod menigheden/ som for= giffuer een kongis wngdom/mett tyranne styc ker oc meninger /end then som stiell een føge ting aff hans fadebwr. lij

Alexander Thurinus

Then som forfalscher kongens myntt/ hand straffis mett atskillige pyner/ Oc the som for= falsche kongens sind oc natur schule haffue løn oc læn/ Oc thet giffue gud att Carneadis ord wore icke saa sande som the ere/oc synder= lige blant Christett folck/ ther sagde Att inthe læris saa rettelige aff konge børn som att rii= de/ fordi att wdi alle ting tha skonis oc smy= gris for thenõ/ men een hest som icke forstaar/ huad heller een ædill mand eller wædill/ riig eller fattig/konge eller fattig swend siider paa hanwm / oc fordi kaster hand aff om hand icke rettelige siidis.

Carneades

Att riide læ= ris rettelige aff konge børn

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

alle folck ſmygre gerne for konger.

Deſſ wær/ Wÿ ſee thet offte ſkee/ att icke al-
ſomeniſte foſterqwinner/ daglige ſtaalbrødre
oc tienere ſmygre for konge børn/ men oc ſaa
theris tucktemeſtere/ſom agte theris eghen for
dell/ icke ther till ſeendis huore god the lade
konghen/ men huore riige the kwnne fare aff
tieniſten/ Paa wild oc wenſchaff tale oc ſaa
the ſom ere predickefædre oc lære gudtz ord/
att the kwnne oc forhuerffue kongers oc the-
ris tieneris hyldiſt oc gwnſt/eller ſynis the no
gett att ſtraffe tha ſmygre the aldermeſt/

Dog giffuer ieg thet icke magt att ſomme met
ſtort rob oc bulder i theris predickin forhaane
oc tale forſmædelige om konge leffnett/ eller
ſeeder/men thet æſcher ieg aff thenom/att the
kwnde fræmſette een god Furſtis belede/ w-
den forſmædilſe / oc icke priiſe thet wdi een
Chriſten konge/ ther hedninge haffue ſtraf-
fett wdi hedinſche konger/ Oc icke paa myn-
dis kongen heller aff ſyne høffuitzmend/hans
raadgiffuere raade hanwm icke heller wenli-
ge/ydermere konghens friibaarne mend/fordi
the haffue atſkillige wilkaar oc ſeeder/ arbey-
de alle paa konghens hyldiſt / ænthen ther
mett att twinge theris wwenner/ eller oc att
formeene theris eghen ſchade/Preſter ſmygre
oc ſaa/ oc læger giøre oc ſaa/ Oratores oc ſen-
debud the ophøge konger oc Furſter met ſtort

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

loff oc priiss/ oc att høre thenom holdis nw for stor høgtiid/ Ett salighedtz acker war ther till/som dog offte swyger oc feyll/ oc thet ere the sandelige som kaldis kongers scriffte/fædre/fordi ther som the wore retsindige/ tha motte the kerlige oc rwndelige wnderwiise konger i thet hellige sacrament scrifftemaall/ men thet hender seg offte/att nar som huer agter sitt eghet gaffn oc profiitt/ tha glemmer hand menighedtz beste/ Men myndre schade gøre Poeter oc rethores/fordi huer mand wed att the meer priise konger aff theris konst/ end aff kongers forschylding/Megett meer forgiifftige ere spaamend / som loffue konger langt liiff/seyer/oc offuerhand/land/riige oc andhen sliig werdslig begæring.

lig

Oc fordi et ett sacramenteligt scrifftemaall saare nytteligt och børligt

Om spaamend oc stiernekickere.

Somme loffue the bradød/ schade oc modgang / oc ther till bruge the twenne natwrins fiender/som ere haab oc redsle/ iblāt spaamēd rægnis oc thet folck/som mand kalder stiernekickere/ ther pleye att sige oc tale om tilkōmende ting/effter himmilsche teghens wnderwiisning/ Men om sliig handell oc spaadom/ er wiisdom konst eller ey/ bør icke att bewiisis paa thette sted / dog att samme konst som hwn nw brugis er een farlig oc forgiifftig pestilentze blant werdslige ting.

O

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Men the ere tha megett meer forgiiflftige/ som kwnne smygre aff konst mett stor friihed/ saa att nar the synis i noger ting att wære modstandige/tha tilskynde the alsommæst/oc nar the straffe tha priise the mæst/ Sligt folck bescreff Plutarchus merckelige i then bog hand kalder/ skylsmysse emellom een sand wæn oc then ther smygre kand.

Plutarchus

Twenne tiider taghe snarlige wed smyger/ barndom aff wanwittighed/oc alderdom aff skrøbelighed/men wdi mennischins gantsche alder tha findis daarschaff/ som altid haffuer mett seg syn eghen kerlighed/ oc sitt eghet behaff/oc fordi rettelige paa mynte oss Plato/ thet smyger wære farligt/ wdi huilcket noger mand smygrer oc offuerdrager mett seg selff/ fordi mand steder snarlige andre att gøre seg thet/som hand gerne gør seg selff.

Plato

Findis oc eett tigindis smyger/som er wdi formalning/belede oc titell/ Saa smygrede Apelles for alexandro magno then tiid hand formalede hans belede/oc liwnyld wdi beledhens hand / ligerwiiss som hand haffde wærett myndig oc mecktig offuer yld oc elementer/Oc Octauius Keysere haffde ther aff glede oc frygd att hand maledis effter Apollinis belede/som war een affgud/Store belede som off

Appelles
Alexander
Octauius
Apollo

nergaa menniſchelig høghed / høre oc ſaa till thette tigindis ſmyger/oc dog att ſlüge ting ere rynge/oc ſynis at haffue føge paa ſeg/the haff ue dog megett hiem att bære/oc fordi bør the/ nom att controfeye oc wdſtaffere een konge/ i thet ſkick/fantzwn oc kledebon/ ſom hanwm ſømmer oc beqwem er/ ſom kand betegne oc bewüſe een wüſſ oc god konge.

Oc wore thet gott att theris belede maledis mett noghen gerning/ oc icke aarckeløſe/Alex ander war malett ſiidendis ligerwüſſ ſom hand haffde hørtt ſager oc thet eene øre war tilluckt/att thet ſchulde bliffue wkrenckt till att høre ſaghens wederpartt/ſaa ſcall oc een kon gis belede controfeyes/Eller oc ſaa/ſom Darij kongis belede war formalett/ mett eett æble wdi ſyn hand/eller oc Scipionis belede/ ther gaff een fanghen iomfrw ſyn feſtemand wkrenckt igen/oc ther till mett thet guld ſom hen nis foreldre betalede hennis fengſill mett/ Mett ſlüg formalning ſchulle konge hwſſ pry dis oc ſmyckis/ oc icke mett the ting/ ſom lære løſacktighed/høgferdighed eller wmildhed.

Alexander

Darius

ſcipio

Dog will ieg icke att heder/ære/oc titele ſchu le nægtis eller ſønyes konger/ men ieg will att the ſchule haffue ſlüge titele ſom thenom paa mynder/hueſſ theris embede tilhør/ thet er/

Sliige by-
naffn schul-
de Furster
haffue

ieg wille heller att the schulde saa kaldis/ go-
de/ wkrenckelige / mylde / oc barmhiertighe/
wiise/ welgernings mend/ hiertige/ waagne/
sagtmodige oc then som forarbeyder menig-
hedtz beste/ Slige titele oc bynaffn schulde ha-
nwm heller giffuis/ end hand schulde kaldis
ærefuld woffuerwindelig / stormecktig/ seyer
fuld oc andre deß liigis smygrindis bynaffn
som ere høgbyrdig Furstelig oc naadelig/oc
andre guddoms naffn/ther ieg will nw icke for
tællie/dog giffuer ieg thet magt att wij aff een
gammill och almyndig seed kalde Paffuen
i Rom alderhelligste fader / fordi hand aff
sliig titell paa myndis huoredan hanwm bør
att wære/ meer end hand kalledis alsomrii-
gist eller alsommegtist.

Alexander
Seuerus

Kand thet icke anderleedis skee/ end konger
schule iw høre sliige bynaffn/ tha schule the
dog andre ting icke forlade/ wdi huilcke the-
nom bør meer att forlyste seg/ Alexander then
strenge forfwlde alle thenom mett pyne oc
had som smygre kwnne/ oc war noghen be-
fwnden/ther føyde syn tale effter smyger/eller
wdi syne lader oc fackter gaff smyger till ken-
de/ tha lod hand strax mett haanhed forwiise
hanwm fra seg/ Men war hand then mand/
som ey war beqwempt att hand schulde for-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

haanis/tha straffede hand hanwm mett eett skarpt oc wret ansigt.

Thi scall eett konge barn paamyndis/ att nar thet scall end høre sliige bynaffn/tha scall thet wende seg thenom till gode oc gaffn/ Maa well skee/thet kaldis sitt fæderne landz fader/ tha scall ther saa tenckis/ att ther gaffs aldrig konger bynaffn/ ther thenom saa well stod/ som thet/oc serdelis gode konger/oc fordi scall hand ther till gøre syn flytt/ att hand er werdiig thet bynaffn/oc tencker hand thet/ tha er samme titell hanwm een paamyndilse/men tencker hand andett/tha er hand hanwm eett smyger.

Hand kaldis stormecktig oc woffuerwindelig/ tencke seg huore thet er wbeqwempt att then kaldis woffuerwindelig/ som lader syn eghen wrede offuerwinde seg selff eller som daglige offuerwindis aff wkyskhed/ eller nar hoffmod bedrager noger mand huortt thet will/ Then er alsomeniste woffuerwindelig/ ther will inghen løff begering fyre/ oc lader seg aff inghen ting bedrage fra thet som rett oc dygdeligt er.

NB

Nar hand kaldis alsomypperst/tha scal hand tencke/ huore een konge bør ther fore att kom-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

me alting wdi fred/ rolighed oc gode pynte/. Men nar hand aff hoffmod oc wrede/ fører bulder oc trette/ figt oc orlog blant alle ting/ tha pryder ſamme titell hanwm inthet/ men breyder hanwm ſyn ſkam oc laſt.

Nar hand kaldis hederlig oc erlig/ tha tencke ſeg att ther er inghen ſand heder oc ære till/ wden then ſom kommer aff dygd oc dygdelige gerninger/ Findis fordi noger konge ſom wkyſkhed giør fwl oc ſlem/ gyrighed bekrencker/ oc hoffmod beſmitter/ huad er tha erlighedtz titell/ wden een paamyndilſe om hand far wild aff wanwittighed/ eller oc een ſpottelig ſnybbe/ om hand witterlige ſynder.

Thñ ſom her offuerwindis maa icke kaldis w offuerwindelig.

Nar ſom hand hører ſyne land oc riige beneffniſ/ tha ſcall hand icke forheffue ſeg/ ſom hand wore ther offuer een myndig herre/ men ſaa ſcall hand tencke/ huore manghen mand ieg er plictig att bewiiſe meg een god konge.

Een merckelig tancke

Er thet ſaa att noger mand bær hanwm fore høgbaarinhedtz/ Furſtelighedtz oc naadelighedtz bynaffn/ kõme ſeg i hug att ſlige naffn ſømme inghen/ wden then ſom regeerer land oc riige effter gudtz exempill.

Oc nar som hand høer merckelig digt seg till loff oc ære, tha scall hand icke strax giffue thet magt/men er hand icke sliig som hand sigis ther wdi/tha tencke seg/att hand paamyndis/ oc gøre syn flytt ther till/att hand kand wære samme priiss werd/men er hand nw sliig som hand sigis att wære i samme digt/ tha legge seg ther paa wynd/ att hand kand forbædris/

Scall hand oc saa haffue mystancke till screff uen low/ fordi hwn smygrer oc tiit oc offte for een konge thi hwn er till hobe sætt oc digthet aff thenom/ som wore keysere oc konger be-forne.

Een konge scall haffue mystancke til screffuē low.

Nar som loghen siger att een konge er icke pligtig att lyde loghen/ effter thi hwn er ha-nwm wndergiffuen/ tha wogte seg hand icke strax tencker alt thet wære seg sømmeligt ha-nwm løster/ Wdi een god Furstis hender maa mand alting sette / wdi een maadelig Furstis icke alting/ men wdi een ond Furstis hender inghen ting.

Huad ther maa settis w di een furstis hender

Gantsche klogelige/ raader Demetrius Pha-lereus konger oc herrer / till att læse i bøger Fordi the finde thet offte screffuet i bøger/som theris wenner icke taare thenom tilsige/ men

Demetrius Phalereus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

før end hand thet gør/ scall hand berede seg mett wiise tancker i saa maade.

Maa komme att then bog thu læss er digthet aff een hedning/ oc thu æst een Christen mand som læss i samme bog ther endog hand scriff uer megett gott/ tha bescriffuer hand icke ret-telige een god kongis belede/ oc fordi wogte teg/ att thu thet icke altid gør/ thu ther screff-uett finder / men alting schalthu lygnæ oc maade effter gudtz low oc regill.

Oc fordi scall thet synderlige agtis / huad bø-ger een konge scall læse wdi/ nar ther paa er stortt forskell/ huad børn tilwænies att læse mett thet første/ oc serdelis konge børn/ Wreen oc whøffuisk snack besmitter offte een god na-tur / men een ond leytze megett meer / The dwmme bogstaffue omwendis till mennisch-ins seeder oc natur/ ther dog er bøielig till ondschaff oc skrøbelighed.

Achilles
Alexander
Xerses
Julius Ceser

Ligerwiiss som eett barn thet aff natwrin er hastigt/ flux / glubinde oc framfwst snarlige bedragis till grwmhed oc tyranne stycker/ om thet læss wbered Achillem/ Alexandrum then store Xersem eller oc Julium Cesarem.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Oc wille noghen lyde mitt raad/ tha schulde
eett konge barn strax thet kwnne tale latine/
læris wdi Salomonis bøger/ in prouerbiis Salomon
eius/ in Ecclesiastico oc libro sapientie/ dog
icke saa/ att noghen schulde giffue hanwm
thet dybelige fore/ effter then hellige scrifftis
firæ wdtydninger/ men wnderwiise hanwm
beqwemmelige mett faa ord aff samme bø-
ger/ wdi the stycker som een god konge wel-
staa/ Oc først scall hand lockis till att ælsche
bode læremesterin som bøgerne screffuet haff-
uer/ oc lerdommen desligest/ Thu æst skickett
till att reghere land oc riige/ Oc Salomon læ-
rer then konst som ther hører till/ Thu æst
nw een konge søn oc i fræmtiiden een konge/
Hør fordi then alderwiisiste konge/ som lærer
oc bereder syn søn till att reghere land oc riige

Ther nest scall eett konge barn lære then hel- Om then hel
lige læst/ men her ligger stor magt oppaa lige lest.
huore barnett kand tildragis att ælsche Je-
sum Christum/ som haffuer oss først lærtt
then hellige læst/ Thette staar megett i hans
fornwfft som barnett lære scall/ om hand thet
giør kortelige/ klarlige/ lystelige oc krafftelige/
Dog scall hand icke lære hanwm alt thet som
læsthen indeholder/ men thet som er een kon-
ge anrørindis/ oc the ting som kwnne fordriff

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

ne aff konge bryst/ forgifftige oc onde menin-
ger/som nw ere aldmyndelige wedtagne.

Plutarchus. Ther nest Plutarchi wiise tale/ seeder oc leff/
net Inghen ting findis ther till saa merckelig
som samme Plutarchi wiise tale oc snack Oc
fordi wille ieg att the schulde hanwm foregiff-
uis /synderlige for noger anden lerdom/ Nest
Seneca. Plutarchum setter ieg Senecam ther met syn
scrifft oc lerdom wnderlige tilskynder oc op-
tender till høffuiskhed / oc drager then ther
hanwm læss fra wbeqwemme ting/ oc altid
borttager tyranne regemente.

Aristoteles Scall oc megett wddragis aff Aristotelis bø-
ger/ som ere om stæders regemente oc kaldis
Cicero Politica/ oc aff Ciceronis høffwische giernin-
gers bøger/ som kaldis Officia Ciceronis /
Men om desse ting haffuer Plato screffuet al-
lerbest/ oc Cicero effter hanwm wdi syne low
bøger/The bøger hand screff om menighedtz
regemente ere forgangne.

Oc endog mand henter aff historier stor for-
nwmstighed / tha henter mand oc saa aff the-
nom stor forgifftighed/wden the læsis mett
stor grantsche/ See till fordi att store herre
naffn/ oc ler de mendtz ord oc rygte/ som aff
gammill tiid haffue wærett i agt oc amyndil-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

se/ bedrage teg icke/ Herodotus oc Xenophon wore boode hednige/ oc mæst haffue the fram sett een ond kongis belede/ Dog att the haffue alsomeniste screffuett historier/ fordi the æn-then wille wellyste folck eller oc bescriffue een god kongis belede/ Salustius oc Liuius dog att the scriffue megett merckelige oc altsam-men aff dyb konst oc forstand/ the giffue tha alt thet icke magt/ som the fortellie oc scriffue/ men tha priise oc loffue the sompt/ som een Christen konge icke sømmer eller welstaar/ Nar thu hører Achillem/ Xersem/ Cyrum/ Darium oc Julium Cesarem/ tha scalthu icke lade store oc forgengelige naffn røre eller be-drage teg/ fordi thu hører icke andett end grwmme oc wbarmhiertige røffuere / Saa kalder Seneca thenom wnderstwndwm. lviii Herodotus Xenophon. Salustius Liuius Achilles Xerses Cyrus Darius Julius cesar Seneca

Men findis noget iblant theris scrifft som een god konge welstaar/ thet scalthu tilhobe sanc-ke/ som thu læsde ædele steene aff drick oc skarn/ Aldrig war noger tyran saa sleem/ ther ey nogett saa blænnede i syne gerninger/ att war thet icke end kommett aff dygd thet kwn-ne tha søgis effter dygds exempill.

Phalaris

Megett er wdi Phalaridis breff som well be-kommer een hellig konge/ oc kongelige nock wende hand till Perillū thet grwmme fwnd/ Perillus

som hand paafand till att pyne mett then tiid hand lod hanwm selff først forsøge samme pyne.

Alexander Darius

Megett giorde Alexander aff geckerij oc daarschaff / men rettelige war hand Darij kongis qwinner wbewaarett / then tiid the førdis hanwm grebne wdi hender / oc rettelige lod hand følge fra seg eett qwindfolck / ther hand fornam att hwn war een mandtz ægte hwstrw / Slige exempill aff mange schulle wddragis / Fordi att hedinsche exempill som gode ere / optende meer till dygd / nar wij saa tencke / Effter thi att een hedning oc een tyran war saa dygdelig emod syne fiender / oc barmhiertig offuer thenom / megett meer bør meg een Christen konge thet att bewiise / Effter thi att qwinner saa giorde / megett meer sømmer mend thet som erligt er / Item er thet saa att nogett staar een hedning ylde / meget wær staar thet samme een Christen konge oc herre.

Aff ont kand mand gott wddrage

Onde exempill kwnne oc saa brugis till gode / Som nar thu læss att Julius Keysere hand brugede syn fornwmstighed / oc store forstand till høgferdighed oc hoffmod / saa bruge thu same ting til landz oc riigis beste / Oc nar thu agter hans leeffsalighed mett huilcken hand

bekæckte sitt weldige tyranny/ tha bruge thu samme leeffsalighed emod thyne wndersotte/ att the ther fore kwnne elsche teg.

The wærste kongers exempill/meer optendne stwndwm till dygd/end the bæstis/Huem er then som icke hader gyrighed/ nar hand læss att Titus Vespasianus lagde exiiss oc skatt paa all twætt/ bode reen oc wreen/ oc sagde thet war een god luckt som baade falder aff/ Oc then forbannede røst som Nero bød syne høffuitzmend/ saa sigindis/ Thu weest huess teg haffuer behoff/see till att inghen beholder nogett igen/ Huilcken som will læse wdi historier huad som forekommer/ tha kand hand i slige maade/ thetbruge seg till gaffn / oc wende till eett gott regemente. Titus vespasianus Nero

Aristides Epaminondas

I blant saa mange konger oc herrer/ schalthu wdkaare the alderbeste/som Aristidem/Epaminondam/ Octauium/ Traianum/ Anthonium pium/ Alexandrum/ Mammeam/ dog scalthu icke efterfølge thenom wdi alle ting/ men thet beste schalthu wdlæse aff the alderbeste/effter thi thu finder oc thet i Dauid oc Salomone teg bør att sky oc fly/ dog the wore priisede oc loffuede gode konger aff gud. Octauius Traianus Anthonius pius Alexander Mammea Dauid Salomon.

Fordi huess thet icke burde saa att wære/ tha kwnne inthe wildere creatur optenckts/ end then Christen mand/ som sette seg till exempill/ Alexandrum/ Julium/ oc Xersem/ Huess leffnett oc regemente hedinsche skriffuere oc saa straffe oc foragte/ Oc som thet er een arm ting att offuerwindis aff thenom/ om the haffue giortt nogett gott/ saa er thet oc een Christen mand stor daarschaff/ att efftærfølge thenom i alle theris gerninger.

Scall oc een konge wnderwiisis/ att then hellige scrifftis exempill/ schule icke heller alle efterfølgis/ hand scall lære oc wiide/ att the striider/ mandrab oc stor haardhed/ som thet hebraische folck brugede emod theris fiender/ schule dragis till aandelig wnderstandilse/ Fordi huess thet icke skeer/ tha er thet forgifftigt oc forderffueligt/ att læse thet gamble testamentis bøger/ Megett war thet folck tilstæd/ effther then tiidtz leylighed/ som icke sømmer Christett folck ther aff himmelin kaldis.

Megett war Jøder sømmeligt/ som icke sømmer christet folck.

Saa tiit som een konge tager bog i hand/ tha scall hand sette seg i sind/ att hand will icke læse aldene for løst skyld/ men fordi hand will seg aff læsning forbædre/ Then som haffuer

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

merckelige i sind / att hand will forbædris / hand finder well snarlige thet hand kand wdaff forbædris.

Then haffuer een stor partt aff godhed / som will bliffue god / Ligerwiiss som then ther kender syn høgferdighed / wrede oc wkyskhed oc hader thenom / oc i sliig tancke tager bog i hand / hand finder snarlige thet hans siwge læge kand / oc thet som kand ænthen fordriff-ue hans frestilse / eller oc henne formyndsche.

Aff inghen høer mand sandhed saa klarlige / saa nyttelige / eller mett myndre blygsill / som aff bøger / men tha scall een konge saa haffue seg mett syne wenner / att the som rwndelige lære oc paamynde hanwm / kwnne tiene seg ther fore tack / The som daglige omgaa mett konger oc herrer / kwnne thenom best lære oc paamynde / bode i timelig tiid / oc ther till mett nyttelige oc wenlige / Oc fordi bør een konge att fordrage oc mett thenom haffue metlidilse som thet icke rettelige gøre / att the som thet rettelige kwnne / schule (forfærede aff een an-dhens wgwnst) thet lade att gøre / som the bode well gøre kwnde / oc thenom burde att gøre.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Philippus Alexandri fader.

Wdi stor storm lade skibmend seg sige aff hucrmand / i huore kloge the ere / men eett riige haffuer altid storm / Huem kand nock priise Philippi kongis i Macedonia fornwmstige rwndhed / ther hand gaff een suend friihed / aff huilcken hand war hemelige paamyntt / huore hand een tiid (ther hans kleder wore dragne offuer hans knæ) sad icke saa høffwischelige / som wedburde.

Thet som hand giorde wdi een ringe ting / bør een konge megett meer att gøre / mod thenom / som hanwm wnderwiise wdi the ting eett heelt riige kwnne komme i last oc schade / som er om reyse i fremmede land / om ny low att skicke / dage oc fred att gøre eller om orlog att føre.

Om then konst ther fred giør.

ENdog att alle ſcriffuere oc lære-meſtere ÿ gamell tiid/ ſkiffte alle konſter (ther land oc riige reghe-ris wnder) i twenne/ ſom kalle-dis konſt till fred oc till orlog/Een konge ſchall dog ſaa wiſlige reghere/att hand haffuendis fred/ trengis aldrig till att føre orlog.

Oc fordi ſcall een konge førſt lære/ att ken-de ſyne land oc riige /oc thet kand ſkee i trenne maade/ aff landtz beſcriffuilſe/aff hiſtorier/ oc aff forſegilſe mett wandring oc reyſer wdi ſyne egne land oc ſtæder.

Thi ſcall hand førſt wiide ſyne landtz oc ſtæ-ders beleylighed/ begyndelſe/ yd / æffuelſe oc lerdom/ſeeder/low oc priuilegie/Inghen kand læge nogett legomme wden hand kender thet Inghen kand dyrcke then agher/ hand er icke bewant mett/ Oc endog att een tyran pleier thet ſamme att gøre mett ſtor flytt/ hand er tha icke fordi een god konge/ fordi retſindig menig/oc icke gerning/ gør oſſ retſindige oc go de konger/ Een god læge randſager legom-mens natur/ att hand kand deſſ bæder læge oc raade bod/ men then ſom will dræbe eller forgiffue hand ranſager oc legommens com-plex/att hand kand deſſ wiſſere ſla i hiell.

Kõger oc ty-ranner gøre well ſkwm-dwm ect/mē haffue dog icke eens me-ning.

Ther nest/att hand kand elske thet land hand er regerindis offuer/tha scall hand sliig willie oc begæring haffue ther till/som een god bonde haffuer till syne foreldris iord oc grwnd/ eller oc een god mand till syn slegt/oc thet scall hand først agte/att hand kand gøre then menighed bædre/som hand haffuer anammett att reghere/i huem hand scall tha lade henne effter seg.

Er thet saa att hans wndersotte ere frij/ tha scall mildhed giffue hanwm eett fæderligt sind offuer syne søner/ Men ere the icke frij/ tha scall myldhed raade hanwm till/att wære fæderlig offuer sitt fæderne land/ oc thet scall hand lade seg opwecke oc optendne till kerlighed mod syne wndersotte/ligerwiiss som eett brendinde blwss/Hand scall tencke att eett riige er icke andett end eett stortt legomme/ wdi huilckett konghen er een merckelig leem.

Ther nest scall hand tencke huad gwnst oc yndist the ere werde/ som haffue befalett all theris løcke oc salighed/ wdi een mandz tro/ Tutt scall een konge/ sette theris exempill for syne øghen/som meer ælste theris wndersottis gaffn/end theris eghet liff/oc paa thet siis

te scall hand tencke/att hand kand ingelwnde
gøre syne wndersotte schade/ wden hand gør
seg oc selff schade.

Ther nest scall hand ther till gøre all syn flytt
att hand kand elschis aff syne wndersotte/
dog saa hand bliffuer wed then agt/som kon-
ge statt till høer blant syne wndersotte/ Oc
mange seg till skaffe yndist oc welwillighed/
daarlige oc wredelige/ mett troldom oc trol-
doms ringe/dog att inghen troldom haffuer
ther till saa stor magt som dygd/ effter thi att
inthet er meer elscheligt / oc ligerwiiss som
dygd er sandelige god oc wdødelig saa for-
schylder hwn oc menniscbin eett ewigt yndist
oc wenschaff/ Ther nest scall hand elsche om
hand will elschis/ att hand kand wdi sliige
maade drage syne wndersotte til seg/som gud
drager all werden till seg/ Huilckett hand gør
mett god oc stor forschylding.

The beswigis oc bedragis/som mett gestebud
skenck oc selsswold/drage seg almwen till/nar
the affsliig gwnst/ meer forhuerffue folckins
priiss oc loff end welwillighed / dog att sliig
priiss er huerckin sand eller warafftig / fordi
dess emellom forøgis folckins gyrighed / oc
nar hwn er øgt for wden ende/tha tycker folc-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

kett att thenom er inghen ting nock/ oc tha rw-more the strar oc gøre oprør/ wden theris willie gøris i alle maade.

Thi er thet meer att forderffue sitt folck/ end att drage thenom till seg/ Oc aff sliige wilkaar pleyer thet att hende een konge mett sitt folck/ ther hender daarlige nygifftemend ther mett smiger/ skenck oc skonstill/ drage theris qwinners kerlighed till seg/ thet the schulde haffue giortt mett dygd oc fromme gerninger/ oc fordi skeer thet saa/ att the huercktin elschis eller agtis Oc for gode oc seedefulde qwinner/ haffue the thenom haarde oc onde/ oc for lydige hwstruer/ gienstridige oc fulde mett wæderknwr/ Eller oc thet hender thenom/ ther qwinner pleyer att hende/ som mett troldom tildrade seg theris mendtz willie oc kerlighed/ oc saa haffue the for wiise mend aber oc gecke

Huore Hwstrw oc bond schule seg emod huer anDre bewiise.

Een Hustrw scall først lære wdi hueff maade henne bør att elsche syn husbonde/ Ther nest scall bonden saa bewiise seg i alle maade/ att hand er wærd att elschis/ Saa scall oc folck wdi eett riige wænies till thet allerbeste/ oc saa scall een konge bewiise seg i alle maade for folckett/ The elsche lenge/ som aff beraad mod oc betenckt hierte begynde att elsche/ For-

di som sagt er/ then som will elschis aff syne/ hand scall i alle maade saa bewiise seg/ att hand kand elschis.

Ther nest kand thet oc icke schade/ att hand tiltencker i huess maade hand kand wiislige føge seg effter huermandtz willie/ Men ther scall hand først arbeyde oppaa/ att the som gode ere/ haffue gode meninger om hanwm/ oc att hand kand priisis oc loffuis aff thenom som huermand priiser oc loffuer/ Oc thenom scall hand tage y sitt raad/ oc haffue omgengilse mett/ thenom scall hand gøre heder oc ære/ oc holde hoss seg i stor agt/ Oc wdi saa maade kand thet snarlige skee att huermand fanger god mening om konghen. Huilcken gode mening ther er een kelde till all welwilligbed.

Fordi thet er meget got at teckis the gode

Jeg kender the Furster/ som aff syn eghen natur wore fromme nock/ oc the komme dog i huermandtz screff oc had/ Fordi menige folck dømme gerne herrer oc Furster/ effter thett folckis seder oc wilkaar/ som the helst handle oc omgaas mett.

Oc i sandhed tha wore thet ønschelight oc begæreligt att een konge wore oplerd iblant thet folck som hand schulde worde regerindis off-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

ner/fordi thet wenschaff haffuer stor fræm-
gang oc warafftighed/ som haffuer syn be-
gyndilse aff naturlig omgengilse.

Menige folck hade tiitt oc offte thet som gott er nar thet er wbekentt / oc wnderstwndwm ælsche the thet som bekentt er/dog thet er ont/ Att thet kwnne skee/ wore thett i twenne mo-de profiteligt / først wore konghen folket meer till willie / oc agtede thenom meer for sitt eget folck.

Saa schulde oc folckett aff hiertett dess bæder vnde hanwm/oc agte hanwm meer for theris eghen herre / oc for then sag giffuer ieg thet icke saare magt/ther konger oc Furster haffue nw almindelige wedtagett/att the schulle haff ue theris gifftermaall wden landtz/ Fæderne land haffuer stor krafft till att giøre eett ewigt oc stadigt wēschaff fordi indfødilse er saa got som een natur oc een complex paa bode sider.

Oc fordi nar echteschaff blendis saa wiide / tha spildis ther een stor part aff then indfødde natur oc begering/thi er thet gott att naturin ther forøgis oc stadfestis som hwn haffuer syn begyndelse/ Men huar icke kand saa skee/ scall ther giøris stor flid / att the kwnde for-schylde seg willie oc wenschaff med dyg-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

høffuißkhed leeffsalighed tuckt oc gode seeder som ere werde yndest oc willighed.

Men thet som wij see ther skeer wdi giffter maal at hustrwen mett thet første er manden tienstactig/oc hand stæder hēne icke formeget syn eghen willie/ før end the well kende huer andre/ oc saa mett tiiden fødis ther aff eet fast wenschaff Saa gieres thet oc behoff att haff ue seg mett then Furste/ som tagis aff fremme de land till herre.

Mythridates kwnne alle the landtz twnge maall som hand war offuer regherindis/som sigis att haffne wærett xxij landschaff/ Alex ander then store/ i huore groff folck hand off uerwantt / tha føgede hand seg strar effter theris seeder oc manering / oc mett slige wil kaar/ kom hand i theris hyldist oc agt / thett samme er oc prisett wdi Alabiade. Mythridates Alexander Alcibiades.

Inghen ting drager folckett meer fra een Kon ghe/end nar hand seg forlyster wdi nogre wd lendische ting / oc ther mett forsømmer the ting huess forbedring the gledis wdaff/oc ther fore mene the then skatt wære tapt oc spildt / ther een konge fortærer i fremmede land oc ærinde / oc fordi agte the thet icke att wære skatt som the giffue theris konger / men tenke

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

meer att fremmede land røffue thenom thet wdaff/ydermere /inthe er land oc riighe saa schadeligt eller een Konge saa farligt som lang wandring oc daglige reyser for then sag som mange meene war Philippus taghen off aff dage/ oc giorde hans land icke mindre schade/ end thet orlog som haffuer wærit i mange aar mett thegeldirsche.

Philippus Caroli Keysers fader

Ligerwiiss som een wiise er altid mitt ibland syne byer oc inghen tiid fluger langt/ saa er oc ett hierte mitt wdi een krop/ Desligest bør oc een Konge att wære bland sitt folck oc wndersotte.

Aristoteles

Twenne ting (som Aristoteles siger forderffue Kongedøme/som ere had oc foragtilse/mod had er welwillighed/ oc mod foragt er acht oc myndighed / Thi høer thet een Furste till / att agte grandgiffuelige huore hand kand thet ene faa oc thett andett fly / had forschylder mand met haardhed/wold/forhaanilse/stwmhed / roff oc trengsill / oc had kand megett snarere begyndis end styllis nar thet er begyntt.

Thi scall een Furste i alle maade ther till gøre syn flytt/ att hand icke falder aff syne wndersottis acht oc kerlighed/ Oc tro meg i sandhed

att then haffuer faa fwene/ som icke haffuer acht oc yndist hoss sitt folck.

Twertt emod forschylder mand alle mandtz yndist willie oc kerlighed/ mett the seeder som ere langt fra tyranne wilkaar/ som ere barm-hiertighed/ leeffsalig tale oc retferdighed/ be-qwem omgengilse oc god willie.

God willie drager folckett till tieniste oc heff-wische gerninger/ oc besynderlige nar folckett formercker/ att the faa god løn som forschyl-de gott aff menigheden/ Barmhiertighed dra-ger thenom till gott som haffue wærett onde/ nar som hand beteer thenom haab till naade/ ther wele gamble synder aff legge mett ny go-de gerninger/ Beqwem omgengilse føder æn-then kierlighed / eller formyndscher had/ oc then dygd wdi een stor herre er menigheden megett tacknemmelig.

Foragt oc forhaanhed fødis aff legoms løst/ som er wkysthed offuerflødig mad oc drick/ aff daabell/ oc nar een konge holder megett aff daarer oc gecke/ oc er selff geckelig oc for-sømmelig/ Men will hand wære agthet aff sitt folck/ tha scall hand thet forhuerffue/ mett klogschaff / wkrenckt leffnett / ædrwghed oc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

wægt/Vdi ſliige ting ſcall een konge bewiiſe ſeg om hand will agtis aff ſitt folck.

Men mange meene dog daarlige/at the ſchulle tha meſt agtis/ nar the mett mange ſwenis bulder oc praall/ mett ſmyckerij oc offuerfløs dighed i alting/betee ſeg for ſyne wnderſotte/ Huem holder een konge att wære god aff ſmyckery oc ædele ſteene/nar huermand wed/ att hand haffuer ther ſaa megett aff ſom hanwm løſter.

Oc yder mere huad lader hand andet tilſyne/ end ſyne wnderſottis forderffue/ ſom ſchulle ſeg till ſtor ſchade opholde ſligt praall oc hoffmod/Ther neſt lære the aff ſaadan forfengelighed thet ſom er begyndilſe till alt ontt.

Saa ſcall een konge ſmyckis oc leffue/at ædele oc wædele riige oc fattige/kwnne tage exempill till ſparſomhed oc ædrughed / aff hans gerning oc gantſche leffnett.

Oc fordi bør thenom altid att tale wiiſlige.

Een kongis ſind oc hierte bekendis meer aff hans tale/ end aff hans ſmyckery/ Huad ſom helſt konger tale/ thet føris ſtrax iblant then menige almwge.

Oc fordi ſcall een konge mett ſtor flytt tale the

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

ord som ere høffuische oc dygdelige/oc bewli-se kongelige eett konge sind.

Icke scall heller Aristotelis raad forsømmis/ som er/ at will een konge wndgaa syne wnder sottis had/oc bliffue i theris hyldist/tha schal hand om nogett er hadeligt mod almwgen thet befale andre/oc thet icke selff handle/men thet som er behaffueligt scall hand altid selff gøre/fordi/at i saa maade falder een stor partt aff had oc affwind paa hans embitzmend/oc synderlige nar the ere for almwgen icke nock behaffuelige/oc ther nest for welgerning kom mer tackin till konghen aldene. Aristoteles

Fræmdelis fanger hand oc daabill tack om hand giffuer syne wnderfotte noget/snarlige/ mett løst/selffbeden/ oc mett gode ord/ Scall thenom oc nogett negtis / tha scall thet skee lempelige oc mett leffsalige ord/ Scall oc no-get pynis/tha scall then pyne (som i loghen be scriffuis) formildis oc formynschis/oc saa scal een konge synis att pyne nogett ont/ligerwiiss som hand wore ther till nødder oc trengder.

Icke scall thet heller wære nock att een konge er selff menigheden god/ men hand scall oc ther till gøre syn flytt/at alt hans folck er gott/ oc seg ligt/som ere hoffsinder/ wenner tienere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

oc tucktemestere/ fordi the ere kongens leem⸗
mer/oc huess had som kommer aff theris ond
schaff/falder tiit oc offte paa konghen.

Men motte noger sige/ Thette er swaartt oc
kand neppelige skee/ Oc fordi er thet best att
hand tager inghen i tieniste / wden thenom
som gode ere/ oc thenom scall hand giffue till
kende/ att alt thet er hanwm tacknemmeligt/
som hans wndersotte er profiteligt/ Oc huess
thet icke skeer/ tha hender thet seg offte/ nar
een konge er forsømmelig oc seer igenom fin⸗
gre/at onde mend bruge store tyranne stecker/
mod konghens folck/ ligerwiiss som thet wore
aff konghens befaling/ oc ther som the synis
att gøre konghens gaffn/ skaffe the hanwm
meer eet hartt rygte oc eett ont naffn/Oc huess
thet schulde fordi saa gaa till/tha staar then
menighed bæder wdi huilcken konghen er
ond/end nar hans wenner ere onde/ Een ty⸗
ran kand end nogett fordragis / fordi een
mandz gyrighed kand end folckett mette/ een
mandz wkyskhed kand end styllis/een mandz
grwmhed kand mand end sagte/men att fylde
saa mange tyranner/thet er gantsche swaartt

End er thet bædre huar konghen er ont/end huar hans embtz⸗mend ere on⸗de.

Een Furste scall seg forware for alle ny fwnd/
att hand inghe optager/ endog att een ting
kand aff thenom offte forbædris/ thet kand

Alle ny fund ere farlige

tha icke fordragis fordi att thet er nytt/ Icke er heller noger menighedtz regemente omkring wend/eller seeder afflagde/ eller ny low wedtaghen wden bulder oc oprør/ Findis fordi nogett som nogerlwnde kand fordragis/ tha scall ther paa inthet fornyes/men ænthen fordrage thet/eller oc anderledis oc bæder bruge thet/ end thet tilforn brugett war/ ydermere findis oc nogett som icke bør att fordragis/ thet scall hand forbædre/ icke mett een hast/ men wiislige oc mett tiiden.

Ligger ther oc stor magt oppaa/huad menig een Farste regherer mett/ Fattis hanwm then rette mening tha far hand megett wild/ Hans agt oc mening bør fordi att wære sliig/ att hand scall icke aldene beschermе then menighed/hand haffuer regementett offuer/ men oc saa lade henne bædre effter seg/end hwn war ther hand henne anammede. Grekische faa befinde thenne leyze.

Effter thi att trenne gode ting findis som Aristoteles siger/ som tilhøre sielin/ kroppin/ oc thet som mett løckin kommer wduortis til/ Sielsins godhed er dygd/ Kroppins/ deylighed oc swndhed/ Wduortis/ ther mett løckin kommer rigdom/ tha scall her nøye wogtis/ att wij wende icke bag fræm paa desse ting/ saa att wij agte een stadtz salighed oc welfard Aristoteles

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

aff rigdom / oc andre wduortis gaffuer / nar desse ting schulle icke agtis wden i slüg maade att the kwnde tiene till sielsins oc kroppins godhed / Oc fordi scall hand agte syn menighed oc syne wndersotte salige att wære / icke om hand haffuer thenom megett riige eller karske / men om hand haffuer thenom gode i retferdighed / oc sparsomhed / inthet gyrige / inthet wrede / icke redebon till oprør / men megett samdrectige.

Mange fare wild her emod

Aff falsche oc wrange naffn bedragis mange.

Scall oc wogtis / att een konge icke beswygis aff kaastelige tingis falsche naffn / fordi aff then kelde wdrinder alt thet onde som findis i land oc riige / Att leffue i rolighed oc aarckeløshed / offuerflødige kleder / oc rigdom / er icke sand salighed / icke er thet heller rett friihed / nar folck maa gøre huess thenom løster / icke er thett heller treldom att leffue wnder god oc skellig low / icke er heller then menighed fredsommelig wdi huilcken folckett lyder konghen i alting / men nar som the lyde god low / oc konghen icke andett æscher oc begær / end thett som god low indeholder / Icke gaar thet heller well till / nar alle ansees mett liige løn / liige heder / eller liige ære / fordi thet er stor wretferdighed.

Fordi scal een konge wnderwiisis / huore børn

schulle rettelige opfødis / att ther paa henger menighedtz saligheed / som Zenophon siger vdi Cyri kongis opfødilse / then wlerde barndom er beqwem til allehaande konst / Oc fordi scall een konge betencke menighedtz gaffn / mett scholer store oc smaa / desligest mett iomfruers opfødilse / att the kwnne strax wnder gode oc wkrenckte mestere indricke Christum och then lerdom som kand wære menigheden profitelig / Wdi saa maade kand thet skee / at ther bliffuer huerckin megett att pyne / oc icke gøris heller meghen low behoff / nar folckett aff syn frij willie well optuckthet tha efterfølger thet som er høffuist oc gott.

Saa stor magt haffuer opfødilse / som Plato siger / att er hwn god / tha gør hwn menischin eett guddommeligt dywr / men er hwn ond / tha wanarther hwn menischin till een rett beestlig natur / Inghen ting ligger een konge saa stor magt oppaa / som att saa schaffe syn regemente / att hans borgere kwnne wære gode. Plato

Thi scall ther paa wind leggis / att the strax wænies till thet beste / Wij see att sang er thenom sød / som ere ther tilwaande / oc inghen ting er saa twng som att wænie noghen fra thet / hand haffuer lenge øffwed seg wdi / oc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

deſſe ting kwnde gantſche well ſkée/i alle maa-
de/om een konge will the allerbeſte ting effter
følge.

Thet er tyranne ſtøcke oc wredeligt/ att ſaa
tracktere ſitt folck/ ſom kødmangere tracktere
øren oc kør/ther icke andet gøre end førſt ran-
ſage/i hueſſ maade the kwnne lockis oc ærris/
oc ſiden effther theris løſt tha ænthen locke
the eller ærre thenom/ ſom merckelige er ſagt
aff Platone/ fordi thette er att bruge folckins
løſe begæring wredelige oc icke att rame the-
ris beſte.

Men er thet ſaa att folckett er haartt oc grofft
oc er ſitt eghet gaffn modſtandigt/ tha ſcal-
thu føge teg/oc mett tiiden locke thenom effter
thyn willie/ænthen mett konſt/ eller eett wiiſt
oc Chriſteligt fwnd oc omſlag/ ligerwiiſſ ſom
nar win drickis/ tha føger thet ſeg effter een
mandtz willie/ men nar thet er druckett/ oc for-
wandlett i aaer oc leemmer/ tha will thet raa-
de oc leeder fordi mandhen huortt thet will.

Oc endog att then menige mandtz haarde
ſind oc wforſtandige willie/ deſligeſt landtz oc
riigis ſtore oc merckelige ærinde behindre offte
een konge fra merckelig oc god agt/ oc nøde

hanwm till att fyre tiiden/hand scall tha altid staa i mod/oc betencke bædre fwnd/mett huilcke hand bedriffue kand merckelige ting/ som icke kwnde wdi andre maade schaffis oc fræmmis.

Om skat oc exiiss

HVilcken som randsager oc offuerseer fremfarin tiidtz bøger oc Cronicker/ tha scall hand finde megen twedrackt oc splidactighed wære oprørd aff meghen skatt oc tynge/ Oc fordi scall een god Furste ther till gøre syn flytt/att hand icke opwecker sitt folck mett sliige ting/ kand hand forgeffuis reghere/tha gøre seg thet/Een kongis embede er megett yppere/end att hand scall wære een plaggere/ Oc een god Konge haffuer dog om hanwm trenger huess hans wndersotte eye som hanwm elsche.

Mange hedninge haffue saa regherett/att the førde icke andett aff menigheden i theris hwss

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Fabius maximus Anthonius pius

end heder oc ære/ dog att Fabius maximus oc Anthonius pius oc saa forsmaade heder oc ære/huore megett meer/bør een Christen konge att lade seg nøye mett een rett oc god conscientze/ effter thi hand tiener then herre/ ther mett allerstørste løn betaler oc wederlegger alt thet som rettelige giøres.

Somme giøre icke andett hoss konger oc Furster/end paafinde oc betencke ny fwnd/ till att beschatte folck/ mett ny orsager oc synderlige naffn/oc theris mening er/att the ther mett bewiise een konge stor tieniste oc troschaff/oc ere dog theris mettborgeris obenbare fiender/ Men then konge som sliigt folck gerne will høre/scall wiide seg att wære langt fra eett konge naffn.

Ther paa scall heller arbeydis oc tiltenckis fwnd/att gantsche liidett begæris oc tagis aff folcket/oc tha øgis hans skatt profitelige/ om konghen afflegger wnyttig och offuerflødig tæring/oc afflegger mange aarckeløse embede/som nw findis paa konge slott oc gaarde/ oc fræmdelis om hand icke optager orlog oc lange reyser/ Om hand sagter syne høffuitzmendtz gyrighed/ Oc om hand meer arbeyder att well styre thet land hand haffuer/ end hand thet mett andre land forøge will.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Fordi scall skatt agtis aff wor gyrighed/ oc hoffmodige begæring tha bliffuer aldrig ende paa beskatning/ gyrighed er i sandhed wen‑delig/ oc altid øgis till att forfølge ond begyn‑dilse/ Oc som sigis i gammill tale/ nar stren‑ghen reckis formegett tha brøster hand snar‑lige/ saa skeer oc gerne nar folckens tolmodig‑hed brugis oc øffwis for saare/ tha wendis hwn om kring till bulder oc oprør/ Huilckett i fordwm tiid haffuer forderffuett oc till inthet giortt/ merckelige konge riige.

Aff beschat‑ning kõmer meget ont.

Er thet saa att nød trenger hanwm till att no‑gett æsche oc tage aff sitt folck/ tha scall hand thet wdi saa maade gøre/ att till the fattige kommer gantsche liiden tynge/ Maa komme/ thet er end nytteligt/ att komme the riige till noghen sparsomhed/men att then fattige tren gis till hwnger oc reeb/er bode wchristeligt oc wtryghed.

Thet scall oc een barmhiertig konge tencke/ nar hand will forøge syn magt/ mett megett folck/eller will wdgiffue syn syster eller fencke/ wdi eet stormegtigt gifftermaall/oc nar hand will gøre alle syne børn liige mectige mett seg/ eller oc gøre syne gode mend riige/eller oc mett lange reyser/ betee fremmede landschaff syn rigdom/tha scall hand tencke som sagt er/huo

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

re thet er wbarmhiertigt oc wchristeligt/ att for desse eller andre sliige sager/ schulle saa mange twsinde mend mett hustruer oc børn liide hwnger/oc tørst/ oc komme i stor gæld/ oc siden trengis till all wgerning aff mysʒ haab.

Jeg agter icke sliige Furster blant mennischis end sige blant konger/ som thet afftrenge fatʒ tige folck/ther the spilde i wkyskhed oc daabill Endog (dess wær) ieg haffuer hørtt/ huore somme konger meene thet wære syn rett/ oc sige att høre seg till huess theris wndersotte eye oc besidder.

Thett giøre dog inghe w den tyranner

Thi scall hand meer offuertencke/att thet som een tiid aff noghen løss orsage er optagett (æn then konger eller ridderschaff till fordeell oc gaffn) kand aldrig igen affleggis/ dog att een konge icke burde alsomeniste at igenkalde noʒ ghen paalagd tynge/ nar then nød wore forʒ ganghen ther konger trengde/ men ocsaa att oprette thenom huess schade/the haffue hafft/ aff samme tynge/ thet yderste hanwm møieʒ ligt wore.

Oc fordi scall een konge wogte seg for eett forʒ giifftigt exempill/om hand will sitt folck well/ Oc er thet saa att hand glædis aff syne wnʒ

dersottis forderffue/eller oc forsømmer theris gaffn/i huad naffn hand kaldis/een konge er hand dog icke.

Scall ther octilsees / att rüigdom er icke for megett wlige skifft/icke dog saa att noger scall myste sitt/men the fwnd oc anslag schulle brugis/ att rigdom kommer icke altsammen till faa mend/ Plato hand wille att hans menigheds borgere schulde huerckin wære forrüige/ eller forfattige/ fordi then fattige kand inghen hielpe/oc then rüige will inghen hielpe.

Om rigdom oc fattigdom

Plato.

Oc huad maade haffuer thet/ att the konger bliffue sielden rüige/ som megett beschatte syne wndersotte/Oc huem ther løster att wüide/ tha offuerlegge seg huore megett myndre theris forfædre æskede oc finge aff theris folck oc the wore dog megett rwndere end konger nwere/ oc haffde ther till rigdom nock/ men saghen er icke andhen/end att then største partt henger wed theris hender/ som slig skatt schule indkreffue/ oc opbære/ oc saa kommer then mynste partt till konghens hender.

Paa the ting fordi som then menige mand haffuer behoff/ scall een konge inghen tynge legge/som er korn brød oc øll/ klede oc wyn oc anden slüig ware/Huilcken for wden then me-

Paa huad ware Syse scall leggis eller icke leggis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

nige mand kand icke leffue/ Men wij ſee dog att deſſe ting tyngis nw alſommeſt/oc icke wdi een maade/ men førſt mett ſyſe/huar paa the wnderſtwndwm laane penninge oc giffue ſaa breff/ att thet ſcall ſiiden igenkreffuis aff ſtæ-der oc fattige wnderſotte/ oc ther neſt met told oc ſcriffuere pennĩge/ oc paa thet ſiiſte met the ſynderlige kiøb/ ther ſomme købmend giffuis loff/att the aldene maa kiøbe/ſelge/ oc wdføre ſynderlig ware/ oc for een rynge baade een konge haffuer ther wdaff/ ſcall ſaa manghen arm mand tage ther ſchade wdi.

Oc fordi øger een konge beſt ſyn ſkatt ſom ſagt er/nar ſom hand afflegger wnyttig kaaſt oc tæring paa alting/ oc helſt fordi att ſom gammill tale lyder/ Sparſomhed er een ſtor rente/ Men kand thet icke anderledis wære/ for menighedtz beſte/end hand ſcall iw nogett tage aff ſitt folck ſom kaldis ſyſe/ tha ſcall hand betynge oc beſware thee waare mett ſyſe ſom føris aff fremmede land/oc ſom meer ere till høgferdighed/offuerflødighed oc lecker hed end til natwrins tarff oc behoff/ oc ther the riige meſt nytte oc bruge/ ſom er ypperligt klede/ſylckeſtycker/purpur kleder/peeber kaaſ teligt krwd oc dyrebar ſmørie/ ædele ſteene/ oc anden ſliig waare/fordi beſwoaris ther wd

Om ſyſe ſcal iw forens wære/ tha ſcall ſliig wa re mett hẽne beſwares

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

aff noger mand/tha ere the oc riige/oc the rii-
ge taalett well/ oc bliffue ther wdaff icke fat-
tige/endog the bliffue nogett meer ſparſom-
me/oc ſaa forbædris theris ſeeder/aff een ryn-
ge penninge ſchade.

Om mynt oc hennis werd

Wdi myntt att ſlaa ſcall een konge bewiiſe
then tro/ſom hand er plictig bode gud oc men-
niſchin/oc icke ſcall hand thet ſtæde ſeg ſelff
ſom hand grwmmelige paa andre pyner oc
ſtraffer/ fordi folckett berøffuis mett myntt oc
bedragis i fyre maade/ Huilckett wij haffue
ſeett ſiden hertog karl er affganghn̄/oc landen
haffde icke ſyn eghen herre/ ſom er wærre end
nogett tyrannedømme/ och megett twingde
thyne land/ førſt mett ontt paffuimentt/ther
neſt nar mynthen haffuer icke ſyn rette wægt/
Item nar hwn er meget klypt/oc ſiiſt nar ſom
mynthen ſettis op oc aff ſom konghen lyſter/
oc hand ther mett kand tencke ſitt fadebur
gaffn oc profiitt.

Om een kongis Kund
hed oc welger-
ninger.

Efter thi att rwndhed oc welwil-lighed ere synderlige/ kõgers dygd oc ære/ mett huad dristighed til-tage the seg tha konge naffn oc embede/ som inthet andett giøre end ther paa arbeyde/ att thenom kand liide well aff huermandtz schade oc wedermod? Oc fordi bør een konge ther till wære waa-ghen wiiss oc klog att hand kand forschylde gott aff huermand/ Huilckett icke skeer alsom-eniste mett skenck oc gaffuer.

Kõgers hielp er i atskillig maade.

Somme scall hand hielpe mett skenck oc gaff-uer/ oc somme styrcke mett gwnst oc hyldist/ Somme scall hand mett syn magt frelse fra twang oc modgang/ Sommis beste scal hand rame mett gode raad oc klogt skell. Oc slüg agt oc mening scall hand haffue/ att hand scall agte then dag wære spylt oc tapt/ paa huilcken hand haffuer icke forschyldet gott aff noger mand.

Welgerning schall wære wden noger mandtz schade

Dog scall mand icke wredelige agte kongers rwndhed/ Mange konger beschatte thett w-misch undelige aff syne wndersotte/ ther the spilde paa gecke oc lackere/ oc paa thenõ ther the bruge wdi leckerhed løsactighed oc offuer-flødighed/ Oc fordi scall almwen rettelige for-staa/ huore thenom bør att fornømme kon-

ghens welgerning/ ther menigheden wele got oc wnde well/ Wdi løn att ſkiffte/ ſcall mand anſee dygd oc dygdelige gerninger/ oc icke løſſ eller wretſindig begæring.

The welgerninger ſcall altid een konge gøre/ ther inghen mand tager ſchade wdi/ fordi att berøffue een oc gøre een andhen riig/ oc att nedertrycke een oc ophøye een andhen/ thet er dwbell ondſchaff/ oc icke welgerning/ oc beſynderlige nar nogett tagis ſyndelige fra thenom ſom ere wſchyldige/ oc ſpyldis paa onde menniſcher.

Thet er icke wden ſag digtett aff poeter/ att guder wandrede aldrig/ eller giorde reyſer wden thenom till ſtor lycke ſom the geſte hoſſ/ Men nar een konge oc een herre er wentendis/ oc hans wnderſotte legge tha offuer een ſiide theris beſte Clenodia/ yndelycke eller bortſende theris deylige døtter/ børn oc ſwene/ dyllie oc gæmme theris riigdō/ oc i alle maade holde ſeg ſparlige/ giffue the icke tha til kende/ huad mening the haffue om konger/ nar the thet gøre mod theris tilkomme/ ther the giorde mod røffuere oc obenbare fiender/ om the wore wentendis/ oc bære fare for the ting ther konger burde att beſcherme/ om noger mand met wold wilde thenom wforrette/ Aff andre ræ

Een haard ſnybbe/ mod thenne tiidtz Furſter.

T

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

dis the ſnedighed oc forræderij/ men aff konger rædis the wold oc magt.

Oc nar ſom een beklager ſeg for hug oc ſlag/ een anden att hans dotter eller pige er ſkend eller bortaghen/then tredie att hans hwſtrw er taghen mett wold/ oc then fierde att hanwm er icke well betalett for arbeyde wmage/ kaaſt oc tæring/ O huore langt haffuer ſlig geſtning wærett fra thet wilkaar/ſom guder ſigis att geſte huermand till lycke oc gode.

Oc nar noger merckelig ſtad haffuer kongen myſtancke/ oc wdi hans tilkomme fræmgaa the onde dierffuelige/oc the gode ſkiwle ſeg oc holde ſeg offuer een ſiide/endog the inthet tale theris gerning bewiiſſ tha merckelige huad mening the haffue om konghen.

Men maa komme att noger konge ſwarer her till ſaa ſigindis/ Jeg kand icke holde alle hender/ Selff will ieg gerne gøre/ thet meg bør att gøre/ Thu (ſom æſt een konge) ſcall thet ſaa ſly i ſandhed/att the wiide thyn willie/tha ſcalthu well ſee att the holde theris hender/ Oc tha wed folckett att thet er icke thyn willie/ nar the formercke att inghen bliffuer wpyntt aff thenom / ſom hærinſke gøre oc ſkalckhed bruge.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Oc maa komme thet er een heden konge nock att hand er welwillig oc god emod syne egne wndersotte/ oc emod fræmede oc wdlendinge retferdig/ Men een Christen konge scall ingen agte for fremmett wden then som er wchrisften/ dog hand scall hanwm icke heller i noger maade wforrette/ først scall hand bekende syne egne wndersotte/ oc siden forschylde gott aff huer mand om hand kand.

Oc endog att een konge scall ther paa altid arbeyde/ att inghen wforrettis/ tha scall thet synderlige skee mett fremmede/ oc meer mett thenom end mett indbyggere/ som Plato siger/ Fordi att the fremmede ere bode wæneløse oc mesth forfor wden slegt i the steder som the ere fremmede/ huar fore the snarere wforrettis end indbyggere/ oc fordi meentis ther ẏ gammill tiid/ att Jupiter (som agtedis for een gud) schulde selff heffne fremmede folckis offuerlast.

Fremmede folck schulle forswaarls

Om low att skicke oc forbedre.

Een megett god low/ oc een megett god konge / the gøre stæder/ land oc riige salige/ oc tha er theris skick oc maneering megett lyckfalig/ nar the lyde konghen oc konghen er loghen wndergiffuen/ oc lyder henne/ oc loghen er rettelige sætt/ effter høffuiskhedtz regill/ oc icke wdi ander mening/ end att menighedtz seeder kwnne ther aff forbædris.

Een god kõge er een leffuendis low

Een god/ wiiss oc retsindig konge/ er icke andett end een leffuendis low/ thi scall hand icke sette megen low/ men then som god er oc menigheden salig/ Fordi then stad som er aff een god konge well skickett/ oc haffuer gode oc retsindige høffuitzmed/ hand haffuer icke megen low behoff/ oc er noger stad anderledis skickett/ tha er inghen low saa meghen/ att hwn er nock/ Then krancke liider icke dess bæder/ att een wanwittig læge bær een ny legedom paa een anden.

Wdi low att skicke scall wogtis/ att hwn icke agter kongens fadeburs beste/ icke heller friibaarne mendtz besynderlige baade/ men effter høffwiskhedz exempill oc menighedtz profytt scall hwn skickis/ dog att sliig profiitt scall icke dømmis effter huermandtz mening oc sigilse/ men effter wiisdoms regill/ ther konghen scal

haffue aff eet merckeligt raad/ Fordi huess saa icke skeer/ tha bør henne icke att kaldis low/ som oc hedninge bekende/ wden hwn er god oc rett oc ramer menighedtz beste.

Thet er icke strax low som teckis een konge men thet som teckis een wiiss oc een god konge/ huilcken icke andett teckis end thet som er høffuist oc gott wdi noger menighed/ Er then regill krogett som andre ting schulde rette/ huad wentis ther andett wdaff end att rette ting schulle oc saa krøgis effter samme regill/

Thet er god low som teckis een god konge

Oc fordi will Plato att low scall icke wære for meghen/ oc synderlige om dagtinghen/ købmandskaff/ skatt rente/ oc slige andre ting ther føge merckelige ere/ Menighedtz gaffn kommer icke meer aff meghen low/ end een kranck mand bliffuer karsk aff manghehonde lægedom/ Huar som konghen er retsindig oc wforkrengtt/ oc høffuitzmend gøre theris embede fyldist/ ther giørs icke megen low behoff/ men huar som thet icke findis/ ther brugis dog god low ylde/ oc wendis menigheden till forderffue aff onde høffuitzmend.

Plato

Megen low er icke menighedtz gaffn

Thi foragtis rettelige Dionysius Syracusanus/ som aff tyranne raad sette meghen low een oppaa een anden/ oc lod thenom forsømmis oc offuertrædis aff folcket/ paa thet hand

Dionysius Syracusanus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

schulde haffue sag mett sitt folck/men thette er icke att sette oc sticke salig low men meer att sette garn oc næd for folckett.

Oc som tilbørligt er/ tha straffis Epitades som stickede sitt folck sliig een low/att the motte tage seg till arffwinge huem the wille/oc the nom falt sind till/ Oc thet giorde hand fordi/ hans eghen søn war hanwm wkær/ paa thet hand kwnde hanwm wderffue/men mett thet første kwnne folck samme skalckhed icke besinde/ dog att samme low paa thet siiste giorde menigheden stor schade.

Low schall icke alsomeniste straffe men oc saa lære.

Slig low scall een konge sette/ ther icke alsomeniste pyner synd/ men oc saa wnderwiiser oc paamynder huore synd scall flyff/Oc fordi fare the wild/ ther sige att looghen scall wære screffuen mett faa oc korte ord/ oc scall biwde oc icke lære/ Fordi een low bør saa att wære digthet/att hwn meer drager fra synd mett redelig lerdom end mett redsle oc pyne/ endog att Seneca giffuer icke magt thenne Platonis mening/ men thet gør hand icke wiislige.

Seneca Plato.

Icke tilstæder heller samme Plato/ att wnge mennischir maa disputere om looghen/dog at the gamble maa thet rwndelige gøre/oc fordi som konge low scal aff then menige mand icke

dømmis/saa schulle the oc sliig low sette/ther kand teckis alle gode oc wiise mend/ paa thet hand scall wiide/att mange som ere rynge ag/tede/haffue dog skell oc forstand/ Oc for then sag priisis Marcus Anthonius pius/att hand icke begynte nogre anslag/wden hand thet for kyndede menig almwe/mett breff oc skellig be schede/ och sagde for huad sag hand alting giorde.

Marcus. Anthonius pius.

Zenophon scriffuer merckelige/ att wskellige creatur dragis till lydilse ÿ twenne maade/æn then mett føde oc lyst/ eller mett hwg oc slag/ mett føde om thet er wanartigt/ oc mett lyst om thet er artigt/som heste pleye at lyde/men mett hwg oc slag/ nar the ere fortredne/ som asn pleye att lyde/men effter thi at mennischin er eett ypperligt dyr/tha bør henne icke alsom eniste att trengis till dygd mett pyne/ men oc saa att lockis mett løn oc lyst.

Zenophon

Oc fordi scal een god low icke alsomenistr py/ne synd oc brøde/mē oc saa met løn locke til at gøre well/ oc forschylde gott aff menigheden/ Saa finde wij merckelig low wære sæt i gam mill tiid/ blant huilcke war oc saa thenne/att huilcken som mandelige haffde striid for me/nigheden/ oc kom leffuendis aff slagett/ tha fick hand stor løn/ men bleff hand slaghen/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

tha schulde hans børn fødis oc besørgis aff samme menighed / hand haffde hiem wdi/ ther slagen bleff/ Oc huo som haffde frelst een borgere/eller slagett fiender fra een stad/eller mett wiise raad wndsett noger menighed/ tha skickedis hanwm løn oc tack for slug welgerning.

Løn oc lyst optende thee grooffue och wforsøgte

Oc endog att wndersotte som ere drabelige mend for wden løn efftersølge thz som merckeligt er/thet gørs tha behoff at groffue oc wforsøgte folck/ optendis mett løn oc lyst till thet som dygdeligt oc drabeligt er.

Stwndwm giøres och straff behoff

The som ere aff erlige sind/optendis till dygd aff heder oc ære/ men andre som icke ere saa fromme i sind/lockis aff baade oc profiitt/ Oc fordi scall een god low bruge bode thet ene oc thet andett/heder oc wanheder/ære oc wanære/gaffn oc schade/ Men thenom ther ere saa megett træle aff natur/ att the kwnne icke læris mett lyst oc lempe/scall mand tæmme met stock oc iern/ hwg oc slag.

Then som welgiør bør well at lønis

Gode wndersotte schulle tilwænies fra theris barndom/ att haffue sliige meninger om heder oc wanheder/ att the wiide kwnde huors løn scall skifftis effter gode oc dygdige gerninger/ oc icke effter rigdom eller stormecktig slegt.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Oc fordi ſcall een konge ther wdi offuer alt wære woghen/att hand icke aldene pyner thet ſom ſyndett er/men ther paa meer arbeyde at inghen giør then ſynd ſom pyne forſchylder.

Ligerwiiſſ ſom then læge er bædre ther ſaa twinger ſoott/ att inghen bliffuer ſiwg/ end then ſom raader bod/ ſiden ſiwghen er kommen/ Saa er thet oc bædre att fortage ſynd/ end att pyne the ſynder ſom giorde ere Oc thet kand een konge merckelige aff ſted komme naar hand ænthen formyndſcher eller till inthe gør the orſager/ſom ſynd oc ondſchaff fødis wdaff.

Oc ſom ſagt er/ naar megett ontt fødis aff falſche meninger/ſom haffuis om nogre ting tha ſcal een god konge thet førſt agte/at hans wnderſotte ere oplerde aff gott oc rett ſkeell/ oc ther neſt at hand haffuer icke alſomeniſte the høffuitzmend ſom ere wiiſe/ men oc ſaa gode oc retſindige

Plato.

Oc ſom Plato rettelige paamynder/ tha ſcall mand alting forſøge/oc(ſom ſigis) alle ſteene aff ſted røre/ før end wij nogett pyne aff dage/først ſcall mand lære met ord oc gott ſkeell/ at inghen ſcal wele ſynde/ther neſt ſchulle the forfæris mett gudz ſtrenghed ſom heffner al-

Alting ſcall forſøgis før end nogher mand tagis aff dage.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

le synder haardelige/ ther nest schulle the hedis mett pyne/ Oc kand inthet aff desse ting hielpe/tha scall mand bruge pyne/oc først lætt pyne ther saa kand læge synden/ att hwn icke tager mandhen aff dage/ men haffuer thet icke heller gænge till syndzins bædring/ tha scall hand paa thet süste (ligerwüss som een leem ther whielpelig er/oc icke kand lægis) aff huggis/at karske leemmer schulle aff hanwm icke oc saa besmittis.

Ligerwüss som een god læge/ affhugger icke then leem/som kand lægis met plaaster/drick/ eller smørie/ oc inghen giør hand thet/ wden siwghen ther till trenger hanwm/ Saa scall een konge alting forsøge/ før end hand tager noghen aff dage/ tenckindis att then gantsche menighed er een krop/ oc att inghen fordi affskær nogher leem/ om hand i andre maade kand lægis.

Oc ligerwüss som een god læge ther till gør syn flytt/ att hand kand raade bod mett then kranckis aldermynste fare/ saa scal oc een god konge ther low setter/agte till menighedtz beste/att menighedtz kranckhed kand fordriffuis mett aldermynste fare.

Een stor partt aff synd ther aff fødis/att rig-

dom paa alle stæder megett affholdis / oc fat-
tigdom forsmaas / oc fordi scall een konge ther
paa arbeyde / att hans wndersotte kwnne ag-
tis aff dygd / oc icke aff rigdom / oc thett scall
hand først bewiise i seg oc syne tienere / Fordi
nar folckett seer / att een konge mett stortt hoff-
mod lader rigdom tilsyne / oc deß meer een
mand wære agthet aff konghen att hand er
megett riig / oc att heder / ære / embede oc befa-
ling kwnne købis for penninge / tha bedragis
then menige man till att sancke riigdom / mett
rett oc wrett / oc i hueß maade the kwnne.

Aff dygdh schulle folck agtis meer end aff rig-dom

Oc paa thet wij schulle wdi exempill wiiß ta-
le nogett almyndelige / Wdi mange land oc
stæder / kommer alt ontt aff orkeløshed / Huilc-
ken huermand søger oc begær / dog met atskil-
lige wilkaar / oc nar the haffue thet naatt oc
fangett / oc thenom thet fattis som orkeløshed
scal oppeholde / tha wanarte the seg wdi onde
konster / oc till wgerning / oc ther aff føde seg /
Oc fordi scall een kong ther wogte seg fore / att
hand icke haffuer sligt orkeløst folck wdi syn
menighed / oc haffuer hand thenom / tha scall
hand ænthen fordriffue thenom aff syne land
eller oc trenge thenom till arbeyde.

Narckeløse folck schulle icke fordra-gis

Plato sagde oc meente / att alle tyggere schulde
fordriffuis aff hans menighed / men war no-

Plato

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

ghen gammill eller kranck/ oc icke haffde syn eghen slegt eller wenner/ ther thenom kwnne klede oc føde/ tha schulde the fødis aff menigheden/ Then som er karsk oc swnd/ oc lader seg nøye mett maadelighed/ haffuer icke behoff att tygge.

Om tyggere

Massylienses wilde icke anamme i theris stad the prester/ som fore omkring mett helligdom by fra by/ oc wnder thett hellighedtz skyn skiwlde aarkeløshed oc offuerflødighed/ Oc moo komme ther wore end gaffn for menigheden/ Att closter wore icke for moonge/ Fordi att i somme closter (oc synderlige ther som icke skellige oc rettelige leffues) findes megen aarkeløshed Oc hues som closter sagt er/ thet moo oc wære sagt om andet aarkeløst folck/ som huercken studere/ eller øffwe seg wdi anden børlig gudelighedtz handell/ huad helder the findis hoss domkircker eller anderstedtz

Om closter

Till thenne hob hører oc thet folck/ som køber seg till aff konger oc herrer/ told oc syse/ oc anden rente/ kræmmere desligest/ Ther nesth aagerkarle/ mæglere/ oc rwffere/ som oppeholde hore hwss/ ydermere fogeder/ læensmend oc mange swene/ ther aff somme icke holdis till andett/ end hoffmod oc bram/ Nar slige

Om kremmere
Aagerkarle
Mæglære
oc Rwffere

folck kand ſyne gode dage icke lenger oppehol-
de/tha wanarte the ſeg till all wgerning.

Findis oc een aarkeløſſ hob/ſom kaldis hoff-
mend oc ryttere/oc ere eett ſaare ſkadeligt ſlag
folck/ wdaff huilckett alt gott forderffuis/ oc
alt ontt oprynder/ Huor ſom een konge fordi
fordriffuer aff ſyne land ſlijg ſyndig orſage/
tha ſcall ther findis megett myndre att pyne/
mett low oc rett wdi hans menighed.

Om hoff-mend oc ryttere

Oc fordi ſchulle nyttige oc gode embede wære
wdi heder oc wed magt/oc icke ſcall heller wan
artig lædie oc aarckeløſhed/ haffue ſyn orſa-
ge/aff fribaaren oc ypperlig ſlegt.

Dog er thette icke ſagt/i ſlijg mening/att the-
nom ſcal fortagis heder oc ære/ſom ere fødde
aff erlig oc ypperlig ſlegt/ men ieg will att the
ſchulle ſeg bewiſe i the ting/aff huilcke ædel-
hed haffuer ſyn førſte begyndilſe/ ſaa at the
wdi merckelige gerninger/kwnne betee theris
forelderis belede.

J hueſſ maa de ypperligh ſlegt ſcall ag-tis

Fordi huor ſom the icke wore wildere oc bæ-
dre end wij nw mange ſee wdi aarkeløſhed/
offuerflødighed/qwindſche gerninger/ wan-
wittige wdi alle gode konſter/ ſtore dranckere
oc mectige daablere/oc andett ſom ieg icke will

Slijge ed-linge findis mange

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

scriffue/for huad sag schulle wij tha meer agte thenom end andre skomagere oc bønder?

I fordwm tiid wore ypperlige mend frij for grofft arbeyde/ dog icke fordi att the schulde holdis till løsactig aarkeløshed/ men att the kwnne øffue seg wdi sliige huerff/ konster oc lerdom/ som høre till menighedtz gode regemente.

Oc fordi schall thett icke holdis forsmædeligt att riige oc merckelige mend/ lade theris børn lære siidindis embede/fordi then stwnd børn øffue seg ther wdi/ tha ere the wnder twang/ oc holdis fra meghen synd oc fwlhed/ Er thet oc saa att the haffue icke konsten behoff/ tha er hwn lætt att bære/ hender thet oc saa (som alting er omwendelig) att thenom een tiid trenger/tha kand eet gott embede føde thenom/ icke alsomeniste wdi alle land/ men oc saa i huad wlycke thenom tilfalder.

Att lære embede/ er een merckelig ting

Wdi gammill tiid forstode merckelige mend/ att megett ontt kom aff offuerflødig tæring/ wdi kleder/gestebud oc bygnyng/oc fordi sette the low/oc ther till skickede tilsyns mend/som sliig offuerflødighed schulde formyndsche oc sette till rette/oc formeene wnyttig kaast oc tæring/wdi gestebud/kleder/oc bygning/Oc tryc-

Om offuerflødighe kleder/gestebud oc bygning

ker noger mand thet wære beswaaring/ att hand maa icke bruge syn willie mett sitt egett gotz/tha tencke seg wære meget større beswaaring/att mennischins seeder schulle saa aff offuerflødighed forderffuis / att mange schulle ther fore sette halsin till/ Oc fordi er thet bædre att nøde thenom till sparsomhed/ end the aff offuerflødighed schulle forderffuis oc bliffue till inthet.

Inghen ting er wærre/ eller meer schadelig end nar høffuitz mend haffue fordeell oc rente aff wndersottis synd oc brøde/Huore scal then affstylle oc formeene synd oc ondschaff ther haffuer fordeel oc rente aff synd oc ondschaff?

Renthe aff synd er een leed rente

Thet er boode rett oc skede i gammill tiid/ att alle brøde penninge komme til then som schade feck/een partt kom oc saa till menighedz fadebur i store sager/ sompt oc saa then till gode som saghen førde i rette/Men thet ther saa er hadeligt oc schadeligt / scall icke agtis aff noger mandtz synderlige baade/men aff menighedtz schade eller gaffn.

Huort brøde pēdinge bur de at komme

All god low scall fordi thet agte/ oc ther effter stemple/att inghen skeer wrett/wære seg fattig eller riig/ædel/ eller wædell/frij eller trææll offuermand eller wndersotte/ oc scall loghen

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

noget offuerhenge/tha scal thet wære then fat tige till hielp oc trøst/ fordi the fattige snarist wförrettis/oc fordi bør loghen thet att oprette thenom/ ther lyckin haffuer thenom fratagett Oc fordi schall loghen meet pyne een fattig mandtz offuerfald end een rig mandtz fortørnilse/ meer een wretsindig borgemestere/ end een ond borgere/meer een ædell mandtz skalckhed/end een wædel mandtz.

Synd scall pynis efter personlige wilkaar

Effter thi som Plato siger/ att brøde pynis i twenne maade/ tha scal ther først tilsees/ att pynen er icke større end synden waar/oc fordi scall inghen mand wredelige tagis aff dage Icke scall heller synd dømmis effter wor falsche mening/ eller løse begæring/ men effter thet som hwn i sandhed er/Huaar fore eenfoldig styld nw pynis mett døden/ oc hoor bliffuer wpyntt (oc thet skeer mod all gammill low) wden fordi at gotz oc penninge agtis for andett end the i sandhed ere/oc fordi agtis theris schade meer wdaff wor gyrighed/ end effter theris rette wærd/Men huar fore at hoor nw myndre pynis end gammill low thet pynte/bør icke her att bescriffuis.

Plato

Huaar fore tiwffuerij meer pynis end hoor

Then anden pyne som Plato kalder effterSyn scall sielden brugis/ Icke maa thet heller skee/ att folck scall forfæris bode aff ny oc grwm

pyne Inghen ting er saa forferlig/ at hwn for smaas ey oc foragtis nar hwn kommer i waane oc inghen ting er meer wnyttig/end at wænie sitt folck til pyne oc treldom.

Oc ligerwiiss som wdi siwgdom/ scall mand icke bruge ny lægedom/ om then siwge kand hielpis mett gammill lægedom/ Saa scal icke heller ny low settis/om menigheden kand hielpis oc raadis bod mett gammill low

Ond oc wnyttig low/ kand hwn icke snarlige affleggis wden bulder oc oprør/tha scall hwn mett tiiden/ ænthen affleggis/ eller oc forbædris oc rettis/ Fordi ligerwiiss som thet er farligt att forny noghen low wrettelige/ saa gøres oc behoff att skicke low effter then beleylighed som landhen ere nw bestedde wdi/ ligerwiiss som siwgdom scall raadis bod/ effter kroppins beleylighed

Megett er salige oc wdi een god mening skickett oc thet affleggis dog megett saligere oc wdi een bædre mening/ fordi att sliig samme beleylighed giffuer seg icke nw/ oc thet kand nw wære ontt som tha war gott.

Megen god

Meghen low haffuer wærett gantsche well low er yldhe skicket/dog at onde høffuitzmend haffue hēne bruget

dragett till een ond oc schadelig waane/ Inghen ting er wærre/ end een god low som brugis till onde/ Oc fordi scall een god konge sliig low afflegge/ oc icke agte then schade hans fadebur fanger ther aff/ nar thet maa icke kaldis baade/ som haffuer nogen handel eller fælemett wdygd/ Oc serdelis nar low er sliig/ att huer mand gledis aff hendis genkald.

Icke scall heller een konge tencke att gammill low oc ond scall fordi bliffue wed magt/ att hwn er almyndelige wedtaghen/ wdi mange land/ aff eett gammilt brug/ Fordi att dygd oc høffuiskhed findis icke wdi lang alder aller eett stort tall/ Oc ontt scall altid dess heller affleggis att thet/ er gammilt.

Om fremmede folckis gotz.

Oc at tale wdi exempill wiiss om een low eller too/ Wdi somme land war thet saa skicket att døde noghen fremmett mand/ tha anammede konghens fogeder hans gotz till gæmme/ paa konghens wegne/ oc thet war skicket wdi sliig mening/ att inghen schulde seg tiltage samme gotz fra rette arffwinge/ oc fordi schulde thett bliffue hoss konghens fogede/ saa lenge the arffwinge komme till stæde ther gotzett tilhørde/ men nw er samme low ther till kōmen/ att huad heller arffwinge findis till eller ey/ tha scall gotzett høre konghens fadebur till.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Retteligewar thet oc ſaa ſkicket/ at huad ſom
war fwndet hoſſ een tyff/ſchulde ænthen gem
mis hoſſ konghen eller kongens embitzmand/ Om thz ſom
att thet ſchulde icke komme till fremmede hen- ſtaalet er.
der / men till then rette eyermand ſom myſt
haffde Men nw findis ther ſomme til ther ſaa
holde thet for ſitt egett ſom findis hoſſ tyff-
wind/ ſom thet wore theris rette arffue gotz/
Dog forſtaa the well att thet er icke rett/ men
gyrighed offuerwynder dygd/redelighed/ſkel
oc ſandhed.

J gammill tiid aff merckelige raad war paa-
lagd/att paa grentzer oc lande mercke/ſchulde
tilſkickis nogre gode mend/ ther ſchnlde mett
tilſyn beſcriffue/ hueſſ ſom førdis aff land oc
i land/oc thet giordis wdi ſlijg mening/at køb
mend ſchulde icke hende ſchade eller ſkee off-
uerwold / aff røffuere oc ſchalcke/oc finge køb
mend ther offuer noghen ſchade/ tha ſchulde
konghen oprette thenom ſamme ſchade/effter
hans regiſter ſom haffde gotzett indſcreffuet/
och røffuere oc ſkalcke ſchulde icke bliffue w-
pynte/Oc paa then tiid maa komme/tha gaff
ue købmend thenom een føge oc erlig ſkenck
ther thenne wmage haffde/Men nw er man- Huore told
ge ſteder ſamme ſkenck omwend till told oc er begynt
plaggerij/ Oc ther fore holdis oc behindres
nw købmend/mødis/platzis/wmagis/ plag-

gis oc røffuis/oc dog at wdgiffthen øgls dag-
lige/ tha omtalis ther inthet/ att the schulde
beschermis oc icke wforrettis/ Tynghen bliff-
uer oc saghen (huar fore tynghen er opkom-
men) er affalden/ Thet som war skellige oc ret-
delige paalagt/ er aff onde embitzmend dra-
get till een ond waane/oc tyranne stycker.

Om wrag och wrags syndelige brug.

Thet war oc rettelige skicket/att wrag (som er skibbrødett gotz) schulde anammis oc gæm-
mis aff konghens fogeder/icke fordi thet schul
de høre konghen eller thenom till/men at thet
schulde icke komme till fremmede hender/ Oc
war thet saa att inghen kom oc kraffde paa
samme gotz/tha bleff thet konghens oc icke før
Men nw see wij at bliffuer noget borte i strã-
den/i hueff maade thett skeer/tha holder foge-
den thet strax for sit/oc hand er meget grwm-
mere end stranden war/ Fordi thet som stran
den haffde leffnett een skibbrøden mand/thet
tager konghens foged till seg/ ligerwiiss som
een anden storm oc eet bag wæder/ See fordi
huore alting er forwandlett till onde/ Een tyff
hand hengis/ fordi hand handler een andhen
mandtz gotz/oc konghens fogede gør thet sam
me/som fordi war sæt oc skicket/att then schul
de faa sitt eget igen/ther haffde myst/oc hand
røffuer bonden tyswer/ først tager tiwffuen
fra bonden/oc ther nest fogeden fra tiwffuen/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

oc købmend platzis mødis oc wmagis aff the-
nom/ som ere tilskickede att frij thenom for
møde platz oc wmage:/ Oc the som ere tilskicke
de/ att nogett gotz schulde komme till syn rette
eiermand/ the forhindre att thet icke kommer/
Sliige mange seeder oc logher findis i man-
ge land/ ther ere iw saa slemme som synden er
selff/ dog ieg wil icke paa thette sted noger me-
nighed synderlige foragte/ Desse samme som
nw bescreffne ere/ ere bode almyndelige/ oc for
dømmis aff huermand/ thi haffuer ieg the-
nom i exempill wiiss/ fortald for een lerdom.

Oc maa komme ther findis well flere sliige
theris liige/ som icke kwnne affleggis wden
bulder oc trette/ dog att een konge mett sliig
afflegge skaffede seg bode hyldiste/ oc een god
oc høffuisk mening om seg oc syne gerninger/
ther wydt offuergaar ald baade oc fordeell.

Oc ligerwiiss som een konge/ saa bør oc een
low att wære almyndelig oc retferdig/ oc fordi
att thet icke skeer/ tha er thet altid santt/ ther
een wiiss mand blantt the grecker pleyde att
sige/ att low er ligerwiiss som spyndelweffs
træd/ ther griiber fluger oc icke holder store
dyur/ Oc ligerwiiss som kongen/ saa scal oc een
god low wære meer redebon till mischund/
end till pyne/ fordi thet er bode gott i seg selff/

Low schall wære meer mischunde-lig end streg.

oc føger seg meer effter gudtz gerninger/ hueß wrede som er meget seen till heffn/ Er thet oc saa / att noghen skalck wndleder seg een tiid mett løghen oc hærinsche/ hand kand end sii-den deelis till staffns/ oc end tha pynis nock/ men then som er wredelige dømdt / hanwm kand inghen hielpe/ oc bliffuer hand end icke taghen aff dage/huem kand tha rettelige wii-de/huore stor hans sorg hwn er.

Wij læse aff mange som icke wore konghet men tyranner (fra hueß gerninger een Christ-ten konge scall langt wære)ther dømde oc ag-tede synd effter theris besynderlige gaffn/saa att thet agtedis een liiden synd/at stiele fra een fattig mand/ ther siiden mett hustrw oc børn aff then schade hand feck selff trengdis till att stiele/eller at tygge/Oc thet agtedis alsom størst synd/ oc wært mange galier/ att stiele aff konghens fadebur/ eller fra een riig mand een føge ting.

Oc thē sagde the strax at synde mod kongens furstelighed/ther noget talede om hans tyran ne gerninger/eller oc om hans wanartige høff uitzmend snackede nogett rwndelige/ dog att Adrianus Keysere oc een hedning (som icke bør at rægnis blant gode furster)wille aldrig tilstæde at noghen schulde klagis for slig sag/

Adrianus

Oc then grwmme Nero hørde icke heller gerne slüge klagemaall/oc een andhen konge/som platt forsmaade alt lackerij/oc sagde att wdi een frij stad/schulle wære frij twnger.

Nero
Een frij stad schall haffue frij twnger.

Inghen synd scall heller een god konge forlade/end then som giøres emod hans eghen person/ Fordi inghen kand bæder komme till att forsmaa brøde mod seg selff end een konge/ oc dess større magt hand haffuer till att heffne/ dess wær staar hanwm heffn / effter thi att heffn høer icke till mandelige sind/ men arme oc blødacktige/ oc fordi bekommer een konge inthet myndre end heffn/ nar hanwm bør att haffue eett mandeligt oc eett frompt sind.

Thet er icke nock att een konge er frij for all synd/ fordi hand scall oc wære frij for all syndig orsage/oc mistancke/ thi scall hand alsomeniste icke agte huad ther brydis emod hanwm / eller huad then forschylder ther hanwm fortørner/men oc saa huad andre tale oc dømme om hanwm/ oc fordi (agtindis syn ypperlighed) scall hand gierne forlade brøde mod seg selff /oc giøre naade met thenom som ere dog naade wwerdige/ att hand ther mett kand schaffe seg eett gott rygte.

Inghen scall heller her emod robe saa sigin-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

dis/wdi saa maade foragtis konghens Furs-
telighed/ som bør att wære wdi stor ære oc
acht oc ther till wbelastett/ Fordi at i sandhed
tha holdis hwn i slige maade/ wed syn tilbør-
lige acht oc ære/ nar folckett forstaar hand er
saa woghen een herre/ att inghen ting er ha-
nwm skiwld/ saa wiiss at hand wed wdi huess
maade hans Furstelighed bør att agtis/ saa
barmhiertig att hand icke will heffne synd/
wden nar menigheden haffuer thet saare be-
Cesar augustus hoff/ Cesar augustus giorde syn Furstelighed
megett meer merckelig oc tryg aff then naade
hand giorde mett Cynna/ end hand haffde
Cynna mett stor pyne plagett hanwm/ oc thet haffde
dog icke bleffuett dess bædre.

Then synder i sandhed mod konghens furste-
lighed/ som formynscher hanwm the ting/ aff
huilcke hand er alsomeniste stormectig/ Aff
dygd er hand stor/ Oc aff syn menighed som
liider well aff hans wiisdom er hand megtig/
huo desse ting forarger hanwm/ hanwm bør
att klagis for then synd som er emod kongens
Furstelighed.

The fare meget wild/ ther meene att konghens
Furstelighed tha forøgis/ nar low haffuer
inghen magt/ oc friihed tagis fra menigheden
ligerwiiss som een konge oc hans menighed
wore twenne atskillige ting.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Oc schulde ther noghen lignilse gioris emel-
lom the ting/ som natwrin haffuer samblett/
tha scall een konge icke lignæ seg wed huer be
synderlige som findis wdi noger menighed/
men emod all hoben/ Oc tha scall hand see/
huore meget yppere menigheden er/som er til-
hobe kommen aff saa manghen erlig mand
oc gode qwinner/end eett konge hoffwett thet
er/ Menighed bliffuer altid menighed / om
ther wore end inghen konge till/ Mange land
oc stæder haffue standett well wden konger/
som Rom oc Athene/men inghen kand wære
konge/for wden menighed/Ther nest menig-
heden oppeholder konghen/ oc icke konghen
menigheden/Huad gør konger andet end me-
nighedtz samtycke/ ther thenõ tiene men then
som er stor aff dygd/haffuer hand end inthet
riige/saa bliffuer hand dog stor/ Oc fordi tha
fare the obenbare wild/som agte konghen yp-
perlig oc mectig aff the ting hanwm ylde staa

Huore een kõge scall lygne seg emod syne wndersotte.

Rom oc Athene.

Then kalde the een forrædere/ som mett gode
raad/drager een konge fra the ting ther huerc
kin staa hanwm well/ eller ere trygge/ oc icke
heller ere menigheden profitelige/ men then
som hanwm forgiør met then menige almwes
fwle meninger/ oc ther kommer hanwm wdi
offuerflødighed/ hoffmod oc daabill oc andre

Sligt forræ derth er sand troschaff

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

forſmædelige ting/mwnne hand well raade for een kongis ſtatt oc werdighed:

Thet kaldis troſchaff nar ſom ther lydis met ſmyger een daarlig kongis bud oc befaling/ men thet kaldis forrederij/nar the ting emod ſtandis ſom ære wredelige begynte/ Men i ſandhed tha er inghē konghens myndre wen eller ſtørre wwen / end then ſom mett eett ſlempt ſmyger kaagler/ oc bedrager hanwm fra thet ſom er gott oc ret/ſom raader hanwm till orlog/oc till att beſwaare oc beſchatte ſyne wnderſotte/oc lærer hanwm tyranne ſtøcker/ oc giør hanwm hadelig for huermand/Thette er forrædrij oc icke wærtt een pyne men mange.

Sligt troſchaff er ett ſant forræderij

Plato

Plato will at the ſom ſchulle ſiide low oc rett/ ſchulle i alle maade wære retſindige oc wforkrenckte/ Oc een god konge ſcall inghen haardere pyne/ end then ſom ylde ſiider raad oc rett/ oc icke rettelige bruger retferdig low/ dog hand er then ypperſte ther low ſcall rettelige ſkicke oc bruge.

Laagen ſcal wære clar oc forſtondelig for huermand.

Oc fordi giøres behoff/at loghen er bode kort oc retferdig/ oc ſett mett klare oc forſtandelige ord/till menighedtz beſte/J fordwm tiid war hwn obenbarlige ſcreffuen ſaa att huermand kwnne wiide loghen/at mand ſchulde icke bru

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

ge low ligerwiiß som næd oc garn/till at griibe folck mett/ som somme gøre/ ther saa søge effter sagefald / som the foore effter roff oc bytte.

Paa thet siiste scall hwn wære lættelige sætt paa almyndelig tale/ for wden dybe fwnd oc konstelige omslag/ att mand scall icke haffue thet wmettelige folck behoff/ther mand kalder iurister oc aduocater/dog at theris konst i fordwm tiid/ lerdis aff the beste/ oc haffde stor werdighed mett seg/oc inghen gyrighed/men nw er hwn (som alting) aff gyrighed forderffuett.

Iurister och Aduocater ere eet wmetteligt folck.

Plato siger att menigheden haffuer inghen større fiende/ end then som tager een god low ther er wnder een god konge salig/ oc giffuer henne wdi noger mandtz frij willie oc wilkaar

Plato

Om forstandere oc theris befaling.

Then samme fasthed oc troschaff een konge bør at bewiise syne wndersoote/ bør hanwm oc saa att æsche aff syne embitzmend/ Icke schall heller thett wære hanwm

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

nock/ att hand thett biwder thenom/men ther ligger magt oppaa/ mett huad wilkaar thett biwdis thenom/ oc nar thet er thenom budett oc befalett/ scall ther oc nøye sees till/ att the samme bud oc befaling wforsømmelige holde oc fuldkomme.

Aristoteles

Een god lou scall haffue een god høffuitzmand.

Aristoteles siger merckelige/ wære forgeffuis att sette een god low/ wden sliige mend oc saa tilskickis/ ther god low schulle holde wed magt/ Fordi huar thet icke findis/ tha skeer thet wnderstwndwm/ att god low forwandelis aff onde høffuitzmend menigheden til stor schade.

Dog at wdi høffuitzmendtz wdkaaring schulle icke saa megett ansees riigdom/ slegt eller allerdom/ som wiisdom oc fasthed/ thet er tha icke wnytteligtt for menigheden/ att gamble mend ther tiltagis/ icke alsomeniste fordi att the ere meer i alle ting forfarne/ oc theris løse begæring er nw stillet/ men oc saa att erlig oc beqwem alder thet giffuer thenom/ att the ere agtede bland folckett/ Oc fordi will Plato att inghen scall tilsettis att reghere low/ eller siide rett/ yngre end halffierysins tiwge aar/ oc inghen ældre end halffierdsins tiwge aar/ Prester wille hand icke haffue yngre end trysins tiwge aar/ Fordi att ligerwiiss som alder haff

Plato

ner syn tiid wdi huilckin hand er fuldkommen saa scal hand oc met tiiden haffue roo oc hwyle/ aff embede oc andhen wmage.

Eett choor er een deylig oc behawelig ting/ om thet er well skickett/ oc eendreckttigt wdi sang/ Twertt emod er thet icke eendrectigt wdi seeder oc sang/ tha er thet een leed ting/ Saa er oc een stad eller eett riige een deylig ting/ nar huermand giffuis thet sted/ hanwm børlig er/ oc huer haffuer sitt embede oc thet rettelige bruger/ Thet er/ nar kongen giør thet hanwm bør/ oc hans høffuitzmend thet the ere tilskickede/ oc menige folck lyder thenom effter som god low wdwiiser/ Men huar som konghen gør sitt gaffn/ oc høffuitzmend inthett andett gøre end beschatte folckett/ oc folckett icke lyder god oc høffwisk low/ men smygre for kongen oc hans tilsyns mend/ som tiiden falder seg ther er een alsomslemmist menge till hobe kommen.

Een merckelig vnderwisning

Thet første oc oypperste een konge bør at giøre thet er att forschylde gott aff menigheden/ men thet kand hand wdi inghe maade bæder giøre/ end nar hand befaler gode mend regementett/ ther menigheden haffuer kiær/ oc wnde well/ Huad er een konge andett end menigheds læge? men thet er icke een læge nock att hand haffuer wiise tienere/ wden hand er oc

selff alsomwiisist/ oc megett waaghen/ Saa er thet icke heller nock att een konge haffuer gode tilsyns mend/ wden hand er selff alsom best/ Fordi the schulle bode aff hanwm tilsettis/ oc bædris nar the haffue brudett.

Kongē bør at wære meget wiiss

Ligerwiiss som alle parter i sielin ere icke liige megtige/ men somme biwde oc somme lyde/ dog att kroppin alsomenïste lyder/ saa scall oc een konge ligerwiiss som thet ypperste blantt menigheden wære megett wiiss/ oc friï aff alle løse begæring/ Nest hanwm wdi wiissdom schulle hans høffuitz mend wære/ fordi the schulle boode lyde oc biwde/ lyde konghen/ oc biwde offuer almwgen.
Oc fordi er menighedtz salighed ther wdi/ att høffuitzmend oc theris befaling ere well oc redelige skickede/ Ther nest schall mand haffue friihed till att klage paa then/ ther wredelige haffuer bruget syn befaling/ som i fordom tiid war seed att kræffue syn opretning for schade oc wold/ som noger war gierdt/ paa thet siiste schulle the mett pyne haardelige straffis/ om the bliffue offuerwundne.

Om forstandere at skicke oc tilsette

Tha skicker konghen rettelige forstandere/ nar hand thenō icke tilsetter/ som mange penninge wele giffue/ eller oc thet ere hoffmodelige begærindis/ Icke thenom ther høre haa

nwm nest till/eller søge seg effter hans seeder/ hans gyrighed oc andre løse begæring/ men thenom som haffue theris siell kær/oc thet bewiise mett dygd oc ære/ fordi the ere till sliige embede megett beqwemme.

Men huar som een konge icke andett gør end dyre selger oc affhender embede oc befaling/ huad kand ther andett wentis aff thenom/ end att the schulle iw oc saa fræmdelis selge theris embitz brug/ att the kwnde saa oprette theris schade/ oc fordi affhende mett kiøb oc sall retfertdighed/ oc huess handell the haffue tilforn saa dyre køpt/ Icke er thz heller dess bædre/ eller fordi sømmeligt/ at thet er nw i mange land wedtagett/ effter thi att hedninge haffue thet oc saa fordømpt/ Oc Keysere loghen biwder/ att dommere schulle haffue rente aff konger oc herrer/ att the schulle platt inghen orsage haffue till att begære penninge/ eller pennings wærd for dom oc tieniste/ som the gøre noger mand.

Embede och befaling scul le icke selgis.

I fordwm tiid war wretferdig dom een stor synd/ Mett huad dristighed fordi will een konge pyne then dommere/ som haffuer dømpt for gunst oc gaffue/ eller oc wille dømme rett for samme sag/ effter thi hand saalde hanwm først dommere embede/ oc først lerde syn dommere sliig een forgifftig ting/ Oc fordi bør een konge thet att gøre mod syne embitzmend/ thet

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

hand will att the schulle bewiise mod seg selff.

Kongelige paamynder Aristoteles/huore ther scall wogtes/ att aff embede kommer inghen baade till thenom som æmbede haffue/ fordi skeer icke thet/ tha kommer ther wdaff twenne schader/først at the som mæst gyrige ere oc wretsindige trenge seg ind i sliige embede/ oc thenom welde seg till/Ther nest plagis folcket i twenne maade/thet er/at the boode wdelyckis fra heder oc ære/ oc tilsette dog baaden oc fordelen.

Om Contrackt oc forligilse till Fred.

Di contrackt att giøre fred / scall een konge(som i alting)alsomenist te agte menighedtz beste/oc huoor hand thett icke gør/ men meer att hand kand aff menighedtz schade liide well/ tha er samme contrackt icke forligilse till fred/men eett forbaand till menighedz forderffue/huem som haffuer sliig agt/ hand gør twenne folck aff eett/eett aff the friibaarne oc eet andet aff almwen/oc ther liider een well aff een andens schade/ Oc huar sliig handell findis/er fordi icke menighed.

Huad schall agtis wdi cõtrackt.

Emellom alle Christne folck / er een fast oc hellig contrackt i thet at the ere wdi eet Christendoms samfwnd / Huad gøres fordi behoff / att Christne konger gøre saa daglig fred tilsammē / ligerwiiss som the wore huer andris obenbare fiender / eller att mennischins contrackt kwnne thet gøre / ther Christus kand icke forhuerffue Huar noger ting scall gøris mett mānge breff oc handscriffter / ther er icke stor troschaff paa færde / Oc fordi see wij at ther wdaff kommer stor trette / som war paafwndett att styre oc affstylle trette.

J huar som noget handlis emellom gode folck oc aff een god tro / ther gøres icke mange breff oc scriffter behoff Men skeer thet emellom onde folck / for wden troschaff oc god loffue / tha kommer snaere feyde aff mange breff end fred Ligerwiiss som emellom gode oc wiise konger oc herrer er altiid wenschaff / dog att the gøre inghen contrackt till sammen / Saa twert emod emellom onde oc daarlige konger / thett som schulde gøre fred / meer ypper trette oc wfred / nar iblant saa mange article / een klager at then war icke proppert holdē / oc een anden att then oc then war forkrenckt mett all argeliist. Mange scriffter gøris icke behoff i gode folckis hādell

Contrackt pleier fordi att gøris / at feyde schul

de nederleggis/men nw kalde the thet cōtrackt oc feelig dag/ nar the wele føre orlog/ saa att dage ere icke nw andett/end een beredning till feyde/oc liige som lyckin slomper till/ saa holdis oc fred oc feelige dage.

Fred oc feli ge dage hol dis af slomp

Konger schulle wære saa faste oc wise wdi god loffue/att theris eenfoldige ord oc tilsaffn sculde holdis fastere end andre folckis beseglde breff oc soorne eder/Huore slempt kand thu fordi tencke thet er/att icke holde thet som wed tagett er/ mett store wilkaar oc høytiilig contrackt/ther oc ere stadfeste mett thet ypperste Christendommen haffuer/som er then Christelige tro/Oc wij see dog huad daglige hender (ieg siger nw inthe meer) aff mangis skalckhed/ thi att forwden skalckhed kand thet icke skee.

Wore thet end saa att een artichell bleffue forsømmett wdi noger contrackt / icke schulde mand fordi wele bryde oc spylde thā gantsche contrackt/paa thet mand schulde icke synis at begære orsage till att spylde wenschaff/oc fordi scall ther heller leggis wynd oppaa/att thet som brwtt er/ kand bødis mett een føge schade/ Wnderstwndwm er thet oc nyttelligt/ att see igienom fingre mett somme article/nar wij see att wenschaff kand icke end lenge wære be-

standigt eblantt almwes folck/om alting scall krappelige regnis paa then yderste pwnckt/ Oc fordi schalthu thz icke efftersølge som wre- de raader teg/ men thett som er menighedtz beste.

Een god konge scall fordi haffue fred mett alle oc serdelis mett syne naboo/ther megett kwn- ne schade om the ere fiender/ oc gaffne om the ere wenner/oc for wden naboo fæle oc handell kand dog inghen menighed wære lenghe be- standig/ Oc wenschaff kand altid boode best gøris oc holdis emellom thet folck som haffue eens seeder/oc ere aff eett twngemaall/ Som- me land ere dog saa wytt atskilde mett seeder oc wæsinde fra andre landschaff/at thet er al delis bædre/ att icke handle mett thenom/end att wære thenom anhengindis mett stor con- tract/ eller haarde forbaand/ Somme land ere oc saa langt borte/at wille the end gøre an- dre land till gode oc komme thenom till hielp/ tha kwnne the thet icke aff sted komme/ Som me folck ere oc saa stwmme/falsche oc troløse/ att ere the end naboo/tha dwge the dog inthet att handle eller holde wenschaff mett/ Oc met sligt folck er thet raadeligt at mand scall huere kin feyde/ eller haffue wenschaff/ oc icke heller blende mett thenom giffter maall/ bode fordi att orlog er een forgifftig oc een forderffuelig

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

king/ oc ther till mett/ er somme folckis wenschaff icke megett bædre end feyde.

Thet scall fordi wære een stor partt aff kongens wiisdom/ att hand scall megett wiide aff andre landtz seeder/ oc thet sompt aff bøger/ och sompt aff wiise mendtz wnderwiisning som ere forfarne/ att hand scall icke selff beWlysses. reyse andre land/ mett stor fare/ som Wlysses giorde/ Oc dog mand kand icke well om alting scriffue/ tha maa wij almyndelige saa sige/ Att mand scall icke haffue handell eller forbaand mett the folck/ som ere icke aff samme tro mett oss/ Huordane Tyrcker oc Henninge the ere/ Ey heller met thet folck som natwrin haffuer oss fraskild/ mett strand store bierg och mange myle/ Thenom schulle wij icke giffue orsage att falde ind paa oss/ Icke schulle wij heller indfalde paa thenom/ Oc enddog att her om motte settis mange exempill/ eett er dog nock paa thenne tiid som seg nw begiffuer/ Franckeriige er i sandhed blant alle eett merckeligt riige/ men tha waare thet meer merckeligtt/ haffde thett wærett Walland wbewaarett/ oc icke ther paa indfaldett.

Om kongers och theris børns gifftermaall.

Megett saligt dømmer ieg thett att wære for menigheden/ at kongers gifftermaall bleffue i landhen hoss thenom/ eller oc hoss neste naboo/ om the schulde skee wden landtz. Men maa komme att noghen will saa sige/ Een konge dotter bør att giifftis och giffuis mett een konge eller een konge søn/ Att forhøge syne thet mæste noger kand er een synderlig oc een wildig ære oc begæring/ Huor fra een konge scal wære meget langt Lad saa wære att een konge dotter giffuis myndre mand end een konge eller een konge søn/ huad tha? nar thet kand skee menigheden til større gaffn Thet er hans kongelige maiestatt een større ære/ att hand meer agter menighedtz beste/ end syn dotters eller systers besynderlige ære.

Konge gifftermaall ere een besynderlig ting/ men dog see wij att all werdsins ypperlighed/ statt oc ære/ er nw ther till kommen/ oc thett hender oss titt och offte/ som skede emellom the Grecker oc Troianer/ for Helena skyld.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Er thett saa att ther scall iw for eens wære skell paa konge giiffte som børligt oc sømmeligt er/ wdkaare seg tha een aff sitt gantsche land/ ther priisis aff eett rentt leffnet/aff sagtmodighed oc klogschaff/ ther kand wære een god konge een lydig hustrw/ oc føde hanwm the børn/ ther bode land oc forældre kwnne komme till ære/ hwn er aldelis høgbaarin nock/ som kand wære een god konge een god hustrw.

Huoredā een kōge hustrw wære scall.

Alle wiise mend giffue thett magt/att inghen ting er een konge oc eett konge riige meer nytteligt/end att een konge elscher syne wndersotte/ oc att hand elschis aff thenom/ oc att thett kand skee/ wolder megett eett menigt fæderne land/ Eett fantzwn oc indfødde natur/bynder een ting fastelige till een anden/ Oc fordi spyldis een stor partt/ aff desse wilkaar/nar som emellom folckett er stor wliighed.

Thet kand neppelige skee/ att eett landschaff kand aff sitt gantsche hierte/bekende thenom som ere fremmede fødde/ dog meene folck almyndelige/ att konge gifftermaall ere seg een tryg befestning till een ewig fred/ Men som wij nw læras aff werdsins løb/tha see wij at ther wdaff begyndis meer bulder oc trette/ nar som een klager att bryllops skatthen er

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

icke mett alle besluttede wilkaar wdkommen/ eller oc een anden borttager brwden for noghen synderlig fienschaff sag/ Somme findis saa wstadige att the opsige then første oc siiden tage een anden/ Somme haffue andre klagemaall.

Men huad kommer thette menigheden wed? eller huad fordeell haffuer menigheden ther wdaff? Ther som kongers och kongebørns giffter maal kwnne gøre fred oc rolighed i werden/ tha wille ieg thet ynsche/ att alle Furster wore tilsammen bwndne mett giftermaall i sexhwndrede maade/ Men huad gaffnede giffter maall emellom kong Jacob aff Scotland oc kongens dotter aff England/ Thett kwnne icke fortage then feyde hand indførde wdi England/ oc bleff ther offuer/ Oc thett hender oc offte/ att giffter maal gøris icke før/ end landhen ere aff feyde oc stor schade trette oc forderffuede paa bode siider.

Thet schulde fordi konger schaffe oc gøre/ att the haffde tilhobe een ewig fred/ oc ther till schulle bruge alle wiise raad/ kwnne end gifftermaals handell gøre fred/ tha kand hand icke gøre ewig fred/ fordi nar then ene dør tha er wenschaffuett wde/ Oc huor som giffter maall haffde wærett eett bestandigtt wilkaar till fred / tha haffde hand wærett stadig och

fræmtwrinde/ Men maa komme att noger mand will saa sige/ Aff theris børn kommer een ewig fred / Huor fore striidis tha mest/ emellom thenom som ere neste frender / frodi att ÿ sliige maade och for sliige sager / skeer mæst forwandling i land oc riige/ nar arff oc rigdom føris i fremmede land / saa att eett land forøgis oc eett andett forarmis/aff huilc/ke ting oprør oc bulder pleye gierne att fø/dis.

Thi kand thett icke skee att orlog affleggis mett sliige wilkaar/ men the meer ther wdaff yppis oc oppeholdis / fordi nar som land och riige wdi sliige maade ere tilsammē forbwnd/ne/ strax een herre fortørnis aff een anden/oc saa wdi enn føge sag/ tha then som fortørnett er/ till siger strax alle thenom som ere mett hanwm beswaaffrede/ oc andre ther ere mett hanwm i sliig samme maade forbwndne/ Saa er strax een stor partt aff werden op/tend oc oprørd till orlog/ Saa striidis gant/sche haardelige/att manghen Christen mādtz blod scall wdstiørtis for een mandtz wrede skyld / Exempill setter ieg icke/ paa thett att inghen schall bemerckis till nogher fortør/nelse.

Maa komme att een konge bliffuer riig aff

slige giffter maall / men hans folck fortørnis ther offuer saare meghett / Een god konghe tror icke att thett gaar hanwm well wden nar menigheds beste ramis / Paa thett ieg schall icke och saa sige / att ther giøres wbelefflige emod the iomfruer oc piger som forsendis ÿ fremmede land / till fremmett twngemaall / wlige fatzwn oc natur oc complex / oc megett wlige seeder / Ligerwiiss som the schulde wære elendige oc landflucktige / nar the kwnne leffue megett lyckfaligere ÿ theris egne land dog thett skeede mett myndre statt praall oc hoffmod.

Oc enddog ieg seer att thēne seed er meer wedtaghen / end møyeligt er att hand kand affleggis / saa wille ieg dog paamynde / om ther kwnne end noghett hende for wden haab ÿ samme sag.

Wdi huad hādel kongen scall offue seg then stwnd freder.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

En god konge well oplerd aff Jesu Christi low/ scall inghen ting haffue kiær/ wden syn menighedtz salighed/ huilckin hanwm bør ligerwiiss som een krop bode at ælsche oc læge/ oc ther till scall hand skicke alle syne tancker/ fornwfft/ øffuilse och magt/ att hand kand saa reghere thet som hand er betroed till/ att hand motte faa loff aff gud oc stadfestilse aff Jesu Christo/ ther scal aff hanwm wære regenschaff begærindis/ oc ther nest att hand eblantt mennischin kand lade effter seg een høffuisk erlig oc god mening oc amyndilse.

Scipio. Huad heller een konge er hiemme eller aff by/ tha scall hand altid efftersølge Scipionem/ ther saa sagde oc fordi priisis aff alle Jeg war aldrig myndre eene/ end nar ieg war eene/ och aldrig myndre leedig/ end nar ieg war leedig/ Hans mening war sliig/ Att nar hand war icke wdi noger synderlig handel/ tha begrwndede hand noghett mett dybe tancker som tilhørde menighedtz salighed oc ære.

Eneas. Dess ligest schall hand efftersølfghe Eneam Vergilianum / ther then kloge Poeta giffuer mange tancker oc gierninger/ mæden the andre soffue/ Oc thett som Homerus scriffuer/

Homerus

Hans Hansen V

burde att scriffuis paa alle konge wegge/huilk kett saa lyder/ Then som folck oc store ærinde haffuer i befaling/ bør icke att soffue then heele natt wd/Er hand oc saa eblantt syn menighed/tha scall hand oc noghett schaffe som høer till menighedtz gaffn/ thett er/ att hand scall altid bewiise seg att wære een konge.

Men tha sømmer thett een konge meer/ att hand scall wære wdi obenbare handell/ end eenlige for seg selff/ Ocnar som hand fræmgaar/ see seg till/ att hans ansigtt/ gang/och tale/ere sliige/ att the kwnne hans folck forbædre/ tenckindis att hueß hand taler eller giør thett merckis oc græmmis aff huer mand. Eenlighed sømmer icke een konge.

Icke giffuis thet heller magt aff wiise mend/ ther Persarũ konger pleyde att gøre/ som altid wore ÿ eenrwm hemelige wdi syne gerninger/oc meente att the wdi sliige maade/ schulde wære hoß sitt folck deß meer agtede/ Oc war thet saa att the noghen tiid fræmkomme obenbarlige/ tha skede thett mett stortt bram praall oc hoffmod/ oc mett dyrebare kleder oc kaastelige smycke/ oc mett stor rigdom som the tha lode till syne/ folckett storlige till schade/ Deß emellom fordreffue the tiiden/ mett lyst/leeg/oc andre geckelige stecker/Ligerwiiß

Merckelige gerninger/ haffue altid orsage

som een god oc from konge/ haffde icke sysler
oc gerning wdi fredsommelig tiid / effter thi
att merckelige gerninger haffue altid orsage/
nar som een konge fattis icke sind/ forstand/oc
hierte.

Somme meene thet icke wære kongeligt/ther
alsomenijste er kongeligt/som er att wære wdi
obenbare handell/ Ligerwiiss som manghe
bisper meene att thett bekommer thenom in-
thett/ ther alsomenijste theris embede tilhør/
som er att predicke gudz ord/ oc lære folckett/
oc thett aff eett wnderligt raad befale the an-
dre/ ther thenom burde synderlige att giøre
(ligerwiiss som the wore theris embede wwer-
dige) oc the slemmiste oc ryngiste embede/til-
tage the seg selffue.

Mythridates.

Men Mythridates (som war ypperlig nock/
bode i wiisdom oc riige) blwgedis icke mett
syn eghen mwnd att affsige rett/oc att dømme
i sager for wden tolck/ Oc att hand schulde
thet dess bæder kwnne giøre/ tha lerde hand
fuldkommelige xxij twngemaall/ Icke totte
heller Philippus konge wdi Macedonia/ att
thet stod hanwm ÿlde/att hand selff sad huer
dag och hørde sager / Icke heller Alexander
Magnus hans søn(dog hand war ellers daar-
lig oc hoffmodig) ther haffde sliig seed/ att

Philippus.

Alexander then store.

hand hørde inghen sag wden mett eett øræ/ saa sigindis / Att thett andett øræ schulde gæmmis till then / som till saghen schulde sware.

Men att mange kongher kwnne desse wilkaar icke liide/ thet gør ond opfødilse/ Ther sigis i gammill tale/ Att mand øffuer seg gierne i then konst hand lærtt haffuer/ oc holder seg fra then hand kand inthett wdaff / Huore kand thet skee/ att then som opfødis blant the folck ther smygre kwnne/ oc blantt qwindfolck oc gecke/ oc først forderffuis wdi onde oc wrange meninger/ oc legoms løst oc læckerhed/ oc fordriffuer hans barndom / wdi lagt daabill oc danz/ att hand kand siiden haffue løst till the ting / som behøffue merckelige och dybe tancker.

Homerus hand siger att een konghe haffuer icke tiid/att wdsoffue then heele natt/ oc mange giøre dog inthett andett/ end optencke ny fwnd till att oppeholde legoms løst oc glede/ huaar mett the kwnne tiiden korte/ ligerwiiss som kongher haffde icke andett att gøre/ Een god boomand wdi eett hwss fattis aldrig gerning / huore schulde tha een konghe wdi eett heelt riige fattis sysle oc gerning? Homerus

Een god och retsindig kongis embede er sligt.

Onde seeder schulle affleggis mett god oc nyttig low/ Then low som er forkrenckt oc forargett mett wretsindigt brug scall rettis/ond low scall platt aff settis oc nederleggis/ Retsindige høffuitzmend oc forstandere schulle agtis oc affholdis/ The som wretsindige ere schulle pynis oc straffis/ The fwnd schulle optenckis som gantsche liidet betynge oc beswaare fattig almwge.

Alle steder oc wroor wdi riigett schulle frelsis fra røffuerij oc wgerning/oc thet scall skee met aldermynste blodstyrting / huar mett hand scall oppeholde/oc fast gøre/een ewig eendrectighed/eblant sitt folck.

Somme ting ere tha ryngere/ men the somme dog een god herre gantsche well/ som er att offuersee syne stæder/ oc synderlige mett tancker oc besindilse/ paa thett hand kand alting forbædre/ The stæder som ere icke trygge oc faste/ thenom scall hand giøre faste/ oc

pryde met gaffnlig bygning Holde broor wed magt oc well færdige/oc the hwſſ ſom ere till heders oc till menighedtz beſte/ Bygge tem-pill/oc holde færdige ſtrandbredde oc wand-løb.

Jtem lade renſe the ſtæder/ ſom ere beſmit-tede mett forgifftighed oc peſtilentze/ ænthen forflytte bygning/eller oc opfylde kær oc moo ſer oc giøre thenom tørre/ The wanløb oc oor ſom icke flyde til gaffns/wdſkære oc wdgraff ue paa andre ſtæder/ ænthen lade ſtranden haffue indløb/eller oc thet forneene/effter ſom nytteligt kand wære.

Dyrcke the agre ſom ere nederlagde/ att korn kand deſſ bæder naa till/oc lade thenom bæ-der dyrckis/ſom ere tilforn forſømmede/Jtem giøre ther icke wyngaarde/ſom korn woxer bæ der end wynbærtræ/Sliige ſyſler findis thet till ſex twſinde/ther een konge megett welſtaa/ wdi huilcke hand kand ſeg ſaa forlyſte / att hand till tiidtz fordrefftt/haffuer orlog icke be-hoff/ eller oc dantz oc daabill till att korte nat-then mett.

Wdi andre ting oc the ſynderlige/ ſom tilhø-re menighedtz heder oc ære/ſcall een konge icke wære formeghett tærinde eller offuerflødig

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

men dog erlig/som er wdi menighedz bygning i leeg/dyståring oc spyl/eller i hoffuering som giøris nar fremmede sendebud wndfangis oc ananmis/eller nogett andet handlis paa me-nighedtz gaffn/ Men wdi then handell (som konghens synderlige person er anrøringis) scall hand wære sparsom/ bode fordi hand scall icke synis att leffue seg selff till gode/ aff menighedtz gotz oc rigdom/ oc icke heller lære syne wndersotte offuerflødighed/ som er een moder till alt ontt.

Een konghe scal heller ve le forbædre end forøghe sitt riige.

Jeg seer att mange wdi gammill tiid/ wore y thenne wildfarilse (oc thet giffue gud att ther fwndis icke end nw till aff samme slag) Att thee giorde ald theris fliitt ther till at the schulde heller gøre syne riige støerre end bædre/oc thet haffuer tidt oc offte hæntt seg/ att nar the wille theris riige megett forøge/ tha bleff-ue the qwytt thet the haffde y hender/ Oc for-di er icke Theopompi røst priiset oc loffuett wden sag/ ther saa sagde/ att hanwm laa icke magt oppaa huore stortt riige hand lod syne børn effter seg/men huore gott oc fast/Oc thet sprock som sagdis wdi greckeland/ burde eff-ter myn mening/ att scriffuis wdi alle konge wabn/ther saa lyder/Sparta er teg tilfalden/ pryd oc smycke henne/ Sparta war een stad saa kaldett.

Theopom-pus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Thet ſcall wære een kongis mening/ att aff xxvij
hanwm kand inthett merckeligere gøris/ end
att forbædre then menighed (i huoredan hwn
er) ther hand haffuer anammett / och ſaa
lader henne ſkiønere/end hand henne fangett
haffuer/ Epaminondas er loffuett oc priiſett
aff lerde mend/ att then tiid embede oc beſa- Epaminon-
ling wdi hans ſtad wore forſmaade oc rynge das
agtede/oc inghen wilde thenom fordi haffue/
tha regherede hand embede ſaa/ att merckeli-
ge mend wore thenom ſiiden begærindis/ oc
ſagde hand ſaa/Att een mand bør icke alſom-
eniſte att haffue ære aff ſitt embede/ men att
embedet ſcall meget meer haffue ære aff then
mand/ ſom embedett bruger.

Oc thette kand ſkee (ſom nw een part bewiiſt
er)nar een konge forarbeyder the ting/ther me
nigheden wdaff bode ophøgis oc ſtadfeſtis/
oc nar hand the ting afflegger oc twinger ſom
menigheden forderffue/ Menigheden hielpis Huor aff me
oc forbædris megett aff een god kongis exem nigheden for
pill/wiiſdom oc tilſyen /aff borgermeſteres oc bedris.
raadtz retſindighed / oc aff preſtmendtz gode
leffnett/aff wdualde ſcholemeſtere/ oc retfer-
dig low / oc ſynderlige aff then lerdom oc øff-
uilſe/ſom till dygd er beqwem/Wdi deſſe ting
att forøge oc ſtadfeſte/ bør een god konge att
wære wyndſkiffuelig.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Aff mange tingh forderffuis een menighed/ ther tha bæst fortagis/ nar theris røder oc begyndilse først leggis øde/ att een konge er woghen ÿ sliig handell/ er hans studium oc hans philosophia/ oc at gøre forbaand mod desse ting/och ther till bruge alle raad/ thet tilhøer een Christen konge.

Ligerwiiß som the himmilsche planeter kwnne icke nogett buldre till sammen/ wden desse iørderigis ting tage ther wdaff stor schade/ som wij klarlige see nar sooll eller maane tabe theris skyn/ saa skeer thett oc/ nar stormectige herrer træde fra høffuiskhed/ rett oc skiel/ eller oc the aff höffmod oc geckerij noghett synde/ tha er thett all werden een stor schade/ Oc aldrig giorde noghen Planete feyde/ mennischin saa stor schade/ som then feyde giorde ther war emellom Julium Paffue i Rom oc Ludouicum konge aff Franckeriige/ hwilckin wij bode haffue seett oc begrætt.

Julius Papa
Ludouicus rex.

Om orlog eller striid at føre.

Nodog att een konge scall wdi inghen handel wære hastig oc fremfwss/ tha scall hand wære alsomsenist oc saare forsynlig till att optage kriig oc feyde/ fordi att som aff atskillige ting kommer allehaande schade saa forgaa wdaff feyde all ting paa een tiid/ oc meghett ontt woxer op i samme sted/ oc inghen ting hengher haardere wed/ eller kand wærre affleggis/ Aff eett orlog fødis eett andett/ och aff eett liidett fødis eett stortt/ oc aff eett fødis tw/ oc aff skempt kommer gammilt oc grwmpt alffuer/ oc nar som feyde paa eett sted begyndis/ tha recker hwn icke alsomeniste till neste land/ men oc saa till thenom som ere langt fra liggindis.

Orlogs onde wilkaar

Oc fordi scall een god konge ingelunde optage orlog/ før end hand haffuer alle raad forsøgt till fred/ oc inghe kwnne hielpe/ oc wore wij aff thette sind/ tha schulde ther neppelige findis orlog oc feyde emellom nogre Furster/ Men kand samme forgiifftighed icke affstyllis/ mett myndre/ end hwn scall iw optagis/ tha scall een konghe ther till wære flyttig/ att feyde holdis sitt folck till allermynste schade/ oc mett allermynste blodstyrtjng/ och endis mett thet aldersnaristhe.

Slüg tancke affraader feyde oc orlog

Først scall een god konghe offuerlegge/ huad skæll ther er emellom mennischin/ som fødis till fred oc welwillighed/ oc wskellige creatur som fødis til roff oc orlog/ther nest huad skell ther findis emellom eett mennische och eett Christett mennische/ Ther nest offuerweye seg huore begærelig / høffwisk/ oc salig een ting fred er/ oc twertt emod huore schadeligt oc syndigt orlog er/ oc huore megett ontt thett drager mett seg/ om thett wore end alsomretferdigst/ om saa er/ att orlog maa kaldis retferdigt aff nogre wilkaar.

Paa thet siiste/ afflegge seg saa lenge syn løse begæring/ att hand mett raad offuerlegger/ huad feyde will kaaste/oc staa/oc om thet ther feydis om / er saa gott/ om hand wore end wiss paa seyer och offuerhand/som pleyer icke end altid att føge then retferdige sag.

Offuerlæg/ wmage / omhwg / tæring/ fare/ wmagelig oc lang beredning Ther scal sendis bud effter fremmed offuergiffuet folck som er een affskwm aff alle onde mennischer/oc will konge emod een anden wære noghett streng/ tha scall hand først giffue thenom penninge/ saa schall hand smygre for thenom fyre oc tiene landtz knecte / som ere een draffuels hob blant alle folck.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Inthe scall fordi wære een god konge meer kærtt/ end att hand haffuer syne egne gode/ men huad kand meer forderffue gode seeder end orlog? Inthe scall een konge meer begære att haffue ŷ sinde/ end att see syne wndersottis swndhed oc karskhed/ lycke oc salighed wdi alle tingh/ men nar hand scall lære att striide/ tha nødis hand till att sette wngdom i stor fare/ oc offte paa een tyme gør hand saa mange faderløse børn oc widuer/ oc gamble folck bliffue theris børn qwytt ther thenom schulde føde oc besørge/ desligest gøris mange arme tyggere/ oc saa manghen mand tilfalder wlycke oc wsalighed.

Meghett kaaster konge wiisdom all werden/ om the schulle forsøge huore farlig een tingh orlog thett er/ oc nar the komme till alder och besindilse saa sige/ Jeg haffde icke meent att orlog haffde wærett sliig een forgifftig ting/ O then wdødelige gud/ huad thu haffuer lærtt thenne wiisdom manghen mand till schade? Tha scall hand tencke huore wnyttigt thet war/ att hand wille saa forøge syne land/ oc thett nw att wære een stor schade/ som met thett første syntis att wære een stor baade/ Nar deß emellom ere saa manghe twsinde folck/ somme slagne/ oc somme forderffuede

Sliig konglig wiisdom kaaster menigheden megett.

i grwnd / desse ting schulle læris aff bøger/ aff gamble mendtz snack oc tale/ oc aff nabors schade oc forderffue/ nar then eller then konge haffuer stor feyde for sliige land/ oc thett mett meget større schade end gaffn.

The ting scall een god konghe forhandle/som kwnne altid tenckis/Thet som wij aff løse begæring begynde oc anheffue/ teckis saa lenge som then begæring waarer / Men thett som mett raad oc klogschaff optagis/som thet teckis ÿ wngdommen saa giør thet och ÿ alderdommen/Oc att noghet scall aff raad oc klogskaff optagis scal wdi inghen ting meer skee/ end wdi orlog att føre.

Plato.

Plato kallede splytagtighed oc icke orlog/ saa tidt som grecker strydde mog grecker/ oc nar thet hende seg tha bød hand att thet schulde maadelighe brugis / huad naffn schulle wij tha giffue then feyde / som daglige brughis emellom Christett folck / som ere mett saa manghe Christendoms wilkaar forbwndne? Eller huad schulle wij sige nar thett brugis grwmmelige/ och stander paa i manghe aar/ ænthen for een forfængelig titell skyld/ eller lønlig had oc affwind/ eller wdaff wngdoms hoffmod.

Saa pleye somme konger oc Furster att smy-
gre for seg oc leede seg selffue saa menendes/
Ther er iw noget orlog retferdigt/oc till att be
gynde sliigt orlog haffuer ieg retferdig sagh/
Først om nogett orlog er retferdigt wele wij
end nw sette i rette/ Men huem er then som la
der seg icke at haffue retferdig sag? Oc iblant
werdsins wnderlige forwandling/ oc blant saa
meghen contracktt oc dage/ nw wedtagne oc
nw forspylte/ Huem er then som icke fangher
orsage wdi nogher maade/oc tror fordi wære
sømmeligt att føre krij oc orlog?

Om noghett orlog er retferdigt

Men (thee sige fræmdelis) kirckeloghin for-
dømmer icke alt orlog / oc Augustinus paa
somme stæder giffuer thett och saa magt/
Sanctus Bernhardus priiser och saa hoff-
mend/ Men Christus Jesus/ sanctus Petrus
oc sanctus Paulus / lære twert emod / Hwy
agte wij icke theris lerdom saa well som Au-
gustini eller Bernhardi? Maa komme Au-
gustinus paa eett sted icke fordømmer orlog/
Men Jesu Christi lerdom raader fra orlog/
oc apostele bøger paa alle stæder thett oc saa
fordømme/ Oc desligest the gode mend Bern
hardus och Augustinus enddog atthe paa
eett sted giffue sompt orlog magt/ the forbiw-
de oc foragte tha orlog paa saa mange stæder

Augustinus. Bernhardus Jesus Christus Petrus. Paulus.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

wdi andre bøger/ men thenom offuersee wij/ att wij mett noghett kwnne føde wor synd oc løse begæring/ Paa thett siiste wele wij nøye see till/ tha scall thet fiindis att orlog haffuer magt aff inghen mett the wilkaar thett nw brugis.

Somme konster ere fordømde aff loghen/ fordi att the haffue meghen handel mett falsk oc swyg/ som kaldis Astrologia oc Alcumisti-ca/ Then første dømmer om tilkommende ting aff himmell tegn/ oc then andhen lader seg at kwnne gøre guld aff alle haande malm Om desse konster kwnne end rettelige brugis saa ere the dog forbwdne/ Men samme for-bud schulde meghett meer gøris emod orlog Fordi kwnne end nogett orlog findis att wæ-re retferdigt/ tha wed ieg icke om nogett maa sigis att wære retferdigt som werdsins han-dell nw brugis/ fordi att theris begyndilse er wdaff hoffmod/ wrede/ grwmhed/ wkysked eller gyrighed.

Huo som ag-ter orlogs be gyndilse/ tha findhis icke mange ret-ferdige.

Thet hender oc offte att Furster oc friibaarne mend (som meer fortære end behoff giordis oc theris rente kand taale) anheffue orlog aff eett konsteligt beraad / att the kwnne forøge theris gotz hiemme/ aff syne wndersottis roff oc beschatning/ Thet hender oc wnderstwn-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

dwm/ att kongher ſkempte mett hner andre/ oc lade ſom the wele feyde/att the kwnne theris wnderſotte ſaa forarme/ oc aff theris armod ſaa worde riige och ſtercke/ Oc for then ſag ſchall een god konge haffue myſtancke till all feyde/i huore retferdig hwn ſynis at wære

Men her pleye ſomme emod at robe/at mand ſcall ſyn rett icke forlade/ Førſt er ſliig rett konghens eghen perſon anrørindis/ Lad ſaa wære att hanwm tilfalder arff eller hiemgaffue mett ſyn huſtrw/ Mwnne thet icke wære wchriſteligt/att forfølge ſliig rett mett then menige mandtz ſtore oc wbodelig ſkade? oc for een føghe rettighed (ther mand ey end wed huoredan hwn er) røffue oc beſchatte eett heelt riige/ oc komme thet wnder ſtor armod oc ſchade.

Een konge fortørner een anden wdi een føge ſag/ænthen wdi ſliig ſom ſagt er om arff och hiemgaffue for ſuoffuerſchaff ſkyld/eller een andhen meghett ryngere/ huad kommer thet then menige mand wed?

Een god konge agter alting effter menighedtz gaffn/ Fordi huar hand thet icke giør/tha ſømmer hanwm icke konge naffn/ Een konge haffuer icke ſamme rett offuer frij menniſcher/ſom

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

hand haffuer offuer wskellige creatur/ Then største partt aff riige oc regemente/er then menige mandtz samtycke/fordi thet wilkaar giorde første konger

Om ther kommer end trette emellom land oc riighe / hwÿ tilskickis ther icke mæglere och woldsmend/ som thet kwnne affstylle/ Ther ere saa mange bisper/abbeder/ lerde mend oc kloge raad/ aff huess wiisdom och grantsche sliig trette motte afftalis oc nederleggis/oc alle sager endis meget heller end mett stor blodzwdgydilse/ roff/ brand/ eller anden skadelig forderffue.

Først schall een konge haffue syn eghen rett mystenckt/ ther nest er hand end wiss oppaa syn rett/ tha scall hand offuerweye om thet er raadeligt att hand forfølger syn rett/ mett saa manghen mandtz fare The som wiise ere/wele heller haffue tabett theris rett/ end hanwm forfølge/ fordi the agte thet att wære myndre schade / Heller will keyserin haffue tapt syn rett (effter myn mening) end hand will syne gamble land oc riige/ oc huess rett keysereloghen giffuer hanwm forfølge oc igenkreffue/

Men her emod will noghen saa sige/ Schall inghen forfølge syn rett/ tha bliffuer inghen

ting tryg och wden fare/ J sandhed tha maa hand forfølge syn rett/men om thet kand kom me menigheden till gode/ och konghens rett scall icke kooste hans wndersotte for meghett

Men huad kand nw wære wdi tryghed for- wden fare/ nar huer mand will saa forfølge syn rett/ att hand will aldelis inthett fordrage eller skoone/ Wij see att wdaff een feyde be- gyndis een andhen/ och een følger een anden/ oc wij see inghen ende paa bulder oc trette/oc nar feyde icke nederleggis i sliige maade/ tha schulde andre raad brugis till fred/ Wdhen mand will nogett fyre/oc tabe wdaff syn rett/ tha kand icke fred oc samdregtighed emellom wenner wære lenge bestandig/ end sige emel- lom wwenner.

Een god mand offuerseer meget mett syn hus trw/ att hand scall icke spylde eett gott wen- schaff/ Men huad fødis aff feyde andett end feyde/ Tuckt oc ære føde theris liige/ saa giør oc retferdighed. Alting føder syn liige

Thet scall oc røre een god oc barmhiertig kon ge/att alt thet onde som fødis aff feyde falder een stor partt paa thenom/ som inthe haffue att giøre met feyde/oc haffue hennes onde wil kaar aldelis inthet forskyllett.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Naar som een god konge haffuer fordi offuerlagt alt thet onde som fødis aff feyde oc orlog/ om thet wore møieligt att thet kwnde offuerleggis/tha scall hand saa tencke mett seg selff/ Till alt thette onde bliffuer ieg orsage saa megett mandeblod/saa mange widuer/saa mange arme oc begrædelige hwss/saa mange wæneløse gamble folck/ saa mange fattighe menischir/Alle seeders/laagerff/ oc retsindighedz forderffue/tilleggis meg aldene/Desse ting scal ieg betale well dyrtt Christo Jesu.

Een merckelig kõge tancke.

Een konge kand icke henffne seg paa syne fiender/ wden hand scall først brughe fienschaff emod syne wndersotte/Hans folck scal beschattis hand scall optage hoffmend huilcke Maro (icke wden sag) kalder wbarmhiertige/ hand scall formene syne egne borgere oc wndersotte the land/som the tilforn brugede thenom selff till profiitt oc gaffn/ hand scall hieme holde syne wndersotte paa thett att fienderne schulle oc hieme holdes/oc thet skeer offte/ att wij gøre wore egne wndersotte større schade/ end thenom som ere fiender.

Thet er meer swaartt oc drabeligt at bygge een stad/ end att forderffue een stad/Wij see dog mange stæder wæer opbygde aff wlerde

oc groffue folck/ther konge wrede haffuer tha forderffuett Oc offte forderffue wij merckelige steder mett støre wmage oc bekaastning/ end andre ny kwnde mett opbyggis/ Saa holde wij feyde mett stor tæring oc schade/ wmage oc arbeyde/ att tiende parthen aff thenom wore nock till fred.

Then seyer oc ære scall een konge altid stwnde effter som er wblodig/ oc inghen mand till schade/ Om sliig seyer kand end een konge tilkomme som hand er begærindis/ wij see dog att eett folckis lycke oc seyer/ er eett andett folckis schade oc forderffue/ Thett hender oc offte att een konge græder syn seyer fordi hand haffuer hanwm dyre kiøpt.

Kand icke mischund eller werdsins store schade røre oss/ tha scall Christendoms werdighed røre oss/ Huad kwnne wij tencke att Turcker oc Saracener tale om oss/ nar the høre oc fornømme/ att ÿ saa manghe aar er inghen samdrecktighed/ emellom Christne konger oc herrer/ oc fred holdis mett inghen contrackt oc inghe dage/ oc att ther er inghen ende paa blodtz wdgydilse/ oc att ther findis myndre bulder blantt hedninge end Christett folck/ som dog effter Jesu Christi lerdom burde att

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

haffue alsomstørst kierlighed / oc eendrectighed.

Thet giøres icke behoff att føre natwrin oppaa meer ontt mett orlog oc feyde / effter thi att wortt leffnett er dog wstadigt nock / stacket oc skrøbeligt / oc meghen modgang wndergiffnett / mett mangehonde siwgdom / wlycke / och liffs fare till siøs / iordskelff / tordwn oc liwnyld som daglige hende menniscjin.

Thenom som ere predicke fædre / burde att affstylle blantt folck onde oc løse begæring till bulder oc wsamdrecktighed / Nw see wij att een Frantz mand / hader een Engilsk mand / oc icke for anden sag end hand er engilsk / Engilsk mand hader oc skootz mand / icke wden fordi hand er een skootte / saa giør oc Wale wed Tyskmand oc Swoffwisk wed Swytzer / oc andre desligest / saa er oc eett land hadeligt aff eett andett / oc een stad aff een anden / Men hwy bedrage desse geckelige naffn meer fra kierlighed / end Jesu Christi naffn wdi een almyndig Christendom drager till kierlighed

Om ther wore end noger retferdig feyde Men nar wij see att all werden for meghett awer

seg ther wdi/ tha burde prester aff theris for-
nwfft/ att lære oc drage kongers och menige
folckis sind ther fra/dog see wij att somme aff
thenom ere begyndilse och ophoff till feyde/
Thett blugis nw icke bisper att wære mitt
iblantt een stor hær/ Ther er korss oc gudtz le-
gomme/ oc iblantt heluedis ting blendis the
himmilse sacrament/Oc iblant saa blodig w-
samdrecktighed haffue the kierlighedtz baand/
oc wilkaar/ Oc thet som er meer wederstyg-
geligt/ wdi too atskillige hær er Christus/li-
gerwiiss som hand schulde striide mod seg
selff/ Thet war icke nock at Christet folck schul
de fordrage feyde/ wden hwn schulde oc saa
haffuis i saa stor heder oc ære.

Er thet saa att ald Jesu Christi lerdom er icke
feyde modstandig/ tha bewiise seg thett mett
eett stæd huar feyde priisis i then hellig læst
oc tha wele wij Christett folck alle feyde/ War
thet end the Jsraelsche folck tilstædt/men thet
schulde tha skee aff gudtz raad/ Men wore
goddommelige raad (som altid lyde i then hel
lige læst) raade fra feyde/ dog att wij feyde
meghet meer end the giorde/ Dauid war gud
tacknemmelig ÿ alle dygder/thet war hanwm
dog forbudett att bygge herrins tempill/ fordi
hand war een striidtzmand oc haffde wdstyrt
blod/ men Salomon bleff ther till wduold/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

thÿ hand war fredsommelig / Skede thette iblantt iøder / huad burde tha att skee iblantt Christett folck / The haffde icke wden Salo-monis skugge oc figur / Men wÿ haffue then rette Salomonem / thÿ fredsommelige Jesum Christum / ther alting forliiger bode i himmell oc paa iord.

Icke raader ieg heller till att føre feyde wrede-lige emod the Turcker / først tenckindis mett meg / att Christendommen er meghett ander-ledis begyntt / stadfest oc forøgt / oc fordi er thet icke gott anderledis att tilwelde seg Chris-tendommen / end mett samme wilkaar som hanwm haffue begyntt och forøgt / Oc wÿ see huore Christett folck ere tidt oc offte røffuede oc skattede till samme feyde / oc ther er dog in-thet tilgiortt / Oc er thet saa wÿ wele agte then hellige troff beste / tha er hwn mett martyrum tolmodighed / oc icke mett landtz knecktte bode øgt oc klargiordt / Men agte wÿ land rigdom oc eiedom / tha er thet feyde oc orlog / och tha schulle wÿ agte huore thz er saare liidet Chris teligtt att føre feyde for sliige sager / och helst mett thett folck wÿ nw feyde / tha er meer till fare / att wÿ schulle wendis omkring till Turc ker / end the schulle bliffue Christne mett off / Thi schulle wÿ først ther paa legge wynd / att

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

wij kwnne wære gode Christne mennischer/ oc ther nest om oss tycker gott att wære/ indfalde paa the turcker.

Men fordi ieg haffuer paa eett andet stæd beschriffuett/ huad ondt som kommer aff feyde/ som icke nw giøres behoff att sighe paa thett ny/ thi wil ieg thet alsomeniste raade Christne konghcr oc herrer/ att the offuergiffue falske titele oc løse orsager/ paa thet att grwm oc blodig feyde/ nw saa lenge mett alffuære oc aff ald magt brugett/ motte een tiid faa ende/ och bliffue fred emellom thenom ther dog ere mett saa manghe Christendoms baand till hobe forbwndne/ bruge seg fordi ther till wiisdom oc magt raad oc alle styrcke.

The som haffue løst till att synis merckelige/ wdi sliige maade schulle the thet bewiise atth the kwnne giøre een ewig oc stadig fred/ huo som thett kand fræmbringhe/ hand haffuer giortt een merckeligere ting/ end hand haffde offuerwundet all Aphricam mett herreskiold/ oc thett wore tha icke swaaert att affsted komme/ naar som huer will lade wdaff att smygre for syn sag/ oc om wij afflegge wor synderlige oc løse begæring oc rame menighedz beste/ oc om wij haffde Christum till raad/ oc icke werden.

Dd

Men nw then stwnd huer skødet och rygter syne ærinde / Oc bisper oc prester haffue och omhygge oc omsorg for magt wælde oc riigdom / oc konger ere framfwse aff hoffmod oc wrede oc alle efftersølge desse ting seg till baade / tha leder oss geckerij / wdi all fare oc waade / Oc huar som wij tracktercde menigheden mett menighedtz raad / tha schulde och huermandtz besynderlige gaffn oc fordeel wære wdi gode pynte / oc merckelige effter wor willie / Men thett tabis och saa nw / ther wij aldene figte fore.

Icke twyll meg heller ther paa (høgbaarne Furste) att thu haffuer ey thet sind / och æst icke aldene ther tilfød men oc saa tillerd aff gode oc retsindige mend / oc fordi beder oc ønscher ieg thet som igenstaar / att Christus Jesus størst oc alderbest / wille giffue thyn fromme willie och agt / god lycke oc fræmgang / Oc som hand haffuer giffuet teg riige wden blodzwdgydilse / saa bewaare teg thet oc saa wblodigt / Hand gledis at kaldis fredsins konge / gøre seg fordi at wij aff thyn godhed oc wiisdom motte een tiid aff blodig oc daarlig feyde / bliffue leedige oc frij The onde ting som ere framfarne / schulle offuertenckis / oc priise oss fred / oc gammill tiidz modgang oc plage / schulle oss dwbill gøre / thyne wdgerningers godhed och naade.

Finis.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Hueſſ forſæt er i thenne bog (ſom merckeligt er) findis i thette føge regiſter.

xj blad / førſte ſide / iij lineæ / læſſ ſpringe for pringe
xij blad / førſte ſide / iiij lineæ / læſſ ædelhed for ædched.
xxvj blad / førſte ſide / xxj lineæ / læſſ agre for arge.
xxvij blad / anden ſide / xx lineæ / læſſ ſted for ſtede
xxxij blad / anden ſide / wdi bredden / iiij lineæ (om) ſtoor forgeffues
xxxiij blad / anden ſide / ſiſte lineæ / læſſ offuergaa for offgaa
xxxvj blad / anden ſide / xix lineæ / læſſ egett for egte
lvj blad / anden ſide / næderſt i brædden / læſſ Ceſar for Ceſer
lviij blad / førſte ſide / xx lineæ / læſſ dreck for drick
lxxix blad / førſte ſide / iij lineæ / læſſ aarkeleſſ for aarkeløſſ

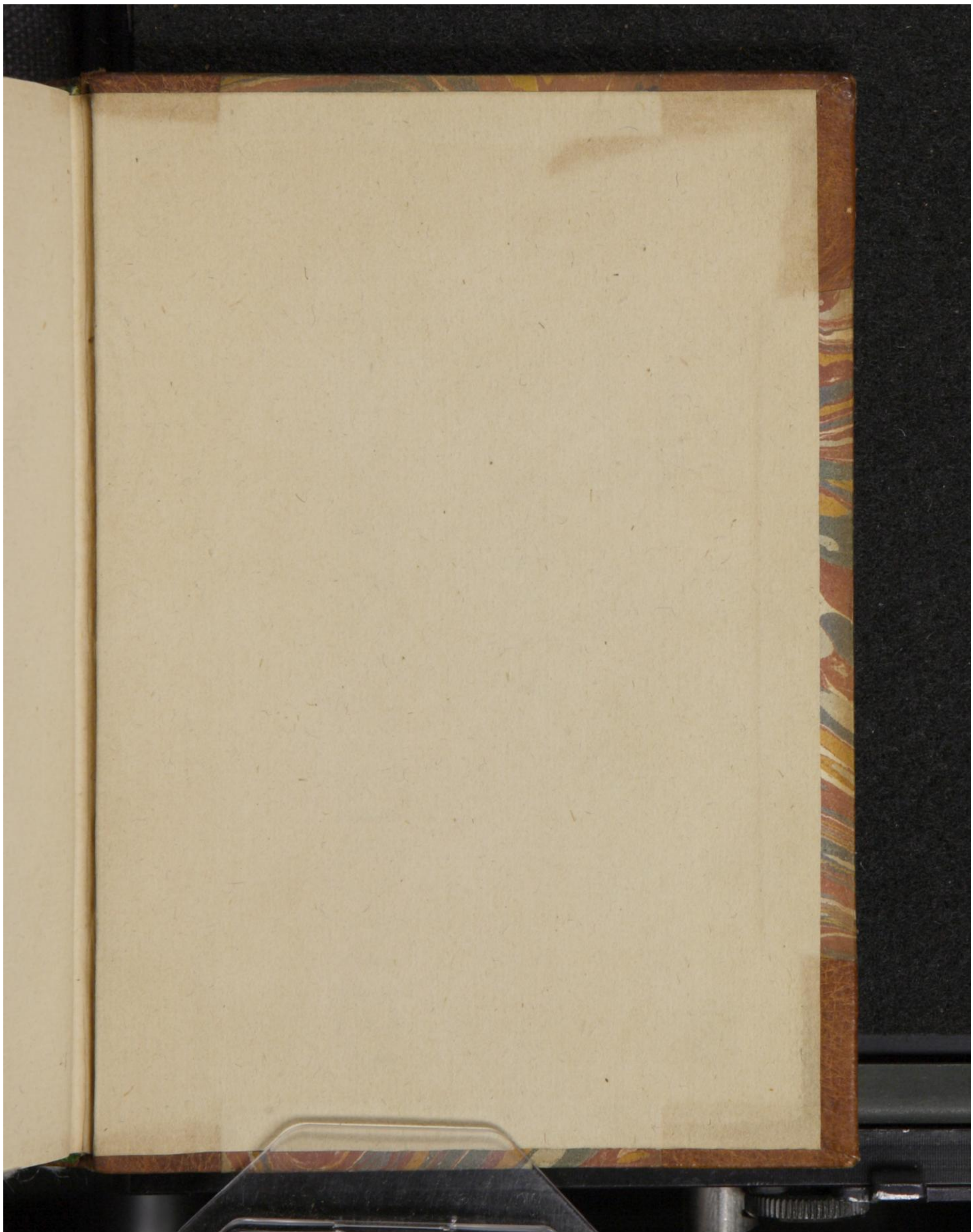
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Tryckt wdi Roschilde
wed Hans Barth Anno &c. M.D.xxxiiij
xij Mensis Augusti.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
LN 63 8° copy 5